

Trăiască fiii muncii!

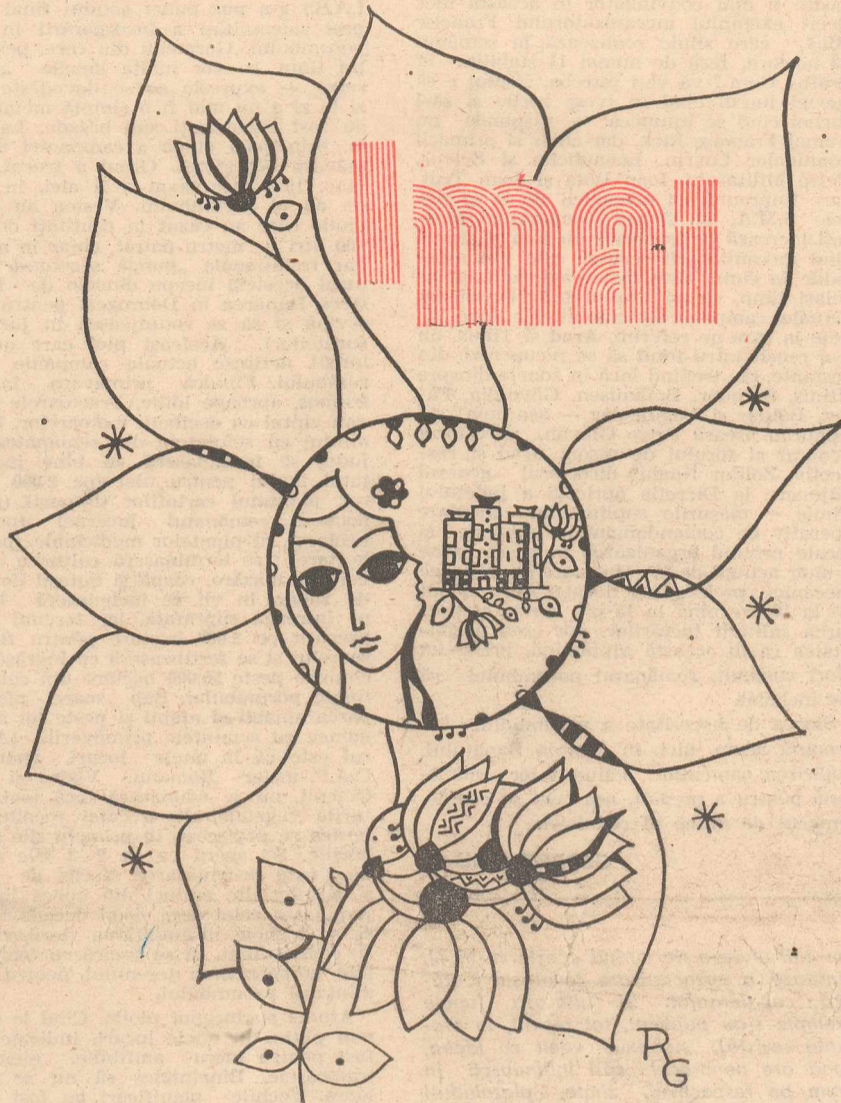
Sărbătorim întiul de mai însuflețit de bucuria parcurgerii uneia dintre cele mai rodnice, mai adinc transformatoare perioade din istoria patriei noastre, în care faptele noastre de muncă ne măsoară timpul. Un timp eroic, în care întregul nostru popor este angajat plenar, cu toate forțele și capacitățile sale creatoare, în ampla activitate de înfăptuire în viață a istoricelor hotărâri ale Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale, a obiectivelor ridicării pe o treaptă nouă, superioară, a societății noastre românești.

Pe fundalul acestui unanim și uriaș efort, oamenii muncii de pe întregul cuprins al României socialiste — în care munca își este sieși stăpînă — întîmpină această zi de tradiție a solidarității muncitorești, străduindu-se să adauge în cronică eforturilor lor noi fapte, realizări tot mai mari, pe care le raportează, cu deosebită mindrie, conducerei partidului, secretarului său general, tovarășului Nicolae Ceaușescu: aflasem, cu o săptămînă în urmă, că minerii de la Lupoaia au extras ultimele cantități de cărbune înscrise în planul primelor patru luni ale anului și vor obține, pînă la sfîrșitul lunii aprilie, o cantitate de lignit cu care se pot produce, în termocentrale, 50 de milioane kilowați-ore energie electrică. În altă parte de țară, în bazinul carbonifer al Baraoltului, alți minerii animați de aceeași dorință, de a se depăși pe ei înșiși, întîmpină ziua aceasta, a muncii, cu o producție suplimentară de 18 500 tone cărbune. La o întreprindere din Filiași a fost fabricat transformatorul electric cu numărul 60 000 și, datorită calității lor, aceste produse sînt exportate în peste 15 țări din Europa, Asia, Africa și America. În aceste zile, am fost martorul unor vaste acțiuni patriotice, organizate de Consiliul popular al Capitalei, la care au participat, aveam să aflăm, peste 280 000 de oameni ai muncii din întreprinderi și instituții, elevi și studenți, care au efectuat peste 850 000 ore de muncă patriotică. Tot în acest prag de 1 Mai s-au împlinit zece ani de la intrarea în producție a primului furnal de 1700 mc, de la Galați, și tot acolo aveam să ne notăm o imagine sugestivă a dezvoltării impetuoaase a industriei noastre în această perioadă a ultimilor zece ani, cea mai rodnică și mai adinc transformatoare din istoria României: în acest an, la Galați, se va produce de cinci ori mai multă fontă decît se producea în România anulului 1960.

Sînt fapte, din noianul de fapte de muncă, dobîndite de colectivele de oameni ai muncii sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, închinată zilei de 1 Mai. Dar în bilanțul acestui 1 Mai, ca o adevărată forță de combustie a acestor eforturi se înscriu și alte fapte: prin lărgirea sferei de atribuții a consiliilor oamenilor muncii, prin cuprinderea în aceste organe de conducere colectivă a unui număr mult mai mare de muncitori, specialiști chemați la activitatea de decizie, chemați să hotărască asupra destinelor unităților economice în care sînt deopotrivă proprietari și producători, s-a realizat o adincire fără precedent a democrației muncitorești. În acest cadru nou, al lărgirii democrației socialiste, s-a adincit autoconducerea muncitorească și autogestionarea întreprinderilor ca și a unităților

(Continuare în pagina 2)

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Poemă la 1 Mai

Un cînt acestor brațe tari,
acestor inimi îndrăznețe
de muncitori și cărturari,
un imn arzînd în mii de fețe,

Maiestuos vibrînd sub cer
ca pasărea de foc plutească
el, steagu-acestei primăveri,
dor mindru, fală românească!

Puternic timp suînd altoi
spre deveniri în marea vreme,
un imn — cunună de eroi
ca piscul soarelui în steme,

Ca floarea colorînd înalt
un fruct care visînd se naște

un imn: asalt după asalt
spre a-nțelege și-a cunoaște,

Un cînt al nostru — al tuturor,
făuritorii de istorii,
un imn mereu răscolitor,
azur de comuniste glorii!

E-un cînt, acesta, de pămînt,
de soare dăruînd lumină,
un imn al țării, legămînt
spre cei ce miine or să vină!

Sus inimile! steaguri vii
la marea lumii sărbătorească:
imn de izbinzi și bucurii
și de nădejdi renăscătoare!

RADU CĂRNECI ■

Să fie Maramureșul bogat și mindru, pe cită omenie și iubire de țară și partid poartă lumea lui!

● Interviù cu tovarășul Gheorghe Pop, prim-secretar al Comitetului județean Maramureș al P.C.R.

— Stimate tovarășe prim-secretar, vă propun să evocați, la începutul acestui interviù, primii dumneavoastră ani în munca de activist de partid.

— Era în toamna lui 1946, cînd au venit la mine acasă, în satul Mogoscești, pe Someș — sat de țărani săraci aflat cam la vreo douăzeci de kilometri de Baia Mare — doi tovarășii de la județeană de partid, care mi-au spus că mi s-a încredințat sarcina de secretar al Frontului Plugarilor în plasa Șomeș — așa se zicea pe atunci — și că, fiind timpuri grele, trebuie să fiu pregătit pentru ce-i mai greu. Le-am răspuns că voi merge acolo unde îmi cere partidul și chiar așa a și fost.

— Ce se întîmpla la Șomeș în anii aceia?

— Vedeți, noi obișnuim o scamă de paralele cu situația economică din trecut, îndeobște cu aceea din anul 1938. Ei bine, în Maramureș, în cîteva domenii, nu sînt posibile nici un fel de comparații. E aproape de neconceput o comparație între situația agriculturii de azi, în județ, cu a agriculturii în 1938, și, mai tîrziu, cu aceea din 1945, deoarece munca plugarului era pe cit de chinuită, pe atît de săracă în rod. Maramureșul era întesat de grofi și baroni, care stăpîneau puținul pămînt bun pentru agricultură, iar țărani — în cele cîteva sate unde se putea vorbi de țărînime ocupată cu muncile cîmpului — numai pămîntul pietros, sărăcăcios. Țara Maramureșului era dacă nu cea mai săracă regiune a României, oricum între cele mai oropsite. Existau cîteva fabricute de cherestea și, ca ocupație industrială, mineritul. Se știe că între anii 1940—1944, sub odiosul Dictat de la Viena, fondul forestier a fost pur și simplu jefuit. Munți întregi au fost devastați. Mare parte a populației — fiind vorba de o zonă unde 40 la sută din teren e ocupat de pădure — se îndeletnicea cu munca în pădure. În anul 1948, abia 13,5 la sută din locuitorii județului trăiau în mediu urban, dar și despre aceștia ar fi exagerat să zicem că erau orășeni. Erau, așa, un fel de țărani de la oraș. Mulți plecau în căutare de lucru în țară, mai cu seamă în Banat și Moldova. În Maramureș, oamenii erau și foarte nevoiași și împilați. Țară frumoasă, cu oameni mindri și săraci! Neavînd decît o casă, unde să se adune după drumurile pe care le bătea căutînd de muncă și purtînd mai multe mii de ani de istorie pe umeri, maramureșeanul s-a ales om dirz, cînstit, de cuvînt, foarte unit și cu un dor mare de libertate și dreptate socială. Maramureșeanul zice: „Să fii mare, nu-i mirare. Să fii om, e lucru mare!”

— Cum poate fi caracterizată astăzi situația economică a județului Maramureș?

— În 1977, producția noastră industrială a fost de peste 14 miliarde lei. Economia județului este echilibrată, pe primul loc fiind metalurgia neferoaselor (inclusiv extracția), pe locul următor construcția de mașini și utilaje pentru industria mineritului, cu aproape 19 la sută pondere, apoi exploatarea și prelucrarea lemnului, industria usoară și agricultura. Fiecare domeniu în parte merită a fi discutat, deoarece putem vedea astfel cum, datorită politicii economice foarte armonioase a partidului și a statului, cu anul 1965, mai ales, Maramureșul arată cu adevărat de ce sînt în stare oamenii lui și ce viață vor să trăiască. Vorbcam mai înainte de procentul pe care-l reprezenta în 1948 populația de la orașe. În 1977, trăiesc de-acum la oraș 48,7 la sută din cetățenii județului, iar cifra aceasta va trece curînd de 50 la sută, pentru că, pînă în 1980, localitățile Șomeș Mare, Seini, Ulmeni și Oena Șugătag se vor chema orașe. Ele au atins, de-acum, felul de viață care le îndreptățește să primească numele de oraș.

(Continuare în pag. 12—13)

Interviù realizat de TUDOR OCTAVIAN ■

Din cuprins

- Starea de creație, starea de eficiență și împlinire a muncii
- Ip și Treznea — un monument din memorie
- Experiment: școală fără note
- „Eu fac naveta!”
- Pledoarie pentru o cenușareasă: psihoterapia

Și dumneata poți fi omul-lumină!

Între imaginile care, în poezie, fixează — după opinia mea — cu o foarte mare exactitate raportul dintre tipul de ființă capabilă să se ridice deasupra materiei din care este alcătuită, și ființa cealaltă, redusă la rolul de simplă devoratoare a bunurilor și valorilor întîlnite prin preajmă, îmi place să așez o expresie gorkiană de o maximă concentrare în profundul ei adevăr.

„Nebunia celor îndrăzneți / Face-nțelepciunea astei vieți...” spunea, curajos și aparent paradoxal, în concluziile unei povestiri cu sens de tabulă scriitorul ale cărui imagini erau stoarse din adevărurile adesea amare ale vieții pe care o trăise.

Se întîlnesc, în legenda lui, un șoim cu un șarpe. O zburătoare cu o aripă cam frîntă, trăînd drama incapacității fizice de a mai putea săgeta văzduhul, cu o tîritoare toropită într-o stare de somnolență,

satisfăcută de lumina soarelui care cădea, caldă și din belșug, pe pîntecele ei de reptilă bine hrănită... Dialogul dintre cele două ființe (de fapt duelul dintre două modalități de a aborda, sub aspect moral, problemele vieții umane) are la bază nedumerirea șarpelui. Ce vede el, șoimul, de acolo, de sus? De acolo unde sînt alitea pericole de a cădea și a-ți frînge gitul? De ce vrea el să se tot înalțe prin văzduh și să cuprîndă spații, cînd totul este atît de sigur și de bine cînd te tirăști pe jos, prin mlaștini sau tușișuri?

Incertînd el însuși să se lanseze de pe o stîncă într-un „zbor” miștit, șarpele se alege cu puținii săi creieri clătinați și decretează aspirația spre depășirea condițiilor date drept cea mai stupidă... nebulie. O nebulie împotriva căreia el, tîritorul, va fi un luptător vehement, așezîndu-se la pîndă gata să prîndă de picior pe oricare dintre culezătorii spre „altceva”.

— Sigur, avem de-a face aici cu o fabulă. Dar cu o fabulă ale cărei tipologii și ale cărei concluzii mi se par teribile de actuale. Actuale întrucît — chiar și într-o societate ca a noastră, a căruia principală caracteristică o constituie descătușarea energiilor membrilor ei, punerea curajoasă în valoare a capacităților lor creatoare — mentalitatea tîrtoarei, gata să se opună „din principiu” zborului, mai continuă, pe ici-pe colo, să existe.

Un prim motiv al acestei (pentru cei mai mulți) ilogice prezențe ține de legile firii: dacă pînă la o anumită vîrstă mințea ta și sufletul tău n-au deprins plăcerea zborului, este foarte greu să-ți răsară aripi mai tîrziu. Mai sînt însă și alte

(Continuare în pagina 2)

EUGEN FLORESCU ■

La 1 Mai, semănatul încheiat!

În Cimpia Banatului, Francisc Rick

face două norme pe zi

Ieri, cind se crăpa de ziuă, farurile tractoarelor de pe pământurile Sinandreiului conduse de mecanizatorii Traian Roman, Iosif Stumpilich, Alexandru Mihăilescu și Octavian Graure, ardeau încă în zarca lăptoasă a cimpiei timișene. Le-au stîns acolo, în tarlalele dinspre Hodoni, cei din schimbul unu, adică Gheorghe Biban, Constantin Cheimu și Gheorghe Mihăilescu care, pînă să se urce bine soarele pe cer, au și terminat semănatul ultimelor 30 hectare, cit mai rămăseseră din suprafața destinată în această primăvară culturii porumbului. Așa avea să fie ieri în multe zone din mănăstirea Cimpie a Banatului, fie că numim aici unitățile din Orțișoara, Seceani, Gotlob, Lovrin, Cărpiniș, ori cele aflate înspire malurile Mureșului, în zona Aradului, cooperativele agricole din Horea, Siria, Sintana și Peregul Mic, unde finalizarea semănatului porumbului a fost generată de o amplă mobilizare de forțe și întreținută de efortul fără răgaz al oamenilor de a recupera evidentele rămăneri în urmă pricinuite de starea vremii. Și dacă în această primăvară ploile — cu statornicia lor încăpățănare — au înmuiat în dese rânduri pământurile dornice să primească mirabila sămînță, ele nu au avut puterea să tulbure prea mult liniștea gospodărilor ogoarelor bănățene. Cu un plus de precizie și chiar de subtilitate în organizarea muncii pe tarlale, ei au izbutit, aproape pretutindeni, să contracareze evoluția condițiilor meteo, foarte departe de ceea ce se cheamă timp ideal pentru desfășurarea lucrărilor actualei campanii, perioadă densă și febrilă, hotărîtoare pentru soarta recoltei din acest an. La Dracșina, în raza stațiunii pentru mecanizarea agriculturii din Sacoșul Turcesc, județul Timiș, ori în perimetrul vegetale ale întreprinderii agricole de stat Pecica, județul Arad — după ce mai bine de 13 zile inginerii Nicolae Stănescu și respectiv Ioan Tirlea li învățaseră practic pe oameni să țină permanent cerul sub observație și să atace rapid cu formațiile de tractoare și semănători atunci cind frontul ploilor slăbea, după 13 zile și tot atîtea nopți de neodihnă, se raporta lapidar prin stația de radio „operativelor“ forurilor de resort — finalizarea semănatului.

Și dumneata poți fi omul-lumină!

(Urmare din pagina 1)

cauze, și nu puțin, deși la fel de putrede sub aspect moral. Niște interese meschine — financiare sau de întietate — niște orgolii stupide, o anumită dezabuzare, rezultat al unei prea îndelungi staționări într-un post, frica de a-ți lua și tu o răspundere (căci orice element al noului presupune și o asumare de risc) fac din unii niște biete liițe tiritoare. Și astfel, transformarea treptată într-o mai mică sau mai mare reptilă (dacă nu devii conștient de acest fapt și nu iei măsuri ferme cu tine însuși) devine ceva de la sine înțeles. Te obișnuiești cu statul la soare și-ți vine — tot așa de... firesc — să muști imediat ce, cineva — după opinia ta — începe să biziie prin preajmă cu cine știe ce inițiative în fața cărora și tu ar trebui să miști (măcar) un deget.

Or, o idee nouă este un zbor, o deplasară...

Ce să mai vorbim de o invenție, de o descoperire! Sau de întrebarea dacă — ceea ce se face în domeniul tău — este într-un tot bun sau nu? Sau, dacă nu ar putea fi ceva și mai bun?

Șarpele din tabula lui Gorki nu privea nici cerul (ce ar fi însemnat să vadă cit e de sus?), nici adîncurile văilor dintre munți (l-ar fi apucat, pur și simplu, amețea!). Nu era mai simplu să-și privească doar propria coadă, să se bucure de fericirea statului pe loc, să guste din plăcerea stagnării?

E firesc, deci, de ce șarpele din fabulă, șoimul i se părea de-a dreptul un nebun. „Un scrîntit!“ — iată caracterizarea pe care, printr-o explicabilă similitudine, un oarecare cutărică i-o dă vreunui tovarăș al său care — vezi, doamne — are prostul obicei de a-și lăsa capul să producă idei sau să formuleze, cel puțin, niște întrebări. „Ce e asta?, se simte deranjat cutărică (mai ales dacă are o funcțioară, acolo, și el) și negăsind un mijloc mai rapid de a scăpa de individul care-i inoportunează letargia îl aruncă pe respectivul (ce ciudată similitudine, iarăși cu șarpele din fabulă!) în... tagma dezechilibratilor mintali. „Dacă ar fi un om sănătos, și-ar vedea de treburile lui...“ (pa-că

Există aici, în cimpia sud-vestică a țării, în această primăvară în care puține zile s-au nimerit să fie albe, fără pic de ploaie și de vînt, o strategie a muncii spornice, fără odihnă, o strategie a competenței oamenilor pusă în slujba comandamentului esențial al campaniei — încheierea grabnică a semănatului porumbului. Ce poate fi mai convingător în această idee decît exemplul mecanizatorului Francisc Rick, care zilnic realizează la semănat 22 hectare, fără de numai 11 stabilite în grafic. Cum? vă veți întreba. „Totul e să începi lucrul cind se ivesc zorile și să-l închei cind se întunecă“ — răspunde nu numai Francisc Rick, dar chiar și primarii comunelor Lovrin, Lenauheim și Seleus, Petre Milităroiu, Ioan Bota și Ioan Truș, care împreună cu mecanicii de la atelierele S.M.A. și țărani cooperatori atestați lucrează pe tractoare nu numai atunci cind mecanizatorii servesc cele trei mese calde în cimp. Este foarte adevărat, în același timp, că pe traseul infierbîntat al actualei campanii agricole în cele două județe la care ne referim, Arad și Timiș, nu s-a reușit intru totul să se recupereze din restanțe, ele trenind încă în zonele dinspre Utiniș, Socodor, Bethausen, Găvojdia, Făget, Boldur și Lugoj, dar — așa cum ne asigurau aseară Petre Glăvan, directorul general al forului de resort Arad și respectiv Zoltan Naghi, directorul general adjunct la Direcția agricolă a județului Timiș — măsurile suplimentare adoptate operativ de comandamentele județene și locale privind organizarea în aceste zone a unor acțiuni de întraajutorare cu mijloace mecanice, prelungirea duratei de semănat de la 10 ore pînă la 15 ore zilnic, respectarea calității lucrărilor, vor crea posibilitatea ca în această săptămînă, printr-un efort susținut, semănatul porumbului să fie încheiat.

Starea de necesitate a porumbului înscamnă acum, aici, în Cimpia Banatului, hotărîrea oamenilor, acțiunea lor simultană pentru a pregăti, așa cum se cuvine, cîntecele de miine al rodniceii.

GEORGE DINU ■

am citit undeva de curind aceste vorbe?), lansează o caracterizare tovarășul Cutărică cel deranjat. Și uite-asa (unele exemple s-au publicat, tot recent, în prezenta revistă), „nebulun“ venit cu ideea, dacă are nenorocul să-l întilnească în drum pe respectivul, simte, pleznindu-l peste obraji, epiderma rece, reptilească, a refuzului.

Foarte interesant: totul făcut sub imperativul nevoii de înțelepciune..., de seriozitate..., și sub tonul care rezultă din așezarea pe primul plan a... intereselor majore!

Desigur, sînt și destui nebuni adevărați pe lume. Locul lor este în ospiciu și ei ajung să se trateze acolo. Nu despre ei vorbim, căci calificativul pe care-l primea șoimul lui Gorki nu era rezultatul unui consult medical, ci încercarea de infundare a unui mod de gîndire.

Vorbind despre așa-zisa nebunie a celor ce cu îndrăzneală se luptă să sporească suma de valori (deci de înțelepciune) a acestei vieți ne gîndim la faptul că, în epoca actuală, omenirea nu numai că nu mai este în faza antedeluviană a reacției șarpelui care încolăcește ideile noi, dar a trecut de mult într-o fază cu mult superioară, aceea a provocării acestor idei. Exemplele cele mai bune din întreaga lume și de la noi, dealfel, arată strădania de a-l convinge pe fiecare om că el este capabil să fie autorul unor idei valoroase. Mai mult: nici nu se mai așteaptă ca noutățile să vine de la sine. Ele sînt planificate. Chiar cu termene. Iar dacă nu apar, s-au găsit metode de a fi pur și simplu stoarse. În orice caz, nimic, azi, în lume, nu se mai refuză, oricît de mică ar fi sugestia cuiva pentru rezolvarea uneia sau a alteia dintre probleme și indiferent dacă o soluție este utilizabilă imediat sau nu.

„Undeva, într-o țară, m-a impresionat existența în autobuze a unor ațișe pe care erau reprezentate niște becuri aprinse ce semănau cu niște capete de oameni. „Și dumneata, indica un deget, spre cel ce privea ațișul, și dumneata ai o minte care poate produce idei. Pune-le în valoare!“

O atitudine profund umană. Contemporană. Profund progresistă. Un îndemn care dă omului polta de zbor a șoimului din fabulă.

Să facem, deci, rost de acele nuietele cu care, acolo unde mai e cazul, se cere pleznit peste coadă încolăcitorul șarpe al stagnării.

Brăila promite un an al porumbului!

Miercuri, 26 aprilie, cooperativele agricole de producție din județul Brăila au raportat încheierea însămînțării porumbului, iar astăzi, joi, 27 aprilie, același lucru îl vor face mecanizatorii, inginerii și tehnicienii din întreprinderile agricole de stat. Știrile sînt certe, ni le-a confirmat tovarășul inginer Emil Bălăuță, directorul Direcției agricole județene. Așadar, aici, acum, de-a stînga și de-a dreapta fluviului, pe 120 222 hectare (62 100 hectare în C.A.P. și 58 122 hectare în I.A.S.) s-a pus punct actului final al asprei solemnități a încorporării în sol a porumbului. Germeii din care, peste puțin timp, se vor înălța lăncile „plantei rege“ — expresie ce se dovedește de la zi la zi a nu mai fi o simplă metaforă — au fost tezurăriți sub brazde. La Brăila, principala etapă a campaniei de primăvară s-a sfîrșit. Greul a trecut, greul vine, 1978 este taxat a fi aici, în județ, un an al porumbului. Vestea au adus-o ploile care au căzut în cantități de peste 100 litri pe metru pătrat, chiar în nefasta, dar tradițională „pungă secetoasă“ (conturul acesteia începe dincolo de Făurei, trece Dunărea în Dobrogea, pentru ca să revină și să se rotujească în jurul Insurăteilor). Aceleași ploii care au prelungit nefiresc actuala campanie a porumbului. Fiindcă primăvara începuse frumos, aproape idilic. Tractoarele presărau vîntul cu decibeli motoarelor, iar pămîntul cu semințele din semănători. În județ se terminaseră cu bine însămînțatul inului pentru ulei (pe 2 000 hectare), plantatul cartofilor timpurii (pe 500 hectare), semănatul lucernei (pe 3 300 hectare), al plantelor medicinale (pe 1 460 hectare); se terminaseră culturile semincere de mazăre, ceapă și butașii de sfeclă de zahăr, în vîi se încheiaseră tăierile pe întreaga suprafață, iar terenul fusese pregătuit pe 2 000 hectare pentru floarea-soarelui și se fertilizaseră cu îngrășăminte chimice peste 50 000 hectare din cele destinate porumbului. Sub soare pămîntul părea amabil și afabil și peste tot se primea cu semințele primăverii. (Adevărul este că în unele locuri aparținînd C.A.P.-urilor Romanu, Viziru și Valea Cînepii, nu se adunaseră încă toate resturile vegetale ale trecutului recolte.) Acestea se petreceau în primele zile ale lui aprilie. Se spera că în 2-3 zile să fie terminată însămînțarea sfeclei de zahăr și a celorlalte culturi din epoca întii, la jumătatea celei de-a doua decade a lunii să se încheie însămînțarea florii-soarelui și, concomitent, să se treacă cu toate forțele la pregătirea terenului pentru însămînțatul porumbului.

Atunci au început ploile. Cind le doreai mai puțin. În unele locuri, indicate ar fi fost pentru lucru amfibiu, nicidecum tractoarele. Bineînțeles că nu se putea lucra. Vechile planificări au fost date peste cap. Comandamentele județean și comunale pentru agricultură au fost nevoite să reorganizeze întregul dispozitiv, timpul, care pînă atunci se măsura în săptămîni și zile bune pentru lucru în cimp, a început să fie măsurat în ore și minute. Mulți și-au readus aminte că ziua are 86 400 secunde, nici una nu trebuia pierdută. Și nu s-a pierdut. S-au organizat schimburi prelungite de lucru, s-a organizat schimbul doi. Mecanicii din

atelierele S.M.A.-ului, motopompistii de la irigații, toți cei care șiau să conducă au trecut pe tractoare. Ceea ce înainte era oarecum o modă (semănătorile S.P.C. 8 adaptate din S.P.C. 6) în acele zile a devenit metodă. În nopțile favorabile se pregătea terenul. Nu mult, ci atît cît să se asigure front de lucru semănătorilor pentru două zile. Dacă s-ar fi pregătit pentru mai multe, ploile care căpătaseră frecvență de metronom ar fi bătătorit pămîntul, operația ar fi trebuit reluată. Comuniștii au făcut o mobilizare de forțe nemaipomenită. N-am scris niciodată, despre falsul eroism, provenit din naivitate ori din dificultăți scornite. Destule nopți și zile am petrecut în această campanie pe cimp, printre mecanizatori. Dar nu mă sfîșie să afirm că ceea ce am văzut în unele locuri eroism se cheamă. Veritabil test de aptitudini și atitudini au fost ploile din această primăvară pentru oamenii bărganului brăilean. Multă vreme îmi va stăruie pe retină imaginea femeilor din comuna Unirea care, mulate pînă la piele, lingă semănători, așteptau să contenească ploaia. Le-am întrebât de ce nu se duc acasă, tot nu vor putea lucra imediat „după“. M-au lăsat fără replică:

— Nu ne jucăm cu porumbul nostru.

Notez aici numele a zece tractoriști pe care într-o noapte i-am găsit tăind șosele de lumină în beznă soarelui și lucrînd pămîntul la Tudor Vladimirescu și Scorțaru Vechi: Ganea Stan, Mîndroiu Niță, Dumitru Albert, Zănea Ion, Radu Șisu, Tătăruș Ion, Tudor Neculai, Dache Ion, Buzea Bogdan, Zmeu Ștefan. Iar gestul lui Doagă Gheorghe, șeful secției nr. 5 de mecanizare, de la S.M.A. „1 Mai“, care le alunga frigul din oase, cu ceaiul din uriașul său termos, l-aș fi vrut repetat la infinit și pe toate ogoarele Brăilei. Am văzut dirigența cu care cooperatorii din Insurăteii, nevoiți în ultima clipă să „înțoarcă“ citeva sute de hectare cultivate în toamnă cu grâu, au lucrat pentru ca în numai citeva zile să le reinsămînțeze cu porumb. Am văzut frumoase gesturi de întraajutorare. C.A.P.-urile Brăila, Romanu, Chiscani, Valea Cînepii, Unirea, Ianca, Plopu, Oprîșenești, Cîineni și Drogu care au terminat semănatul porumbului încă de duminică au întins o frățescă mină altora rămase în urmă.

În Insula Mare a Brăilei, dincolo de sălcii, 650 de tractoare și 210 semănători n-au avut în aceste zile și nopți nici o clipă de răgaz. Cine s-a remarcat în mod deosebit? I-am întrebât pe ing. Ion Vlad, directorul general al întreprinderii „Tehnicianul Gheorghe Stroe (ferma Băndoiu), ing. Radu Pavel (ferma Plopu), ing. Teodor Ganea (ferma Lupoiu). Dintre mecanizatori, s-au remarcat... toți, fără deosebire. Lor le datorăm faptul că în această primăvară, în condiții dificile în Insulă s-au însămînțat 30 000 hectare cu porumb.“

Și tot lor, aș adăuga, le datorăm și faptul că din nou, în acest an, aici, soarele va răsări și va apune în porumb. Peste tot, în Insulă, dar și pe terasa din stînga fluviului, specialiștii m-au asigurat că porumbul a fost încorporat tuturor regulilor agrotehnice și că tocmai datorită rezervelor de apă create de ploii Brăila promite un an al porumbului.

MIRCEA BUNEA ■

Trăiască fiii muncii!

(Urmare din pag. 1)

teritorial administrative, ridicîndu-se astfel nivelul răspunderii fiecărui colectiv, fiecărui om al muncii față de buna gospodărire a avutului obștesc, față de îndeplinirea planului de producție, pentru ca orice activitate să devină astfel eficientă, scopul final al fiecărei activități fiind realizarea de beneficii și participarea oamenilor muncii la aceste beneficii. Se afirmă, astfel, tot mai mult, o nouă concepție față de muncă, o concepție revoluționară menită să ducă la transformarea cantității într-o nouă calitate știut fiind că toate aceste transformări se oglindesc într-un mod pozitiv asupra nivelului de trai al poporului. Ajuși aici, ne amintim că în bilanțul acestui 1 Mai se înscrie un fapt de largi și profunde semnificații: majorarea retribuțiilor la aproape toate categoriile de oameni ai muncii, realizîndu-se astfel creșterea mai accelerată a gradului de civilizație și bunăstare a întregului popor — țel și rațiune supremă ale întregii politici a Partidului Comunist Român. Multe colective de oameni ai muncii vor putea raporta cu ocazia acestui întii mai înfăptuirea uneia dintre măsurile fără precedent în istoria noastră: trecerea, conform hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului, la reducerea treptată a săptămîinii de lucru, măsură care a cu-

prins un mare număr de oameni ai muncii și, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea rostită la Conferința Națională a femeilor, măsura a cuprins mai ales un mare număr de femei.

Toate aceste remarcabile realizări pe care le dobîndim prin efortul tuturor oamenilor muncii — bărbați și femei români, maghiari, germani și de alte naționalități, tineri și vîrstnici — strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, atestă cu putere justetea politicii interne și externe a partidului nostru comunist, capacitatea sa de mobilizare a maselor, capacitatea sa de a conduce cu fermitate și competență întreaga activitate de construcție socialistă, de ridicare pe noi trepte de civilizație și progres a patriei noastre.

În lumina fierbinte a acestui început de mai, cind oamenii muncii se întrec să înscrie în cartă patriei noi izbînzii, cind inimile oamenilor de pretutindeni sînt chemate să se apropie mai mult unele de altele, ne revin în memorie, ca o adevărată urare a primăverii, a primăverilor pentru oameni, cuvîntele entuziaste ale poetului, pe care sîntem îndemnați să le rostim și noi: „Trăiască fiii muncii, din fabrici și din brazde“.

Este urarea pe care și-o face Sieși o țară întregă, o țară a muncii și a dreptății, o țară a luminii și a libertății!

Forumul național al femeilor — la ceasul în care ideile trec în viață

Eveniment politic de largă însemnătate și de bogate semnificații, relevanță expresivă a democrației socialiste în acțiune, înaltul forum al mișcării de femei din România — conferința națională a tovarășelor noastre de muncă și viață — și-a desfășurat lucrările sub semnul marilor idei cuprinse în cuvântarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. A fost — ca toate marile dialoguri ale celui dintâi fiu al neamului cu neamul său, cu categoriile cele mai largi ale poporului — una din acele cuvântări care, prin densitatea de diamant a ideilor, prin profunzimea lor, prin cuprinderea largă și nuanțată a unei problematice complexe, prin perspectivele deschise, se înscriu în acel memorabil corpus de documente prin care o țară și un popor își legămintă, în timp, ființa istorică, principiile prin care își definesc devenirea, aspirațiile ce le leagă de viitor. A fost, în același timp, ca toate marile dialoguri cu țara ale secretarului general al partidului, una din acele cuvântări care, prin ceea ce au numi vibrația lor umană, căldura lor, înalta grijă, decurgând din poziția programatică a partidului față de om, față de interesele, nevoile, năzuințele lui, au făcut ca inimile milioaneilor de femei din această țară, alături de toate inimile care bat pentru țară, să fie una, să bată la fel, în unisonul dragostei și recunoștinței față de cel care cirmuiește munca, viața, destinul națiunii noastre socialiste.

A fost un emoționant omagiu adus femeii muncitoare a acestei țări. Un omagiu rostit cu căldura pe care — așa cum cirmaciul destinului național ne învață — i-o datorăm. Căldura este cea care crează viața. Căldura e cea care smălțuiește cu flori cimpile noastre. Căldura urcă sevele în crengi, căldura face să înflorească și cuvântul, cuvântul pe care buzele noastre îl datorează femeii, tovarășei noastre de muncă și viață, al cărei rol în societatea românească de azi — așa cum sublinia secretarul general al partidului — se afirmă tot mai pregnant în toate domeniile de activitate, în creația materială și spirituală, în răspunderile obștești și, în același timp, în răspunderile umane, în creșterea și formarea generațiilor tinere, în consolidarea familiei, în promovarea și apărarea valorilor etice ce alcătuiesc codul nostru de viață, mândria și demnitatea noastră, în răspunderile pentru ceea ce, cu o fericită și edificatoare expresie, tovarășul Nicolae Ceaușescu numea „**asigurarea tinereții poporului, a însuși viitorului tinăr al națiunii noastre socialiste**”. În România acestor ani — ani al căror focar de idei și faptă a fost Congresul al XI-lea al partidului, declanșatorul unui nou avânt revoluționar al energiilor creatoare ale poporului — femeile ocupă, în producția industrială, o pondere de aproape 40 la sută, iar în unele ramuri, cum e industria ușoară, de circa 80 la sută, ele dețin o poziție dintre cele mai importante în producția agricolă, unde reprezintă peste 58 la sută din populația activă, ele se afirmă major, cu preponderență pondere în totalul forței de muncă, în multiple alte domenii, ca învățământul, cultura, rețeaua sanitară, comerțul și serviciile publice, ele îndeplinesc importante mandate obștești, misiuni de înaltă răspundere pe toate treptele organizării sociale, în conducerea unităților economice, a instituțiilor de diverse profiluri, în aparatul de partid și de stat. E, în toate acestea, reflectarea uneia din cele mai mari,

mai nobile cuceriri ale socialismului în România — consemnată ca atare în Programul partidului — însemnând asigurarea deplină, asigurarea în fapt, nu prin simple declarații de intenții, a egalității în drepturi a femeilor, crearea tuturor condițiilor pentru fructificarea și afirmarea energiilor lor în cimpul întreg al creației românești. E, în același timp, o dovadă, o inestimabilă mărturie, țesută din milioane de fapte, spre care cifrele de mai sus trimt doar o sugestie, a pasiunii cu care femeile României de azi participă la eforturile eroice ale poporului pentru înfăptuirea hotărârilor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale a partidului, pentru trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate economică și socială, pentru înflorirea continuă a țării, pentru înflorirea continuă a vieții noastre.

„**Îată de ce — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — doresc ca, de la înalta tribună a acestui forum democratic al femeilor, felicitând întregul nostru popor pentru tot ceea ce a realizat, să adresez în nod deosebit, în numele conducerii partidului și a statului, precum și al meu personal, milioaneilor de femei din țara noastră, — muncitoare, țărăni, intelectu-**

ale, românce, maghiare, germane și de alte naționalități, tinere și virstnice — cele mai calde felicitări pentru minunatele lor realizări în toate domeniile de activitate, precum și urări fierbinți de noi și noi succese în măreața operă de ridicare a României pe culmi tot mai înalte de progres, civilizație și bunăstare, în întărirea independenței și suveranității patriei!”

În condițiile înaltului dinamism care caracterizează, în acest ceas istoric, evoluția societății noastre pe toate planurile, în condițiile regindirii, ale reevaluării calitative a întregii noastre activități, a tuturor valorilor și etaloanelor de referință, pentru adevărea lor cit mai grabnică la marile exigențe ale timpului, ale lumii contemporane, devine — a arătat secretarul general al partidului — mai mult decit necesară, devine obligatorie perfecționarea continuă a cadrului de participare a femeilor la viața economico-socială, perfecționarea mijloacelor de sprijin a acestei participări, a eficienței ei. O atenție hotărâtă a fost acordată, în acest sens, în cuvântarea secretarului general, asupra unor îndatoriri, încă restante, în folosirea deplină, eficientă, în toate compartimentele vieții noastre, a uria-

șului rezervor de forță de muncă și de creație pe care îl reprezintă femeile, spiritul lor gospodăresc, de ordine și de disciplină, devotamentul lor în slujirea patriei, a socialismului, priceperea, competența lor, probate în atâtea prilejuri, afirmate în atâtea fapte de preț. Se impune, în același timp — fapt pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a accentuat, în cuvântare cu o deosebită tărie — promovarea mai hotărâtă a femeilor în munci de răspundere, în toate forurile puterii politice și de stat, în partid, în guvern, în ministere, în economie și în cultură, în organizațiile de masă și obștești.

Puternica impresie produsă asupra delegatelor la Conferință — asupra tuturor femeilor țării, a tuturor inimilor care bat pentru țară — de cuvintele secretarului general al partidului, constituite într-un magistral sistem de idei, cu eficiență practică deopotrivă imediată și de durată, luminind noi și generoase perspective asupra muncii și vieții femeii în România, s-a exprimat printr-o vibrantă manifestare de stimă, de dragoste și recunoștință față de partid, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, promotorul afirmării femeii în societatea noastră, al ocrotirii mamei, a copilului, a familiei, al creării unor condiții de trai menite să ridice mereu demnitatea omului. Inseși măsurile enunțate în cuvântare pentru ușurarea muncii și a vieții femeilor, pentru despoșărea lor de multe din greutățile ce încă le mai apasă umerii, s-au constituit ca o nouă, prețioasă dovadă a consecvenței acestei politici, promovate și dirijate sub veghea trează a cirmaciului destinului noastre.

O aleasă prețuire, un unanim, cald și impresionant sentiment de dragoste, de respect, de mulțumire pentru aportul de mare preț înscris în conceperea și traducerea în realitate a măsurilor stabilite de conducerea partidului în vederea creșterii continue a rolului femeii în societatea noastră, pentru sprijinul și pentru îndrumările pe care le acordă mișcării de femei, au fost exprimate față de tovarășa Elena Ceaușescu, eminentă personalitate a vieții politico-sociale și științifice, înalt exemplu, pentru toate femeile, de muncă și de existență închinată patriei, poporului, idealurilor socialismului și păcii în lume.

Desfășurată sub aceste auspicii, Conferința națională a femeilor s-a înscris ca un moment important, ca un eveniment politic cu rezonanțe ample, reliefând, odată cu succesele unei vaste și rodnice activități, direcțiile viitoare de muncă într-un domeniu de vitală însemnătate pentru ascensiunea patriei, a civilizației noastre socialiste. Indemnul și chemarea adresate femeilor de tovarășul Nicolae Ceaușescu — **indemnul și chemarea de a-și consacra toate forțele înfăptuirii mărețului Program al partidului de dezvoltare a societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului în România** — vor rodi în noi și încărcate de semnificație fapte închinare țării.

Am auzit, din sala conferinței, cum, prin buzele femeilor ei, vorbește Țara, maica noastră Țara. Femininul acestui cuvânt ne duce cu gândul la maicele noastre, cele din capul vremii, care au tors la opași firul de aur al gândului, al simțirii, al graiului nostru, l-au răsucit, l-au ales, l-au țesut, pină ce ne-au dăruit brocartul sfânt și strălucitor al Țării de azi, al neamului nostru de azi. Sintem fiii acelor maici, ale căror daruri de vrednicie și duh au trecut în noi. Ai acelor maici pe care, azi, le omagiem prin urmașele lor, la fel de vrednice, care muncesc cu neosteneală alături de noi, care ne cresc copii, care ne duc mai departe neamul, care-i fac tinerețea, care-i fac viitorul. Și cărora — încă o dată — le-am adresat, în aceste zile, acel cuvânt ce, după Țară și după Mamă, e cel mai scump mărtisor pe care poate să-l dăruie, în transparențele ei de luceafăr, limba română: **Mulțumesc.**

I. OLTEANU

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În ziua de 25 aprilie, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, s-au desfășurat lucrările Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Comitetul Politic Executiv a examinat, dezbătut și aprobat o serie de rapoarte și propuneri privind importante aspecte ale vieții noastre economice-sociale. Pornind de la realitatea imediată — creșterea gradului de mecanizare a muncii în toate sectoarele economice naționale, urmare firească a amplului proces de industrializare a țării, având drept consecință dezvoltarea și diversificarea parcului de mașini, utilaje și instalații, deci și sarcini tot mai complexe în fața unităților însărcinate cu activitatea de reparații — Comitetul Politic Executiv a examinat și aprobat raportul și propunerile cu privire la îmbunătățirea organizării executării reparațiilor capitale ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor, raportul în legătură cu rezultatele analizei de reglementare a stocurilor de materiale existente la 1 ianuarie 1978, un raport privind situația protecției muncii în anul 1977, stabilind o serie de măsuri și sarcini concrete pentru îmbunătățirea în

continuare a activității în aceste domenii.

Comitetul Politic Executiv a examinat, de asemenea, modul în care sînt aplicate prevederile Legii privind controlul provenienței unor bunuri ale persoanelor fizice care nu s-au fost dobândite în mod licit. S-a stabilit intensificarea activității pentru prevenirea îmbogățirii unor persoane prin mijloace ilicite, pentru aplicarea cu fermitate a legilor statului, a principiilor eticii și echității socialiste.

În cursul aceleiași ședințe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a informat despre întâlnirea și convorbirile avute cu tovarășul Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria, cu prilejul inaugurării lucrărilor de construcție a Complexului hidrotehnic Turnu Măgurele — Nicopole.

Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere rezultatelor noului dialog româno-bulgar la nivel înalt, care se înscrie ca un moment de seamă în evoluția ascendentă a relațiilor bilaterale, marcind o contribuție de mare importanță la întărirea solidarității frățești și a colaborării multilaterale dintre țările, partidele și popoarele noastre, în interesul edificării socialismului în România și Bulgaria, al cauzei generale a socialismului și păcii în lume.

În continuarea ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o infor-

mare cu privire la vizita de stat întreprinsă împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Statele Unite ale Americii, la invitația președintelui Jimmy Carter și a doamnei Rosalynn Carter.

Comitetul Politic Executiv și-a exprimat profunda satisfacție față de rezultatele deosebite de rodnice ale acestei vizite, apreciind-o ca un mare succes politic, ca un eveniment de cea mai mare însemnătate, cu profunde consecințe pe planul raporturilor bilaterale și de amplă rezonanță în sfera vieții internaționale. Subliniind caracterul intens de lucru și orizontul larg al convorbirilor oficiale dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Jimmy Carter, Comitetul Politic Executiv consideră că dialogul la cel mai înalt nivel româno-american deschide noi perspective colaborării dintre România și S.U.A., în interesul celor două țări, al cauzei cooperării și păcii internaționale.

Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii

În dimineața zilei de 25 aprilie a.c. s-au deschis în Capitală, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, pre-

ședintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii, lucrările plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost întâmpinat, la sosirea în sală, cu deosebită căldură și însuflețire de participanții la lucrările plenarei.

La propunerea Biroului Executiv — a cărui ședință s-a desfășurat în aceeași zi — plenara a aprobat în unanimitate următoarea ordine de zi:

1. — **Raportul cu privire la desfășurarea adunărilor generale ale oamenilor muncii, care au avut loc în perioada ianuarie—februarie 1978, și modul în care au fost aplicate hotărârile adoptate de Consiliul Național al Oamenilor Muncii din octombrie 1977; cu privire la activitatea politică și cultural-educativă de masă desfășurată de consiliile oamenilor muncii pentru îndeplinirea sarcinilor din planul național, cu privire la angajamentele de depășire a planului pe anul 1978;**

2. — **Raport privind analiza pe bază de bilanț a rezultatelor economico-financiare obținute în anul 1977 și în trimestrul I al anului 1978;**

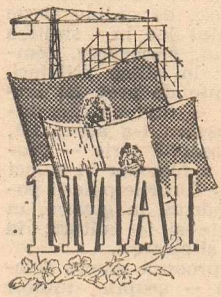
3. — **Cu privire la îmbunătățirea Legii retribuiri după cantitatea și calitatea muncii;**

4. — **Proiectul Legii cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat;**

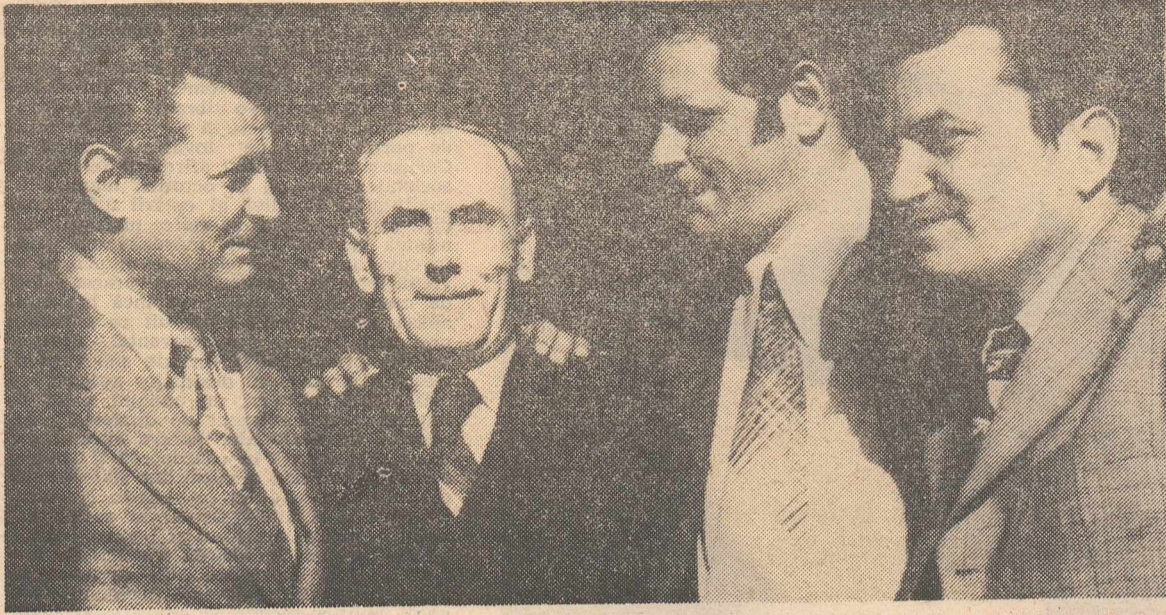
5. — **Unele probleme organizatorice.**

Plenara a adoptat măsuri privind îmbunătățirea organizării consiliilor de conducere ale ministerelor și altor organe centrale de stat.

N. R. Întrucît la ora închiderii ediției lucrările Plenarei se desfășoară încă, asupra acestui important eveniment vom reveni în numărul viitor al revistei.

Starea de creație, starea

1978. „Vă promit să rămân în continuare alături de uzină, de oamenii ei. Cu fapta și cu gândul”.

După 40 de ani de serviciu în cadrul aceleiași unități, comunistul Vasile Iscru, Erou al Muncii Socialiste, a ieșit la pensie și, după un obicei pe cale de a deveni tradiție, tovarășii de muncă de la Intreprinderea „23 August” din Capitală l-au sărbătorit, zilele trecute, cu respect, cu discursuri și cu flori. Tulburătoare prin esența și prin semnificațiile ei, de prețuire a muncii în preajma zilei de 1 Mai, Ziua Muncii, festivitatea la care ne-a fost dat, recent, să fim martori și care a serbat, totodată, pe fruntașii în producție ai anului 1977, a adus în fața microfonului, mai degrabă emoționați decât sobri, bărbați și femei din toate generațiile, unii mai vîrstnici, alături de care, cu decenii în urmă, Vasile Iscru a făcut pionierat în modernă uzină de astăzi, alții mai tineri, pe care Vasile Iscru i-a învățat nu doar legile meseriei, ci și pe acelea ale cinstei și devotamentului, subliniind cu toții — inclusiv prim-secretarul Comitetului de partid al sectorului 3, Vasile Carolică — importanța contribuției a aceleia care, timp de aproape 30 de ani a îndeplinit cu succes funcția de mecanic șef al întreprinderii socotită, pe bună dreptate, mecanicul șef al industriei românești.

Rememorînd, se cade să spunem că biografia lui Vasile Iscru poartă însemnele unei întregi generații. S-a născut la 18 aprilie 1918, în satul Racotii, de lângă Tismana, într-o familie cu 11 guri la masă și cu puține mijloace de a le hrăni. Silit de împrejurări, a pornit devreme la drum, spre a-și face un rost și a câștiga o bucată de piine. S-a înscris la o școală de arte și meserii, la Baia de Aramă, devenind repede cel mai bun elev al clasei, distingîndu-se „prin talentul de a repara orice”. Numai că, rămînînd pe neașteptate orfan de amîndoi părinții, s-a trezit în imposibilitatea de a mai achita piperatele taxe de școlarizare, o chetă publică instituită de colegii și de părinții acestora salvîndu-l de la exmatriculare.

„Părăsesc uzina cu fruntea sus, cu conștiința că mi-am făcut datoria pînă la capăt. Uzina a fost mereu prima mea casă și în toate împrejurările, fără excepție, am pus interesele ei mai presus de cele ale mele sau ale familiei. Uneori, recunosc, am ridicat tonul sau am semnat

sanțiuni drastice, dar fiecare acțiune a mea a urmărit mersul înainte al producției, întărirea prestigiului întreprinderii. Dacă unitatea noastră a ajuns astăzi, cunoscută prin produsele ei nu doar în țară, ci în întreaga lume, asta se datorează, cred eu, mai puțin nouă, celor 3 Eroii ai Muncii Socialiste care muncim aici, Buruc, Antonache și Iscru, cit strădaniei întregului colectiv de oameni destoinici și perseverenți, de minunați comuniști. Am convingerea că sînt în uzină asemenea nouă zeci și sute de lucrători de nădejde, care fac cinste întreprinderii și industriei românești” (din cuvîntul lui Vasile Iscru la festivitatea amintită).

S-a întîmplat, însă, ca în anii aceia nesiguri, cînd stafia șomajului bătea la porțile multor fabrici și uzine, diploma de meseriaș să nu-i slujească lui Vasile Iscru cîne știe ce. Ca să se poată întreține, a cărat cu spatele și a secerat cu ziua. Apoi, cu numai 7 lei pe zi și locuînd în condiții care semănau mai mult a lagăr, barăci nesfîrșite înconjurate cu sîrmă ghimpată, s-a angajat pe șantiierul unei uzine pe care Malaxa o construia la Tohanu Vechi, de unde s-a întors repede acasă, la 2 mai 1938 — în urmă cu 40 de ani fără citeva zile — devenind muncitor al întreprinderii ce poartă astăzi numele de „23 August”. Viața plină de privațiuni, munca de salahor dintr-o fabrică intrată sub călcîiul trustului german „Rogifer” și pusă să producă obuze de tun, lungile perioade de șomaj, în general, atmosfera de nesiguranță și derută din anii premergători războiului l-au îndreptat pe tînărul Vasile Iscru către mișcarea comunistă, în curajul și ideile căreia a distins sensul destinului său, găsînd, totodată, reazem moral și lumină. Mobilizat în 1941, a făcut, mai întîi pe front, apoi în rîndul ostașilor și ofițerilor diviziei a IX-a infanterie, încartiruită pe malul mării, propagandă comunistă și a împrăștiat manifeste antihitleriste, devenînd unul din inamicii căutați de poliția antonesciană. Ea, mai mult, mareșalul a pus pe capul lui Vasile Iscru un premiu de 100.000 de lei! Hărțuit, ascunzîndu-se ici și colo, mîncînd rădăcini și pește crud, căutînd un ultim refugiu în deltă, Vasile Iscru va cădea pînă la urmă și — după schingiuiri barbare și un simulacru de

proces — va fi condamnat la moarte. Fără drept de recurs. Numai că ceasul istoriei bătuse pentru dușmanii dinăuntru și dinăfară ai poporului român, ziua de 23 August 1944, care l-a găsit pe Vasile Iscru în detenție, în așteptarea plutonului de execuție, însemnînd eliberarea unei țări de sub jugul fascist și eliberarea unui patriot din închisoare.

„Nu vreau să par modest și să zic că n-am făcut mare lucru pentru uzină. Am făcut. Pe fiecare o sută de metri patrați se poate vedea o contribuție, cit de mică, a bătrînului Iscru. Dar uzina a făcut și mai multe pentru mine. Mi-a oferit satisfacții nenumărate, clipe de bucurie, la fiecare dare în funcțiune, la fiecare produs nou. Mi-a dat personalitate. M-a ajutat, prin forța colectivului ei, să mă perfecționez, să învăț. M-a făcut cunoscut. Titlul de Erou al Muncii Socialiste, pe care l-am primit în cea mai fericită zi a vieții mele din mina tovarășului Nicolae Ceaușescu, aparține în egală măsură uzinei, oamenilor ei. Astăzi, cînd ies la pensie, plec liniștit, căci am convingerea că las uzina, locul meu de muncă pe care l-am servit atîția ani cu abnegație, pe mîini bune”.

După atîtea întîmplări, omul care văzuse moartea cu ochii larg deschiși ar fi avut, poate, dreptul la un răgaz pentru refacere. Dar Vasile Iscru a dovedit atunci, o dată în plus, că aluatul din care e alcătuit nu-i cel al bărbaților de rînd. S-a înrolat din nou, a luat parte la luptele pentru eliberarea Budapestei și a ajuns cu trupele române pînă în Munții Tatra. Revenit la București, în 19 aprilie 1945, n-a stat nici o zi acasă, ci s-a întors imediat la uzină, împins parcă de un resort tainic. A găsit o uzină distrusă de război, cu oamenii istoviți, dezorientați și triști. S-a apucat de lucru, reușînd nu numai să-și îndeplinească exemplar sarcinile primite, ci și, alături de ceilalți comuniști ai unității, să-i mobilizeze pe lucrătorii din jur la o muncă titanică, desfășurată nu după orar, ci după necesități, la reconstrucția uzinei. Muncînd cit doi, dormînd și mîncînd pe apucate, văzîndu-și soția mai mult la locul de muncă, la stația termică, decît acasă, făcînd educație politică prin forța exemplului, Vasile Iscru va urca, asemenea altor colegi de gene-

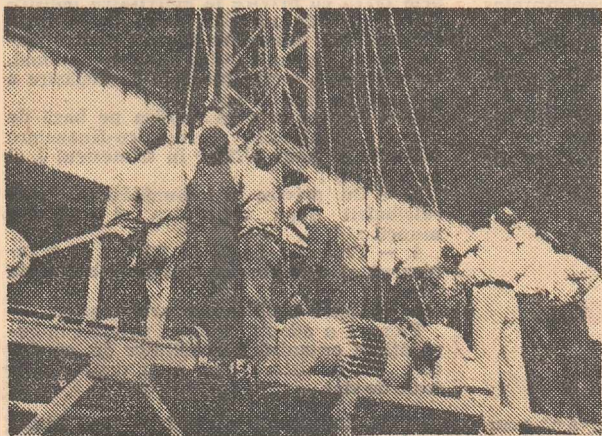
rație, mai ales după ce mijloacele de producție vor intra în proprietatea clasei muncitoare, prin actul naționalizării de la 11 iunie 1948, treptele ierarhiei profesionale una după alta, fiind numit maistru la centrala de cazane și turbine, șef de secție și — de la 1 ianuarie 1953 — mecanicul șef al întreprinderii, funcție pe care l-au ajuns din urmă, recent, anii de pensionare.

Crescînd el însuși odată cu uzina a fost, firește, martor și participant la devenirea ei, la dezvoltarea fără precedent a unei întreprinderi a cărei biografie reprezintă o dovadă grăitoare a progresului impetuos al industriei românești, întreprindere care se găsește astăzi angajată cu toate forțele în bătălia pentru o calitate superioară. În acest cadru, comunistul Vasile Iscru și-a adus partea sa de contribuție, recunoscută și stimată, la încheierea primului tractor fabricat în țară, la construcția forței, la a complicatelor strunguri livrate la Balș, la montarea locomotivelor de mare putere, mereu harnic și mereu neobosit, prezent pretutîndeni în uzină. Drept răsplată, comunistă și muncitorească, la 21 septembrie 1971, cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la întemeierea întreprinderii în care a trăit și muncit o viață de om, Vasile Iscru a fost distins cu titlul de Erou al Muncii Socialiste „pentru merite deosebite în întreaga activitate desfășurată în anii construcției socialiste a țării și pentru contribuția personală adusă la dezvoltarea uzinei constructoare de mașini «23 August»”.

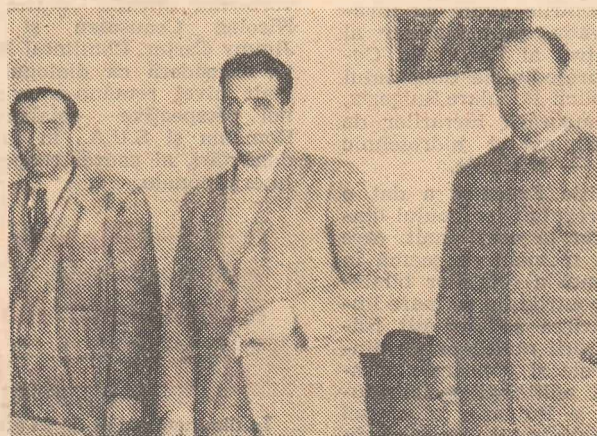
„Poate că în onorurile pe care le-am primit a existat și un merit al meu. Dar în toate, ca și în această emoționantă manifestare, dealtfel, am distins, în primul rînd, semnul de respect acordat muncii în societatea noastră. Am ajuns în cea mai înaltă cinste muncitorească nu pentru că mă numesc Vasile Iscru și nici pentru că am fost condamnat la moarte, ci pentru că am muncit toată viața cu ambiție și seriozitate, acceptînd toate expresiile limbii române, mai puțin pe cea care zice nu pot! Vă promit să rămîn în continuare alături de uzină, de oamenii ei. Cu fapta și cu gândul”.

Sănătate, Vasile Iscru!

OVIDIU IOANIȚOIA

1947. Maistru la centrala de cazane și turbine, în mijlocul colectivului, harnic și neobosit

1956. Vasile Iscru este mecanicul șef al „mecanicului șef” al industriei noastre

1975. Alături de soție, de cele două fete, de nepoței. „Am avut totdeauna un cîmin fericit”.

de eficiență și împlinire a muncii

„Chiar dacă ne-am propus să trecem în revistă asimilarea unor noi tehnologii și, implicit, a unor noi produse, eu aș vorbi, mai întâi și-ntîi, despre oameni“.

Mărturisesc că autorul acestor cuvinte, inginerul Iosif Iacob, șeful serviciului tehnic al întreprinderii „Victoria“ din Călan, a dat, ca să zic așa, tonul acestui reportaj. Mirat oarecum că un reporter își mai face drum nu numai și numai spre Hunedoara, aflată la doar cîteva kilometri de Călan, ci și înspre „orașul trandafirilor de noapte“, cum este numit, metaforic, Călanul, din cauza nestinselor flăcări ce ard zi și noapte deasupra semicocseriei, luminînd de-a lungul a cîtorva zeci de kilometri întreaga vale a Streiului, inginerul Iosif Iacob a continuat: „Știu că vă surprinde, să zicem, dorința mea ca să vorbim mai întîi despre oameni și nu despre utilaje, pe acestea din urmă eu cunoscîndu-le mai în amănunțime, că doar sînt inginer și șef al serviciului tehnic, dar, ca să îmi sprijin ideea, am să vă spun să scrieți despre oamenii unui atelier.“

Aveam să notez, pe scurt, că istoria destul de scurtă a atelierului de fabricare a cilindrilor de laminare a început în anul 1974, cînd au demarat lucrările de investiție, iar în toamna anului 1975 au fost turnați primii doi cilindri care, din cauza cochilei, fabricată la Călan, la turnătoria nr. 1, nu erau buni. Cum s-ar spune, un debut cu stîngul. O nouă cochilă, perfect centrată, și al treilea cilindru, plus următoarele cinci, trimise la Reșița, au depășit toate așteptările, devansînd în durabilitate și ca timp de funcționare cilindrii aduși altădată din import. Chiar dacă e vorba de un produs fabricat pentru prima dată la noi în țară și chiar dacă respectivul produs a ajuns să fie mai bun decît cele aduse din import, adică din țări cu o recunoscută tradiție în acest domeniu, s-ar zice că nu e nimic deosebit, totuși. Subscriem, deocamdată, la o astfel de opinie, dar în urmă cu doi ani și ceva, exact în momentele grele ale atelierului, cînd cei doi cilindri rebutați stăteau, parcă vinovați, drept în mijlocul halei, inginerul Florea Ciobanu, șeful atelierului, era supărat că noului atelier, unde urma să se realizeze niște piese extrem de complicate, i-au fost repartizați doar cîteva muncitori de mare meserie, restul, oameni de categoria întîi sau cel mult a doua, ca încadrare profesională. Ei bine, această mină de oameni cu înaltă pregătire, cum sînt to-

pitorii, turnătorii formatori și lăcătușii electricieni ca Ioan Munteanu, Ioan Nemeș, Sabin Dan, Constantin Pîrvuleț, Adrian Szabo, Nicolae Pinzaru, Constantin Pîrvu, Miron Cîrîpău și Dan Ardeleanu, au reușit, împreună cu subinginerii Goian Levi și Rudolf Schikel și inginerul Florea Ciobanu, să alcătuiască un adevărat colectiv, oameni care an de an s-au autodepășit, cilindrii fabricați aici, la Călan, pentru laminarea benzilor la cald, sau la rece, sau pentru laminarea de tablă grea, adică cilindri cu crustă indefinită, cum

La Călan, despre o flacără care nu se vede din tren

sînt catalogați tehnic, au întrunit numeroase adeziuni din partea beneficiarilor, laminarele din Galați și laminarele de țevi din Roman, deși loc pentru mai bine este. Concret, cilindrii, după o anumită perioadă de exploatare, se mai rup sau se exfoliază. Defect de fabricație sau de exploatare? S-a stabilit că este vorba despre comportarea structurii moleculare a cilindrului în tratamentul termic, și nu despre o subduritate, indicator pe care fabricația l-a atins și l-a respectat întocmai. Altfel spus, un dialog susținut între beneficiar și furnizor, o urmărire exactă și amănunțită a comportării în exploatare a cilindrilor buni și a celor care cedează vor înlătura și acest neajuns, nu lipsit de importanță, întrucît la ora actuală producția de cilindri nu-și poate permite, dată fiind cererea tot mai mare, să lucreze cu pierderi planificate, deși ele se încadrează în procentajul admis.

„Tot oamenii, oamenii noștri, avea să afirme inginerul Florea Ciobanu, sînt argumentul și nădejdea noastră. De exemplu, Adrian Szabo, șef de echipă la topitorie, a realizat un nou amestec de vopsele refractare, o emulsie prin care a îmbunătățit tehnologia aplicată pînă acum. Oamenii, vreau să spun, nu se rezumă doar să fabrice cilindri, ci simt nevoia să intervină, să propună îmbunătățirea soluțiilor. Altfel spus,

sînt obișnuiți să și gîndească, nu doar să execute. Un alt exemplu: se pierdea mult timp cu curățirea cochilelor în care se turnau cilindrii. Un colectiv din care au făcut parte subinginerul Goian Levi, Dan Ardeleanu, Constantin Pîrvu și Ioan Munteanu, au realizat un dispozitiv de curățire mecanică a cochilelor. Tot aici, la noi, a fost realizat și aplicat, pentru prima dată, amestecul pe bază de cromit, un amestec refractar cu proprietăți mai bune decît cel indicat în tehnologie. Această recunoscută aplicativitate tehnică și creativitate a muncitorilor de la atelierul nostru i-a determinat pe autorii unei invenții, inginerii Virgil Pop și Dumitru Mitroi, în cadrul I.C.E.M.-ului, să le încredințeze fabricația și tratamentul termic al cilindrilor de tip adamit. Acum doi ani, recunosc, mă plîngeam că nu am meseriași de mare clasă. Acum, trebuie să o recunosc, am un colectiv așa cum își dorește oricare inginer, un colectiv care, vrînd să dezvolte capacitatea de producție la gropile de turnare, s-a apucat el însuși, prin muncă patriotică, să facă o groapă. O groapă adîncă de 9 metri, pentru turnarea verticală a cilindrilor conform tehnologiei și normelor de protecția muncii, nu poate fi realizată oricum și de către oricine. Dar nu s-au lăsat. Cer, prin mine, o nouă groapă de turnare. Cer, tot prin mine, ca atelierul să fie dotat cu strunguri pentru prelucrarea cilindrilor, pentru că au înțeles un lucru foarte important, adică o prelucrare, la eboșă, aici, în atelier, ar duce la creșterea valorii producției-marfă. Mai mult, prin prelucrarea de către noi a cilindrilor, am asigură o calitate, zicem noi, sporită a cilindrului. Au propus, ca niște adevărați specialiști, scurtarea duratei de elaborare a șarjelor de fontă în aliaj prin înlocuirea încălzirii inductive actuale, ceea ce, prin punerea în funcție a unui melanjor, precum și prin îmbunătățirea tehnologiei de debitare, ar duce, în final, la importante economii de energie electrică.

Aspectele relatate mă îndeamnă să revin la spusele inginerului Iosif Iacob: „Fără oameni, fără curiozitatea lor profesională, fără receptivitatea lor, fără eforturile lor, nu s-ar putea face nimic, oricît de moderne ar fi instalațiile, utilajele, oricît de bine ar fi pus la punct procesul tehnologic“. Atelierul de cilindri pentru laminare din Călan este, în acest sens, un argument.

VICTOR NIȚĂ

La Exploatarea minieră Herja, una dintre cele mai vechi mine ale Maramureșului, zece oameni deștepti, plini de imaginație și asi în meseriile lor, au realizat o lucrare unică în țară, în acest greu și important domeniu al mineritului, lucrare intitulată: „Automatizarea rampei de puț la orizontul minus 3“. Cei zece muncitori specialiști fac parte dintr-un mic atelier de automatizări — și au fost aleși din aproximativ 200 de electroniști, lăcătuși, electromecanici, electricieni și strungari ai Herjei.

„Ne-am propus, ne spune maestrul principal Nicolae Dancoș, șeful atelierului, automatizarea integrală a transportului în puț, începînd de la rampa acestuia și mergînd spre mașina de extracție. Ei bine, această lucrare este primul pas. Totul în condițiile în care, în țară, rampele sînt doar mecanizate. Proiectul ca atare a fost conceput de oamenii atelierului nostru sub directă coordonare a directorului, care a fost și inițiatorul, cel care a lansat ideea, și a inginerului șef“.

De unde se plecase? De la un sistem învechit, de la comenzi manuale, care pot fi, cîteodată, mai nesigure sau mai încete, un om are o zi mai proastă, se gîndește la ale lui, altul este mai rapid, mai istet, și iată, că în drumul său spre suprafață minereul, producția zilnică, depinde în mare măsură de cele omenești. În sistemul manual circulă 350-400 de vagonete pe schimb, dar la suprafață n-ajung tot, rîmîn pe schimbul următor cam 150 și totul se dereglează, se pierde timp, se pierd bani.

„În noul sistem, cel automatizat, explică Nicolae Dancoș, de la abataje, vagonetele trec prin această instalație complet automatizată, fiind selectați, apoi ajung la vasul de extracție într-un timp optim, cu o viteză constantă“.

Cei zece oameni au trăit în această ju-

mătate de an experiența noului, de dimineața pînă seara, ca o familie, au muncit mult, enorm de mult, dar nu eroic, pentru că nu este eroism să lucrezi cu pașune, să gîndești, să cauți soluții. Pupitrul de comandă și panoul de forță seamănă cu pupitrele de comandă ale hidrocentralelor, ale furnalelor moderne, sînt curate, lucrare îngrijit. Cîteva cifre: 80 de conductori la instalația hidraulică, 10 000 de legături electrice în panou. „Nu cifrele în sine contează aici, ci faptul că s-a lucrat numai

Zece meșteri mari

cu echipament românesc, pe care, e drept, l-am căutat în toată țara. Dificilă a fost toată lucrarea pentru că e vorba de un unicat. Eu am 26 de ani și n-am mai lucrat așa ceva. Care a fost partea mea? Am realizat împreună cu Marius Bălan, firește după scheme, toată partea de forță“. Cel care ne spunea acest lucru se numește nici mai mult, nici mai puțin decît Ioan Pop 28! „Cînd am venit la Herja, eram al 28-lea. Acum sîntem 50 de Ioan Pop. Dar nu ne deranjează, ba chiar ne simțim bine“. „Știu, ne mărturisesc electricianul Arpad Szekey, am avut și momente mai grele, de oboseală, de nemulțumire, provocată de vreo nereușită. Practic lucrarea am uitat-o acum, ne gîndim deja la altceva, dar sudura aceasta sufletească de care vorbesc, a rămas. Există unele prejudecăți, potrivit cărora

în fruntea unei hidrocentrale, a unui combinat siderurgic, a unei exploatare miniere, adică în fruntea unei întreprinderi în care viața este mai dură, mai aspră, trebuie să se afle un om pe măsură. „Firește, locurile te mai schimbă, greutățile te marchează, nu mai zîmbești oricînd, uiți să mai fii amabil după două nopți nedormite, iar lumea crede că ești cel mai al dracului om de pe pămînt“. Mărturisirea aceasta ne-o făcea Liviu Pop, directorul exploatarei, un bărbat cu vocea domoală și cu o privire blajină de carte de povestii, pe biroul cărui întîlnesti fotografia lui Eminescu și despre care am aflat cu totul întimplător, discutînd ba una, ba alta, că în tinerețe, pe cînd era student la Institutul de mine și petrol din București, a cîntat vreme de cinci ani în „Madrigalul“ lui Marin Constantin. „Am fost, se pare, un bun bariton, dar între artă și mină, vedeți, am ales-o pe ultima. Cît despre munca mea de azi, ce să vă spun? Vorbesc rezultatele: locul doi pe centrală, anul trecut. Și pentru că vreți să scrieți despre lucrarea băieților de la automatizări, vă rog să mă credeți că acestia merită toate felicitările. Mina, mince noastre au nevoie de aceste automatizări. Sînt cunoscute, de altfel, sarcinile de partid în acest sens, grija deosebită pe care secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o poartă minerilor, modul apropiat în care se interesează de rezultatele noastre. Lucrarea de care vorbeam ne dovedește că inteligența tehnică a colectivului nostru de la automatizări, dăruirea și ambiția cu care muncitorii de aici au lucrat de la înființarea atelierului ne arată că vom reuși și în lucrări mai mari. A fost un început, dar sînt sigur că veți auzi din ce în ce mai des de noutățile tehnice de la Herja. Le vom realiza, nu numai din ambiție, dar și din necesitate.

MIRCEA RAICIU

Țară în mai

Pămînt mînos cu timple-
ingindurate
în visul greu de grine și sudoare
sub mersul aspru-al celor ce-l
arară,
în luna mai, prietenos, tresare.
Nu-s adieri : se răfoiesc istorii ;
Cu ochi deschiși izvoarele clipec
în riuri. Se mai uită visătorii
din veac peste pămînturi cum
rodesc
nădejde-ngropate cu o moarte
cînd singele nunti grăbit, a
ploaie,
căzînd cu fața-n brazdă ca-ntr-o
carte
însămîntînd în zodii o văpaie.
Adîncă-n oameni harta țării
trează
Răsare peste veacuri curcubeu
Orașularul Arc ce ne veghează
și care-n veșnicie va să steie.
Pămînt mînos, dînd floare-n
primăvară
din sanctuare de eroi pe care
Noian de lupte-n veac le
semănără
să lumineze țara din izvoare...

EUGEN EVU

Rămîne tînăr

S-a dus și vara zgomotoasă —
Nu regreta că ea te lasă :

Cine privește cu-ntristare
în urmă, tinerețea-i moare.

Doar cel ce cată nou-ntr-una,
rămîne tînăr totdeauna.

HORVATH IMRE
În românește de DIM. RACHICI

Gînd

tinjesc cu toate fibrele firii
după tot ce miine va fi
întotdeauna sînt prezent
unde treaba merge mai greu
povestesc numai despre frumos
ce a fost groaznic în viața mea
am uitat de mult
tinjesc cu toate fibrele firii
după tot ce e bun și sincer
în această lume nemărginită
cîteodată
vreau să-mi ies din fire
nu tinjesc niciodată
după tristețe
și totuși aș vrea să aflu
ce s-a întimplat ieri
ce va fi miine
singur să aflu
și niciodată nu vreau
să rumeg
ce alții îmi mestecă.

NIKOLAUS BERWANGER
În românește de ANTON PALFI

Un experiment: școala fără note

Așadar, învățămînt fără note. Pe cei pe care o asemenea ipoteză i-ar surprinde îi rugăm să ia cunoștință despre următoarele experimente, pe cit de surprinzătoare pentru neinițiat, pe atît de înfrîntătoare, într-un anume sens: cit de fragilă poate fi, uneori, aprecierea omului de la catedră, în ciuda bunicii-credințe și a profesionalismului de care nu avem nici un drept să ne îndoim!

— Acum citva timp — ne spune Vasile Ștefănescu, profesor de matematică și cercetător principal la Institutul de cercetări pedagogice și psihologice — împreună cu un docimolog, adică un specialist în acel domeniu al științei care studiază sistemele de notare și comportarea examenatorilor și a celor examinați, am cercetat sute de lucrări de matematică de la examenul de bacalaureat din București, Galați, Brașov, Cluj-Napoca și alte orașe. După o analiză amănunțită am constatat diferențe mergînd pînă la patru puncte în notarea lucrărilor considerate de noi a fi de exact același nivel. Mai mult, a reieșit că, de fapt, fiecare oraș se conducea după un alt barem față de lucrările de valoare nulă: la București ele erau notate cu 2, în timp ce la Galați primeau zero etc. Dar nu acesta este aspectul cel mai frapant, cel mai semnificativ. Am observat că unii profesori apreciau mai mult raționamentul și mai puțin calculul, în timp ce pe alții îi interesa doar rezultatul corect. Atunci i-am pus întrebarea docimologului: ce s-ar întâmpla dacă produsele mai multor fabrici de becuri din țară, cu utilaj identic, ar fi categorisite precum lucrările de bacalaureat? Becul de București să spunem, ar fi socotit excelent, iar cel de Tirgoviște doar bunice, dacă nu, cine știe, respins... Firește, am exagerat puțin lucrurile, doar pentru a sublinia necesitatea unui sistem național unic de evaluare a randamentului școlar.

„Experiențe amuzante și deprimente în același timp”

Evident, cei doi specialiști nu au făcut nici o descoperire. Instabilitatea, subiectivismul în aprecieri al profesorilor, de cele mai multe ori inconștient, sînt binecunoscute pedagogilor, ele au fost puse în evidență de studii și investigații serioase, întreprinse de specialiști de faimă internațională. Zeci de exemple grăitoare se dau, de pildă, în Manualul de docimologie al lui Gilbert de Landsheere, profesor la Universitatea din Liège, și în „Cercetarea în pedagogie” de Emile Planchard, profesor la Universitatea din Coimbra, ambele apărute în traducere românească în prestigioasa colecție „Pedagogia secolului XX”. Cîteva sute de studenți din primul an universitar au fost invitați să trateze una din următoarele două teme: „Cine trebuie să frecventeze universitatea?”, „Începînd din ce moment adolescentul trebuie să fie tratat ca adult?” Ele au fost apreciate de circa 45 de examinatori, care au lucrat în mod independent la domiciliu. Rezultatul: din 300 de lucrări 101 au fost grupate în toate cele nouă categorii posibile; nici o lucrare nu a avut mai puțin de cinci clasări diferite!

Un alt exemplu, și mai izbitor, se referă la un ansamblu de discipline. Șase examinatori au notat separat examenele de bacalaureat. Rezultatele: 50% din lucrările de fizică au fost respinse de unii examinatori, admise de alții, 36% la matematică, 47% la engleză, 70% la compunerea franceză și 81% la filozofie au avut aceeași soartă. Cu alte cuvinte, la franceză de pildă, 70% din lucrări au fost admise de unii examinatori, respinse de alții.

Un examenator este el măcar egal cu sine însuși? Nu. Astfel, 14 istorici au fost invitați să noteze pentru a doua oară 15 compuneri pe care le citiseră prima dată cu 12—19 luni înainte. S-a suprimat orice urmă a corecțiilor anterioare. Profesorii erau rugați nu numai să acorde puncte, ci să indice și reușita globală sau eșecul. În 92 cazuri din 210 verdictul a fost diferit de la o dată la alta! Rezultate atît de slabe se datoresc lipsei de directive riguroase care să precizeze aspectele ce trebuie luate în considerație de către cei care dau notele.

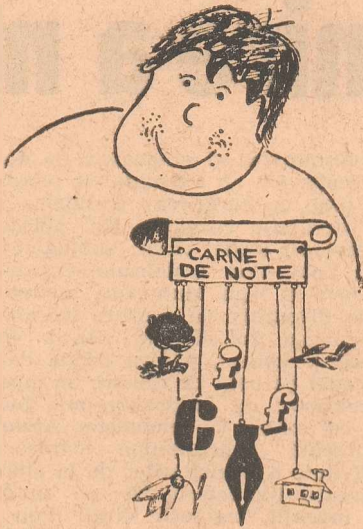
La Universitatea din Toronto, o lucrare a fost în întregime și intenționat copiată de un student slab după tema făcută de unul din cei mai buni studenți. Acesta din urmă a obținut 80/100, iar celălalt 39/100, fără ca profesorul să fi sesizat fraudă.

„Experiențe amuzante și deprimente în același timp, care aruncă o lumină vie asupra surprinzătoarei subiectivității a examenelor tradiționale” — comentează un pedagog studiul devenit clasic realizat pe această temă de un grup de psihologi francezi.

Mai sus nu am făcut decît să spicăm din zeci, sute de exemple, unele atît de incredibile încît au iz de anecdotă. (Un școlar dintr-o țară a Benelux-ului a luat nota 4 pe o lucrare în care rezuma un recent discurs al ministrului economiei asupra stării economice a țării respective...)

„Și școala este tot o fabrică”. Dar cum îi evaluăm randamentul?

Evaluarea randamentului școlar — problemă mult mai largă decît aceea de la care am pornit, adică de la sistemul de notare — suscită azi discuții aprinse nu

numai în rîndurile pedagogilor. Motivul este evident. „În fond, problema discutată — observă profesorul Planchard — se înrudește cu o problemă de producție industrială. Și școala este tot o fabrică, fără ca această expresie să implice nici cea mai mică desconsiderare față de munca depusă aci. Este vorba de un produs uman, și tehnica de producție trebuie să fie deci adaptată la natura materiei prime și a obiectivului urmărit”.

Evaluarea nu se reduce la notare. Ea reprezintă premisa esențială a perfecționării întregii acțiuni de instruire și educare a elevilor, furnizînd informațiile necesare pentru optimizările ce se impun.

Nu trebuie dedus din exemplele date mai sus că în momentul de față s-ar contura o tendință generală, pe plan mondial sau la noi, de a se renunța cu totul la clasicele note. Ele nu trebuie însă fetișizate, considerate drept unice sau, în orice caz și în toate condițiile, drept cele mai bune forme de evaluare a randamentului școlar. Se tinde însă spre elaborarea unor tehnici tot mai precise de evaluare, care să limiteze la maximum subiectivismul profesorilor și, în același timp, să caracterizeze cit mai complet progresul sau regresul elevului respectiv. În acest context cuprinzător și notele își găsesc locul lor. Problema este extrem de complexă, fapt atestat și de existența de dată relativ recentă a nu mai puțin de trei discipline înrudite: în afară de sus-amintita docimologie, docimastica, tehnica examenelor, și doxologia, care studiază sistematic rolul pe care-l joacă aprecierea în învățămîntul școlar. Articolul de față atinge însă un subiect mult mai limitat, și anume unele rezultate recente obținute la Institutul de cercetări pedagogice și psihologice pe linia evaluării randamentului școlar. Interlocutorii noștri: Valentina Filipescu, șef de laborator, Ecaterina Csengeri și Vasile Ștefănescu, cercetători principali, precum și Vasile Molan, inspector principal de specialitate în Ministerul Educației și Învățămîntului. Ei subliniază:

— Nu există nici un sistem de învățămînt care să nu-și pună, în momentul de față, problema unor astfel de evaluări, care vizează eficiența formidabile investiții pe care o reprezintă formarea și pregătirea forței de muncă prin rețeaua de învățămînt. Cu atît mai mult într-un stat ca al nostru, care nu mai cunoaște învățămîntul elitist, în care pentru milioane de copii, de tineri s-au deschis larg porțile culturii și educației, și în care problema calității în toate sectoarele vieții economice și sociale se află pe primul plan. Este un proces continuu. „Considerînd că am realizat un cadru organizatoric stabil și de lungă durată — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu trebuie să uităm însă nici un moment că învățămîntul, poate mai mult decît alte domenii, este un proces revoluționar, care trebuie să țină seama de rapiditatea cu care se dezvoltă știința, cunoașterea umană în general. De aceea avem marea răspundere față de știința românească, față de viitoarele cadre, să facem totul pentru a asigura permanent, an de an, zi de zi, dacă se poate spune astfel, nivelul științific corespunzător întregului nostru învățămînt”.

Ura! A dispărut catalogul!

— Ce arie de cuprindere au noile tehnici de evaluare a randamentului școlar în curs de experimentare și definitivare la Institutul dv.?

— Învățămîntul obligatoriu de zece ani, cu unele extinderi în anii terminali de liceu.

— În ce constă noutatea?

— Să începem cu ciclul primar. În scopul îmbunătățirii sistemului de apreciere a dezvoltării psihice și a progreselor la învățatură în clasa întâi, se experimentează „școala fără note” în cîte două școli în fiecare județ și în municipiul București, așadar în 80 de școli concomitent, avîndu-se în vedere două variante.

Prima prevede acordarea doar a unei singure note pe trimestru la fiecare obiect, un fel de medie, dacă vreți. În a doua alternativă, copiii nu primesc nici o notă în tot cursul anului. La sfîrșit se atcătuește însă o caracterizare amănunțită a fiecărui copil, în care se descrie și evoluția psihică — pe care vechile note nu o puteau cuprinde — sub efectul învățării. În acest scop, catalogul a fost înlocuit printr-un caiet de observații, considerat și el act oficial, ca și vechiul catalog. Or, după părerea noastră, un asemenea caiet înregistrează mult mai fidel decît o simplă însușire de note progresive și lacunele elevului.

— Dar cum privesc copiii faptul că nu li se mai dau note? Se bucură, se intristează?

— Copilul de clasa întâi nici nu înțelegea prea bine semnificația acestora. Am întilnit copii care se bucurau cînd căpătau note, orice fel de note, chiar dacă erau sub 5! Pentru ei principalul era nota în sine. Pentru alții, justificarea notei reprezenta o mare problemă. O fetiță de la școala nr. 57 din București ne spunea că e fericită că nu mai capătă note. În vechiul sistem — pe care l-a apucat la începutul anului — a luat un 9 și tot drumul pînă acasă se gîndea cum să explice părinților de ce a luat 9 și nu 10.

— Faptul că elevul nu se mai află sub controlul notelor nu constituie însă și un dezavantaj?

— Dimpotrivă, pentru copil îndepărtarea notei ca obiectiv imediat, ca scop în sine, poate fi foarte folositoare. V-ați pus întrebarea de ce preșcolarii sînt, de regulă, atît de creativi, de volubili și cînd intră în clasa întâi unii devin tăcuți, se închid în ei, pun mai puțin întrebări? Cauzele sînt multiple, dar în multe situații credem că este răspunzător și sistemul tradițional de notare. Elevul emotiv care, dintr-un motiv sau altul, primește o notă mică, se închide în el. Noul sistem elimină deci și acest neajuns, asigurînd totodată, cum am arătat mai înainte, și descrierea mai completă, mai adecvată a nivelului școlar atins.

S-ar părea, din cele de mai sus, că experimentalul de care vorbim s-a desfășurat perfect lin, ceva cam în genul încercării unor noi instalații de laborator. De fapt, lucrurile s-au petrecut altfel. „Am întilnit obiectii atît din partea unor părinți cit și a unor învățători pentru care școala înseamnă neapărat notă”, ne spuneu cei patru pedagogi. În prezent însă dificultățile sînt depășite. Mai mult, alături de organe ale Ministerului Educației și Învățămîntului, inspectorate școlare județene etc., sute de învățători participă activ, făcînd, concomitent, propuneri și valoroase sugestii.

Iată cîteva observații ale învățătorilor: **Covasna:** Părinții, nemaiputînd lua cunoștință de notele copiilor, mențin o legătură mai strînsă cu școala. Elevii însuși nu mai învață pentru note, manifestă mai multă inițiativă. Și învățătorii se simt obligați să acumuleze mai multe date de observație privind manifestările elevilor în timpul lecției. Pentru ei e mai greu fără note....

Galați, școlile nr. 11 și 21: S-au creat relații mai bune cu familiile; părinții nu mai vin să se plîngă de ce copilul lui a luat 4 sau 7, ei discută probleme de fond. La consultații și în convorbirile cu părinții acestia pot afla, pe baza caietelor de observație, aspectele calitative ale muncii copilului lor, nu cele cantitative.

Dar pentru copii? Nota — în afara dezavantajelor arătate mai sus — putea reprezenta, pentru cei harnici, un stimul. Inventivitatea corpului didactic găsese însă și aici răspuns. Astfel, la o școală din Galați fostele note au fost înlocuite cu medalioane. Elevul care a învățat perfect litera V primește un medalion cu o verighetă; „specialistul” în G este gratificat cu un medalion în formă de ghiocel, pe care-l poartă mîndru pe piept. Tot acolo se practică și un sistem sui-generis. Periodic, copii își aleg singuri de pe o masă fundițe de diferite culori, în funcție de felul cum ei însuși își apreciază progresul la învățatură.

O cercetare românească în premieră mondială

Un alt experiment realizat de același colectiv de la Institutul de cercetări pedagogice și psihologice vizează elaborarea unor bareme minime obligatorii de cunoștințe și deprinderi la întregul ciclu primar, cu scopul de a se evalua în mod unitar și obiectiv, pe toată țara, rezultatele la învățatură, de a se putea face o comparație mai obiectivă între învățători și între școli, de a se aprecia în ce măsură s-a realizat programa școlară și de a contura, pe această bază, propuneri și sugestii de îmbunătățire. Precizăm că țara noastră, cel puțin după cunoștința specialiștilor cu care ne-am întilnit, este pentru moment singura din lume în care se elaborează asemenea bareme. Ele s-au alcătuit pe discipline și pe ani de studiu și, în esență, se verifică prin teste.

Aplicarea lor va fi obligatorie pentru școlarii cu situație incertă; ele vor decide, în ultimă analiză și cu maximă obiectivitate, promovarea în clasa următoare. Cum remarcăm în glumă un cercetător: „Baremul nostru spune; barem atît trebuie să știi ca să treci”. (Evident, apropierea lingvistică este fortuită.)

Dar importanța acestor bareme, cu grijă elaborate și printr-un mare volum de muncă, nu se reduce nici pe departe la atît. Ele nu oferă numai criterii unitare și obiective pentru toată țara pentru promovare; ci în plus: 1. — dau posibilitatea directorilor de școală și inspectorilor să verifice felul în care învățătorul a lucrat cu clasa și dacă nu cumva acesta a fost judecat doar după procentul (uneori artificial) de promovare; 2. — capătă o funcție de reglare a muncii cadrelor didactice în cursul anului de învățămînt, orientîndu-le pe ce trebuie să „pedaleze”; 3. — oferă criterii mai științifice forurilor de decizie în vederea perfecționării continue a programei școlare.

Pentru gimnaziu, o bancă de un fel deosebit: banca de întrebări

— Dar dincolo de pragul celor patru clase primare, ce cercetări se întreprind pentru o mai justă și mai obiectivă evaluare a randamentului școlar?

— Desigur, și la gimnaziu, adică pentru clasele V-VIII, apare necesar — în esență, din aceleași considerente ca mai sus — un sistem național de evaluare atît pentru aprecierea cadrelor didactice și a elevilor, cit și pentru perfecționarea procesului de învățămînt. S-au făcut progrese și în această direcție, elaborîndu-se la unele discipline, din păcate nu încă la toate, baterii de teste de cunoștințe și deprinderi intelectuale.

— În ce constau?

— La biologie, bunăoară, pentru clasele V și VI se cer „răspunsuri construite”, adică nu simple răspunsuri, ci să se completeze un desen incomplet, să se găsească un criteriu comun mai multor viețuitoare etc. La bateriile de teste pentru clasa a VIII-a se dau, la fiecare întrebare, cinci răspunsuri la alegere, din care trebuie ales unul. Sînt sute de așa-numite itemuri, adică sarcini de lucru: întrebări, probleme, cerințe de clasificare, de a completa un desen etc. Ele se pot lesne combina de către profesor, după necesități. Greul a fost făcut: însăși această bancă de întrebări. În prezent ele se află în stadiu de testare pe un eșantion reprezentativ de elevi, la română, maghiară, rusă, matematică, chimie, geografie și biologie.

Trebuie subliniat că „itemurile” nu fac apel la memorie, ci la latura formativă, la puterea de discernămint (cele cinci întrebări sînt foarte asemănătoare între ele!), la imaginație, la gîndirea creatoare, la capacitatea de muncă independentă, la legătura dintre teorie și practică. Unele iau chiar forma jocurilor de perspicacitate, se aseamănă formal cu rebusuri, probleme de șah, de matematici distractive, cu așa-numitele probleme cu mai multe soluții. Cîteva au un caracter interdisciplinar. Astfel, un „item” pentru clasa a VIII-a dă elevului o schiță de oras, poziția unui riu, vînturile dominante etc. și îi cere să amplaseze un anumit combinat chimic. Evident, răspunsul reclamă imbinarea cunoștințelor de geografie, chimie și biologie.

— Trebuie spus că la noi unii profesori contestă eficiența întrebărilor cu răspunsuri la alegere, afirmînd că efortul cerut ar fi prea elementar: în fond — spun ei — elevului i se cere doar să recunoască răspunsul corect, care e tipărit, se află în fața lui.

— Și?

— Am contraargumenta cu un singur exemplu. La școala din Panduri unde am testat aceste „răspunsuri la alegere” un elev a respirat ușurat cînd a completat foaia, exclamînd: „În viața mea nu am gîndit atît!” Reacția sa poate fi explicată prin aceea că acele teste îl scoteau din șablon.

Fiind vorba de cercetări în curs, este prea devreme pentru a trage concluzii definitive. Merită însă evidențiate de pe acum rodnicia și însemnătatea eforturilor pedagogilor noștri — unele din ele cu prioritate mondială — pentru continua perfecționare a evaluării randamentului școlar. Să conchidem cu aceste admirabile cuvinte, de un tonic dar măsurat optimism, pe care Gilbert de Landsheere le pune în fruntea Manualului său de docimologie:

„Multe cadre didactice sînt încă neîncrezătoare în teste și în alte procedee care au ambiția de a cuantifica natura omenească, și de altfel nu fără motiv, căci în ultimele decenii au trecut prin boala lor de tinerete. Și, cum acei care le-au folosit nu au știut totdeauna să compenseze lipsurile metodelor printr-o judecată foarte modernă și o înțelegere adincă a situațiilor de ansamblu, s-au comis destule greșeli. Dar dacă prudența rămîne necesară, dacă spiritul critic și simțul clinic nu-si vor pierde toate drepturile, nu trebuie ignorate progresese enorme realizate; destul de multe comportamente um ne se pot măsura acum în mod satisfăcător... A trecut momentul controversei dintre psihometrieni și cei care practică pedagogia. Primii trebuie să-și umanizeze cifrele, ceilalți să introducă mai multă rigoare în procedeele lor; ambii trebuie să-și unească și să-și armonizeze eforturile pentru ca elevul și colectivitatea să profite în cea mai mare măsură”.

LIONEL NIȚESCU ■

Problema pe care vreau să v-o semnalez poate părea mărunț, într-un fel, dar pe mine mă revoltă: sint abonat la revista FLACĂRA încă din trimestrul I al anului 1977. Abonamentul, respectiv revista, l-am primit mai mult sau mai puțin regulat, dar în anul 1978 situația a devenit, repet, revoltătoare. Domiciliul în Cluj-Napoca pe strada Unirii nr. 4 și sint abonatul revistei în anul în curs cu chitanța nr. 0977656 din 3 decembrie 1977. În cursul lunii februarie a.c. nu am primit un număr al revistei; am fost la oficiul poștal din cartierul Gheorghieni, am sesizat verbal acest lucru, cei de acolo mi-au promis că pe viitor acest lucru nu se va mai repeta. Numărul din 30 martie nu l-am primit însă; de data asta am depus o sesizare scrisă și, din nou, mi s-a promis că nu se va mai repeta. Iată însă că nu am primit nici numărul din 6 aprilie; tovarășa de la sesizări mi-a spus că redacția nu a trimis suficiente numere (!?! - N.R.), dar să aștept liniștit că voi primi revista duminică 9 aprilie. Astăzi, cind vă scriu, este duminică 9 aprilie, este ora 20 și nu am primit nici o revistă. Este revoltător să fii abonat la o publicație pe care nu o poți însă obține, difuzarea ei fiind lăsată la discreția bunului plac al factorului poștal! Pentru că, firește, n-am „inghițit” explicația absolut eronată a tovarășei de la sesizări, oricine știind prea bine că difuzarea unei reviste nu are absolut nici o legătură cu redacția care o editează! (Ioan Mărgineanu, Cluj-Napoca).

Mă numesc Ion Nicolae, locuiesc în strada Barajul Dunării nr. 12, scara A, apartamentul 28, sectorul 5, București. Am cumpărat de la magazinul „Hermes” de pe strada Șepcari o haină de damă din fiș captușită cu petice de blană. Pe rind această captușeală, m-am omenit că îi cad peticele. Am reclamat necazul cu pricina la magazinul în cauză, o tovarășă vânzătoare Măruța a vorbit la telefon cu meșterul din Oradea care a lucrat-o, apoi mi-a indicat să trimit haina la adresa: Horvatt Iosif, strada Lungă 24, Oradea. Așa am și făcut. Acestea s-au întâmplat la începutul lunii octombrie 1977. Am așteptat pînă în ianuarie a.c., dar degeaba. De la același magazin, am reușit să obțin legătura telefonică cu tovarășul Horvatt, acesta afirmînd acum că nu el e cel vinovat, ci magazinul „Hermes”, și uite-așa au început să mă plimbe de la unul la altul. M-am adresat atunci revistei FLACĂRA, care mi-a publicat sesizarea în numărul din 9 martie. Am sperat că astfel cei în drept își vor rezolva necazul, sau îmi vor returna banii, costul hainei fiind de 2057 lei. Spre surprinderea mea, cei de la magazinul cu pricina nici nu mai vor să audă acum de așa ceva, ultima lor replică fiind: „du-te să-ți rezolve cei de la FLACĂRA!” Dumneavoastră ce părere aveți?!

N.R. — Pînă a ne da noi o părere, supunem scrisoarea cititorului nostru atenției forului tutelar al magazinului „Hermes” din Capitală; este cel mai în drept de a analiza activitatea unor lucrători din comerț!

Din partea Ministerului de Interne — Inspectoratul județean Sălaj:

„În numărul 10 al revistei FLACĂRA a apărut articolul Cind constați o abatere, interviu, nu așteptați pînă află județul”, care se referă la unele abateri și încălcări ale legii comise de profesorul Ilie Muste, fost director la școala ajutoare specială din orașul Șimleu Silvaniei. Reporterul consemnează aici și părerea profesorului Gavril Pop despre abaterile comise de Muste Ilie, din care rezultă că numitul era prieten la cataramă și cu fostul șef al miliției orașului. Informăm redacția revistei că lt. col. Mladin Dumitru a fost șeful miliției orașului Șimleu Silvaniei în perioada 1.01.1971—30.04.1975, perioadă în care la miliția Șimleu nu s-a înregistrat nici o reclamație sau sesizare la adresa fostului director M. I. Este adevărat că soția ofițerului lucra la această școală în calitate de educatoare și erau cunoscuți, uneori se și vizitau. După schimbarea ofițerului din funcție, s-au constatat abuzuri în sarcina lui M. I. și, drept urmare, s-a încheiat dosar de cercetare penală pentru comiterea infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor obștești, dosar înaintat Procuraturii locale Șimleu Silvaniei. Am desprins concluzii din ar-

ticolul apărut în FLACĂRA și vom face tot ce depinde de noi ca în viitor organele noastre să fie mai exigente și mai combative pentru prevenirea și descoperirea la timp a unor asemenea fenomene.”

N.R. Apreciind operativitatea și intransigența inspectoratului județean al Ministerului de Interne, așteptăm în continuare un răspuns și din partea celorlalte foruri județene datoare în temeiul Legii cu privire la activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii de a analiza temeinic, de-a lua măsurile ce se impun și a ne comunica în termen.

Mă numesc Viorel Lemnar și domiciliul în municipiul Focșani, cartierul Focșani-Sud, și doresc să vă relatez unele aspecte demne de luat în seamă și de analizat de către cei în drept. În apropierea cartierului nostru se află Combinatul de prelucrare a lemnului care tu-telează și Fabrica de plăci fibro-lemnoase P.F.L. Această fabrică ne creează mari neplăceri în ceea ce privește poluarea aerului, împrăștiind pe o rază considerabilă talaș, impurități, dar mai ales praf și puful de lemn, acesta din urmă fiind foarte dăunător sănătății. Pămîntul, mașinile, balcoanele sint acoperite cu acest produs extrem de fin, nu putem aerisi încăperile, plutește prin aer sub forma fulgilor de zăpadă, îl aspirăm vrînd, nevrînd; pentru autentificarea celor scrise vă trimit un plic conținînd un eșantion al acestui produs nedorit. Despre situația aceasta s-a mai scris, pînă acum însă nu s-au luat nici un fel de măsuri.

Din partea I.T.B.:

„Urmare scrisorii adresate revistei FLACĂRA de către Nicolae Hocighian, prin care sesiza că șoferul de pe unul din autobuzele liniei 102, turul 15, a refuzat să ia călătorii de la capătul liniei, vă comunicăm următoarele: din cercetările noastre a rezultat că cele menționate în scrisoare se confirmă. În consecință, șoferul Dumitru Bebereschi a fost sancționat cu diminuarea retribuției cu 5% și pierderea sporului de acord global. Concomitent cu aceasta, i s-a făcut o severă mustrare, conducerea punîndu-i în vedere că la o eventuală nouă abatere, sancțiunea va fi mult mai aspră. Totodată cazul a fost prelucrat cu întreg personalul de bord al liniei 102.”

Mă numesc H. Koffler și sint un bătrîn, tinăr pensionar — din octombrie 1977 — care a lucrat vreme îndelungată în comerț, avînd chiar funcția de răspundere. Simț nevoia să vă scriu deoarece situația de fapt, care continuă să mă necăjească, și pe care în decursul anilor am sesizat-o, din păcate fără prea mult succes, este cea a esteticii vitrinelor magazinelor; se cheltuiesc anual sume importante, se pune în valoare fantezia unor colective de pictori și decoratori etc. Apar panouri, esarfe, fluturi, vignete, care ne îmbie la cumpărături anunțîndu-ne, de pildă: PRIMĂVARA 1978, sau, mai simplu, probabil din motive de economie, PRIMĂVARA. Va urma, firește, VARA 1978, TOAMNA 1978 s.a.m.d. Această „reclamă” — de multe ori devenind ridicolă, modelele expuse fiind uneori de mult depășite — se practică cu o exasperantă încăpăținare. Oare nu s-ar găsi metode mai eficiente, texte mai lucide și mai atrăgătoare?

Minerii din Petrila aduc calde mulțumiri medicului VASILE BOICI pentru invenția sa remarcabilă în tratarea cu Boicil Forte. Satisfacția lor este cu atît mai mare datorită inițiativei medicului specialist dr. Gheorghe Drăghici de la Spitalul orașenesc din Petrila de a-i trata pe minerii chiar aici, în localitate. În acest scop a fost înființat un compartiment de reumatologie compus din 6 saloane care cuprînd 30 de paturi. Cei o sută de mineri care au fost deja tratați cu Boicil Forte aduc numai cuvinte de laudă acestui produs, cit și colectivului medical din Petrila care îl aplică cu real succes. (În numele unui grup de minerii, scrisoarea e semnată de Constantin Băduță, mașinist la Preparăția cărbunelui Petrila)

Pe data de 3.11.1977 mi-am cumpărat de la magazinul „Moldova” din Iași un robot de bucătărie — import din R.D.G.

— care costă 1875 lei. După cîteva luni de folosire, la una din piesele importante, platoul care transmite energia motorului pentru circa jumătate din componentele robotului, s-a produs o defecțiune. Am dus piesa considerată defectă la atelierul din strada Cuza Vodă, indicat pe certificatul de garanție; aici, prima surpriză: acest atelier este specializat în mașini de scris! Am fost îndreptat spre atelierul din Șoseaua Națională. Aici s-a constatat că defecțiunea era minoră: curelele de transmisie din cauciuc se dilataseră. Dar atelierul nu avea astfel de curele. A urmat un șir incredibil de drumuri, telefoane, adrese — degeaba. Îmi permit și eu să întreb: certificatul de garanție e doar un petic de hirtie fără valoare, care nu angajează răspunderea nimănui? (Minel Marcu, Iași)

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare:

„La scrisoarea adresată redacției FLACĂRA de către tovarășii Florian Birsan și Mihai Giuritan, prin care se solicita modificarea profilului Liceului agroindustrial Făgăraș, vă comunicăm următoarele: profilul liceului a fost stabilit în funcție de necesarul de muncitori calificați de care au nevoie unitățile pentru mecanizarea agriculturii din județ; în funcție de meseriile în care se pregătesc elevii — agronom-mecanic și mecanic agricol — școala a fost dotată cu baza materială corespunzătoare (cabinete, laboratoare, ateliere, mașini agricole etc.); introducerea unor profesorii noi, începînd cu anul școlar 1978/1979, nu se justifică și, în plus, școala nu dispune de baza didactico-materială și de cadrele necesare; în măsura în care organele agricole județene vor considera necesar și vor solicita din timp și alte profesorii pentru Liceul agroindustrial Făgăraș, acestea se vor analiza urmînd a fi luate măsurile potrivite; elevii din liceu care doresc să se pregătească pentru agricultură și în alte meserii se pot înscrie la concurs pentru clasa a XI-a la alte licee agroindustriale cum ar fi: Budila, județul Brașov, Sibiu și Dumbrăveni, județul Sibiu, și altele.”

Mă numesc Ioan Muntean, domiciliul în Deva, cartierul Micro 15, blocul 22, scara A, apartamentul 44. M-am mutat în apartamentul acesta la 1 decembrie 1975, spațiu locativ pe care l-am cumpărat prin intermediul O.J.C.V.L. din cadrul Consiliului popular al județului Hunedoara. Apartamentul este situat la nivelul 10 într-un bloc turn. Atunci cind plouă, sau pe timp răcoros, zidurile se umezesc și apoi se produce mușcăie. Imediat după ce m-am mutat aici am adus la cunoștință acest caz oficiului cu care am contractat locuința, am primit asigurări că se va lua legătura cu constructorul, respectiv Șantierul nr. 1 din cadrul T.C.H. Pînă astăzi nu s-a făcut însă nimic, și deocamdată rămînem numai cu copiile unor procese verbale încheiate cu cei în drept — din care vă trimitem unul, datat 17 ianuarie 1977! — și în care ni se promite, în scris, că defecțiunile de construcție vor fi înlăturate.

Din partea I.T.A. Ialomița:

„Urmare scrisorii adresate redacției de către Anghel Vlădoi, domiciliat în comuna Ștefan Vodă, vă comunicăm: cele relatate în scrisoare sint reale, A.V. a primit o negație din partea conducerei Autobazei Călărăși și în baza acestui act s-a încaadrat la o altă întreprindere. Întrucît la autobază nu s-a ținut o evidență precisă a negațiilor eliberate, s-a ajuns la situația ca tovarășului A.V. să i se întocmească dosar pentru imputarea cheltuielilor de școlarizare — 4900 + 132 lei cheltuieli de judecată. În urma cercetărilor întreprinse de noi, am constatat că tov. Anghel Vlădoi nu are nici o obligație față de întreprinderea noastră, datorită negației eliberate; conducerea I.T.A. Ialomița a dispus astfel să se sisteze urmărirea debitului și restituirea sumei de bani care i s-a reținut pînă în prezent. Vă rugăm să primiți asigurările noastre că situația creată în cazul tovarășului A.V. nu caracterizează activitatea colectivului nostru.”

Mă numesc Martinian Potoraș, sint pensionar și locuiesc în București, str. G-ral Budișteanu nr. 14: în luna ianuarie

1978 am cumpărat o pereche de ghete, produs de I.T.I. Străduința Suceava. După 20 de încălțări, la una din ghete a apărut o defecțiune. Pe data de 10 februarie am trimis ghetetele prin poșta la fabrica producătoare, să analizeze defecțiunea, și dacă am dreptate, să-mi trimită altă pereche. După numai 15 zile am primit o pereche nouă. Încerc să aduc pe această cale mulțumirile mele celor de la fabrica respectivă: nu mărimea sumei contează, cred, în acest caz, ci gestul în sine.

I.T.A. Brașov — Autobaza Făgăraș:

„Referitor la sesizarea celor 3 uteciști de la Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș, apărută în revista FLACĂRA, privind întirzirea cu 2 ore a plecării în excursia organizată pe traseul Făgăraș-Sinaia, vă informăm: întirzirea produsă se datorează în primul rînd autobazei, care nu a reușit să remedieze suficient de repede defecțiunea apărută cu circa 30 de minute înainte de ora plecării, fapt pentru care electricianul de serviciu din schimbul II, Ioan Pumnea, a fost sancționat prin diminuarea retribuției pe luna martie a.c. cu 10%, iar impiegtatul de mișcare Valer Tatomir, din autogară, cu aceeași sancțiune, fiindcă a vorbit cu totală lipsă de interes față de solicitările publicului călător, lovînd totodată în prestigiul întreprinderii. Sancțiunile au fost pronunțate de colectivul de conducere al unității...”

După o comunicare primită — la a doua cerere — în martie a.c., de la Editura didactică și pedagogică, recenzarea manuscriselor pentru manualele școlare prezentate la concursul 1976—1977 s-a încheiat la 10 decembrie 1977. Fiînd participant la concursul pentru abecedar și neprimind rezultatul nici după 4 luni de la încheierea recenziilor, solicit pe această cale comunicarea rezultatului de către cei în drept. (Inv. Ion D. Ungureanu, Piața Avram Iancu 18, Arad)

Din partea Procuraturii județene Galați:

„Referitor la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către Dorin Ojog din comuna Umbrărești, prin care arată că se tergiversează rezolvarea cauzei penale privind pe Mărășescu Vasile, care a comis infracțiunea de vătămare corporală, în urma verificărilor efectuate vă comunicăm: postul de miliție din comuna Umbrărești a fost sesizat prin plîngere prealabilă de Dorin Ojog, cî în seara zilei de 24 octombrie 1977 Mărășescu Vasile și Mărășescu Marian l-au lovit cu o secure producîndu-i o invaliditate permanentă de 5%. S-au efectuat cercetări și lucrătorii de la postul de miliție, la data de 5 februarie 1978, au înaintat dosarul propunînd punerea în mișcare a acțiunii penale și trimiterea în judecată a invinuților. Procuratura locală Tecuci și-a însușit propunerile și prin rechizitoriul nr. 151/B/1978 din 28 februarie a.c. s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii pe-

nale și trimiterea în judecată a inculpatului Mărășescu Vasile, reținîndu-se în sarcina sa infracțiunea de vătămare corporală. În ceea ce privește pe Mărășescu Marian, s-a dispus, prin același rechizitoriu, scoaterea lui de sub urmărire penală, întrucît nu a rezultat comiterea faptei de către acesta, conform articolului 11 pct. 1 și articolului 10 lit. a din Codul procedurii penale.”

Mă numesc Patriciu Săbăduș, locuiesc în Oradea, strada Iosif Vulcan nr. 2, și revin la scrisoarea mea publicată la rubrica „Flacăra la dispoziția dumneavoastră” din numărul 46/1977 al revistei. Dispoziția de a nu se achita pensile pe bază de procură legalizată la Notariatul de stat creează o serie de greutăți pensionarilor, care sint nevoiți să se deplaseze la diferite stațiuni pentru tratamente, sau să se deplaseze la copii, rude etc. Această dispoziție înseamnă, practic, reținerea la domiciliu a pensionarului în ziua planificată, obligat fiind să aștepte factorul poștal de dimineața pînă seara. Nedumerirea mea e cu atît mai mare cu cît articolul 57 din Legea nr. 3/1977 privind pensile de asigurări sociale de stat nu abrogă dreptul pensionarilor și nici al notariatelor de stat de a legaliza voința acestora de a imputernici o altă persoană de încredere să încaseze pensia respectivă, în cazurile menționate mai sus. Propun atenției celor în drept de a analiza cazul în speță, așteptînd cu încredere o rezolvare satisfăcătoare.

În luna viitoare se împlineste anul de cînd în revista FLACĂRA a apărut o sesizare a noastră referitor la transformarea unui fost camping în maidan de gunoi în orașul Eforie-Sud. După apariția sesizării s-au luat ceva măsuri, de ochii lumii, apoi însă lucrurile au fost lăsate baltă și, spre rușinea noastră a localnicilor, în acest loc din marginea orașului, grămada de moloz, gunoia și finichele se înalță iarăși, dovedindu-se o lipsă evidentă de igienă și respect pentru cetățenii străzii Dr. Cantacuzino, sau față de turisții străini, tentați oricînd să fotografieze maldărul de gunoie zăcînd undeva într-una dintre cele mai frumoase stațiuni ale litoralului. Oare aleșii urbei noastre să fi uitat că au fost aleși tocmai pentru condiția de a fi adevărați și buni gospodari? (Scrisoarea e semnată de 9 cetățeni)

● Anunțăm pe cititorii noștri care doresc să ni se adreseze personal în rezolvarea diferitelor probleme că o pot face în fiecare zi între orele 10-13 iar luni, marți și miercuri între orele 10-17.

● „FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți.

Poșta redacției

■ Domnica Chitite — comuna Lunca (Botoșani). În Decretul nr. 190/9.7.1977 este prevăzut ca recompense să se acorde mamei cărora li se conferă ordinea „Mamă Eroină”, „Gloria Maternă”, precum și „Medalia Maternității” după data intrării în vigoare a decretului, adică 1 iulie 1977. Dv. vi s-a acordat ordinea înainte de intrarea în vigoare a decretului.

■ Ion Șerb — București. La împlinirea vîrstei de 60 de ani, în cazul în care aveți o vechime în muncă de 30 de ani, veți putea solicita acordarea pensiei pentru munca depusă și limită de vîrstă, luîndu-se ca bază de calcul a pensiei media retribuțiilor tarifare lunare din 5 ani lucrați consecutiv, la alegere, din ultimii 10 ani de activitate.

■ Maria Burduja — Roman. În anul 1969 ați primit o buțetie de gaze lichefiate, pe care ați instrăinat-o în urmă cu 3 ani.

■ Constanța Bucea — București. S-a aprobat primirea fiicei dv. la Grădinița nr. 225.

■ Dumitru Ștefan — Birla (Argeș). În urma cercetărilor făcute, Biroul permanent al U.N.C.A.P. v-a aprobat dreptul la pensie de membră cooperatoare, începînd cu 1 ianuarie 1978.

■ Mihai Bărbieru — Drobeta-Turnu Severin. Sinteti înscris primul pe tabelul de urgențe pentru repartizarea unei locuințe.

■ Ionel Asafiei — Bacău. Din scrisoarea pe care ne-ați trimis-o nu reiese clar ceea ce doriți. Reveniți.

■ Ion Papuc — Tulcea. Doctorului Cornelii Birsan îi puteți scrie pe adresa: Sebiș, str. Zărandului nr. 7, județul Arad.

MARGA NEDELEA

Ne îngrijim de ei cu miinile și sufletele noastre

Ne aflăm la o casă a copilului, mai nou se numește leagăn și este normal fiindcă aceste ființe fragile abandonate într-un fel sau altul de către părinții lor au nevoie de un leagăn în care să învețe să trăiască, unii chiar să se odihnească după efortul acestei învățături, să învețe să cunoască lumea și să ridă. Și când au început să ridă — spun medicii pediatri — este primul semn al ieșirii spre lume, pină la ieșirea totală sînt încă multe de implinit, un semn al regăsirii ca ființă ce aspiră. La ce aspiră? Deocamdată tot la zîmbet; în rest au cu prisosință ceea ce este necesar dezvoltării. Statul cheltuiește pentru fiecare asemenea copil, de la zero la trei ani, cam 60 de lei pe zi, în condiții obișnuite, exceptînd deci cazurile cînd este nevoie de medicamente sau spitalizare. Ne aflăm la leagănul de la Cimpulung și asemenea așezăminte există în toate orașele țării. Este cazul să amintim un fapt deosebit de semnificativ: pină în ceasul de început al revoluției socialiste în țara noastră, noi aveam, pe întreg cuprînsul țării, doar trei leagăne pentru copii, în București, Sibiu și Craiova. Și toate trei își datorau existența donațiilor unor persoane particulare. Leagănul din București se numea Sfînta Ecaterina sau cam așa ceva, qdică totul era la mîna unei mile creștinești și drumul copilului îngrijit aici purta amprenta acesteia.

Este, de asemenea, cazul să amintim că astăzi copilul îngrijit în primii trei ani la leagăn este preluat la o casă pentru preșcolari și apoi la cea de școlari sub aceeași oblaeduere generoasă. Am spus deja că ei au cu prisosință tot ceea ce este necesar, dar este puțin spus. Îngrijirea este excepțională. Leagănul din Cimpulung este de fapt o vilă mare situată într-un incintător cadru natural. Incăperile sînt mari, pline de soare și aer curat. Curățenia este un atribut general, totul este alb sau pastelat, de la tavan la așternut, sau de la pijamaua cu flori-ce la rochița tricotată în volănoșe. Micuții stau în colectivități de 7-8, nu mai mult, au obiecte personale, biberonul Doinei, termometrul Cristinei, plpumișoara lui Matei. La bucătărie se așează zilnic liste cu meniurile ce trebuie pregătite pentru fiecare în parte, după apetit, după nevoile vârstei și totdeauna după prescripțiile medicului. Și în jurul lor femei blînde, răbdătoare, și iubitoare ca adevăratele mame. Li spală, le mîngieie obrazii, îi

îmbracă, îi culcă, le țin mîinile cînd fac primii pași și îi învață reguli de igienă corporală odată cu un cîntec. „Cine vine aici — spune inimoasa directoare, docto-rița pediatri Elisabeta Moisescu — îndrăgește imediat aceste ființe și nu mai pleacă. Deși este greu, totul trebuie făcut de mîna noastră, uneori sosesc aici și copii distrofici, știți, acei copii nedorți și care atunci cînd se află în pîntecele mamei, acestea fac lucruri nepermise pentru a nu-i aduce pe lume. Asemenea copii se nasc sub greutate, au metabolismul deranjat. Ne luptăm să-i facem oameni și în marea majoritate a cazurilor reușim. Neinternați în așezămintele noastre, 80 la sută dintre copiii problemă medicală mor. Un contabil vizitîndu-ne ne-a spus: „aveți aici o fabrică de copii”, nu i-am răspuns nimic atunci, el fiind unul dintre acei oameni care ne aprobă fonduri, dar noi aici n-avem nimic comun cu o fabrică, sîntem un simplu leagăn și cînd ne îngrijim de micuții noștri nu avem la îndemînă cine știe ce ajutoare mecanizate, ci mîinile și sufletele noastre”.

Cine sînt de fapt părinții, să-i numim totuși așa, ai acestor copii care-și găsesc rostul și îngrijirea în așezămintele statului? Nu vom face vreun proces de intenție cuiva, nu vom da nume reale respectînd o regulă dinainte instituită, dar vom povesti totuși cîteva fapte. O fetiță pe nume Maria a fost adusă la leagăn cînd era de cîteva săptămîni: slabă, în scutece murdare, mama care o ținea în brațe mîroșea a bătura. „Dumneata ești mama, dar cine este tatăl copilului?” „Dacă aș ști...?” Fetița a crescut mare, a început să vorbească și să umble. Mama aceea a trecut după un an și ceva pe la leagăn, a văzut-o și a declarat că o ia acasă. „E mai frumoasă decît cei pe care îi am acasă”. „Poate că nu și-o dăm, spui că nu lucrezi nicăieri, n-ai soț, cum o s-o crești?” „Crește ea, acum e mare, dacă vreți vă aduc pe cel mic de șase luni, e băiat, vorbesc eu la comisie și vin cu el”.

Aceasta este deci o categorie de mame; comisia de ocrotiri sociale constatînd în asemenea familii că părintele sau părinții nu muncesc, că boza economică necesară dezvoltării copilului nu este asigurată, intervin și îl internează pe acesta la leagăn. Apoi categoria aceea cînd ele, așa-zisele mame, nu-și doresc deloc copilul. Am amintit deja, dar iată și un exemplu: într-o fotografie de format mic

un prunc cu aspect bolnăvicios. „Este cel care a strigat la dumneavoastră nene și a zîmbit cînd l-ați mîngiat pe pîr, a zîmbit — spune o asistentă. S-a născut prematur în urma unui avort provocat. A stat multă vreme în spital, opoi a fost adus la noi. Mama care a vrut să-i curme viața a suportat rigorile legii. Sperăm ca el să n-o afle niciodată”.

Și ceva chiar despre copiii care au stat la leagăn. Pe unul îl cheamă Turturică, o fi avînd și prenume, dar nimeni nu și-l amintește. Îl știu toți pe Turturică fiindcă el, deși se află acum la o școală profesională din Corabia, vine destul de des pe la Cimpulung, sărutînd mîna bucatăresei, tovarășei directoare, se joacă cu micuții în curte la soare. De fapt cu frății lui fiindcă aici este casa lui, aici sînt mamele lui. „Octavian Ungurea — povestește directoarea — a venit la mine. E un flăcău în toată regula. Mi-a zis: nu mă mai cunoașteți? Dumneavoastră și cu surorile de aici m-ați crescut. Am învățat o meserie, sînt calificat, vreau să muncesc pentru acest leagăn, mă primiți?”

„Asta e tot. Copiii cîrora li se răpește de la cea mai fragedă vîrstă dreptul la bucurie și fericire îl regăsesc datorită atenției sublimă a unui părinte unic ce se îngrijește de întreaga țară.”

VICTOR CONSTANTINESCU

P.S. La plecare am vizitat o nouă secție a leagănului de copii din Cimpulung. S-au investit niște sume mari dar din păcate cei care le-au folosit în materiale și manoperă n-au pus în ceea ce fac toată dragostea și grija de care este nevoie în orice meserie și de care ar fi fost neapărată nevoie în cazul acestei construcții, dată fiind destinația ei. Constructorul, Trustul de construcții Argeș, șantierul nr. 6 Cimpulung, a părăsit lucrarea lăsînd în urmă cîteva defecțiuni; am văzut calorifere care curg, uși care nu se închid bine, tencuieli deja crăpate, în subsol pătrunde apa. Și ceea ce este foarte grav, uscătorul — o instalație complexă — nu funcționează. Poate că într-adevăr este vorba și de o greșeală de proiect cum încearcă constructorul să se plaseze vina în fața demersurilor, numeroase, făcute de către leagăn. Clădirea nouă este încă în termenul de garanție, așa încît orice motivare este chiar un simplu motiv. Clădirea trebuie grabnic repusă în folosință la toți parametrii ei și credem că în fața acestei probleme primăria orașului nu poate să rămînă indiferentă.

Hoțul avea autoturism personal, poftă de petreceri, dar nu și... chef de muncă

Este ușor de imaginat cîtă amărăciune simte o gospodină care, intrînd într-o dimineată în bucătărie să pregătească ceaiul ori cafeaua cu lapte pentru copiii care trebuie să plece la școală, pentru toți ai casei, dealtfel, care urmează să se îndrepte spre locurile lor de muncă. constată cu stupeoare, aproape nevenindu-i să creadă, că i-a dispărut butelia de aragaz.

Ușor de imaginat, dar adevărata dimensiune a indignării și a implicațiilor, mai ales de moment, ale unei asemenea fapte nu o poate cunoaște decît cel în cauză... În municipiul Arad și comuna Pecica asemenea „surprize” luaseră de la o vreme amploare. Dispăreau din casele oamenilor și alte obiecte, dar mai ales butelii de aragaz.

Căutările sînt, ce-i drept, uneori mai anevoioase, dar nu lipsite de succes, mai cu seamă cînd sprijinul cetățenilor este prompt și substanțial.

Așa s-au petrecut lucrurile și în cazurile mai sus-menționate. Frecvența furturilor de butelii și alte obiecte a determinat conducerea Militiei județului Arad să analizeze profund situația ivită în localitățile respective, însărcinînd ofițeri cu experiență din serviciul judiciar să se ocupe intens de aceste aspecte.

După studierea atentă a cazurilor înregistrate s-a ajuns la următoarele concluzii: 1. autorii acționau de la un timp aproape seară cu seară; deci nu puteau fi decît din localitățile respective sau din apropiere; 2. deplasările de la locul infracțiunii erau făcute cu mijloace de transport auto, deoarece din cercetări rezultă că în fiecare noapte cînd se comiteau furturi, victimele sau alți cetățeni semnalaseră prezența în apropiere a unui autovehicul (auziseră zgomot de motor).

Concluziile respective erau motivate și de faptul că, atît la Pecica, precum și în municipiul Arad mai existau indivizi care, cu toată insistențele factorilor responsabili refuzau sistematic să se încadreze în activități utile.

În Pecica un astfel de grup era format din Tica Ion, Horvath Alexandru, Covaci Ioan, Varga Alexandru, Iancu Ion, Gopare Ludovic și alții, toți fără ocupație, dar văzuți frecvent în localuri publice unde cheltuiau sume mari de bani. În anturajul acestora se afla și Roszlas Ladislau, de asemenea, cu antecedente penale, dar care lucra ca șofer pe o autocolițară a I.J.G.C.L. Arad, cu care apărea deseori în comuna Pecica, pe timp de noapte.

În municipiul Arad atenția organelor de miliție era îndreptată asupra unor indivizi din aceeași categorie ca: Motan Ion, Butar Ioan, Boț Ioan, Marton Iuliu-Stefan și Baba Gheorghe, toți liberați din penitenciare în vara anului 1977, neincadrati în muncă, ultimul fiind și proprietarul unui autoturism „Dacia 1300”, cu care făcea dese deplasări împreună cu ceilalți membri ai grupului, organizînd chefuri comisitoare, atît în oras cît și în alte localități.

Despre suspiciunile pe care le aveau în legătură cu elementele respective, lucrătorii de miliție au discutat cu membrii grupelor de sprijin ale miliției și cu numeroși alți cetățeni din localitățile în care se comiseră furturi pe timp de noapte, indicîndu-le să sesizeze apariția acestora, să le supravegheze cu atenție comportarea, preocupările, mobilizîndu-i să rețină orice amănunt care ar putea contribui la demascarea făptașilor. Ca urmare, într-una din seri, cîțiva cetățeni din comuna Zădăreni au observat prezența numitorilor Motan, Marton și Butar în gara din localitate. În noaptea respectivă în comuna Zădăreni au fost furate trei butelii de aragaz. Păgubașii, sesizîndu-se la timp, au alarmat și vecinii și au pornit în căutarea hoților. Cei care îi observaseră pe cei trei bănuți seara în gară potrivit semnalelor date de lucrătorii miliției au anunțat imediat subofițerii postului din localitate. Astfel, după numai cîteva ore este reținut Marton Iuliu-Stefan, care nu-și justifică prezența în gara Zădăreni și care fusese văzut împreună cu ceilalți doi bănuți și înaintea comiterii furturilor.

Aceasta recunoaște că a furat buteliile împreună cu Motan și Boț, pe care le ascunseseră într-o glugă de coceni, în așteptarea lui Baba Gheorghe, care urma să vină cu autoturismul personal pentru a-i transporta, atît pe ei cît și prada. Datorită faptului că păgubașii, precum și alți cetățeni, au pornit în urmărirea lor, s-au împrăștiat pentru a nu fi prinși, iar Baba Gheorghe nu a mai putut ajunge la locul de întîlnire. Într-adevăr, buteliile furate au fost găsite la locul indicat de Marton. În urma arestării întregului grup și a complicilor a rezultat că autorul moral și activ al furturilor de butelii comise de grupul respectiv a fost Baba Gheorghe, care i-a îndemnat pe ceilalți să săvîrșească asemenea fapte, el oferindu-se să-i transporte cu autoturismul în localitatea vizată și să plaseze buteliile furate la diversi chilipirgii.

Aproape concomitent a fost prins și grupul de infractori care a săvîrsit furturi în comuna Pecica. De curînd cetățenii din localitățile respective au avut satisfacția de a participa la dezbaterea publică a faptelor antisociale comise de infractorii amintiți, infierînd cu indignare asemenea mentalității retrograde.

EUGEN SECELEANU

MIHAI GROZAVU

De ce simplu dacă se poate și complicat!?

Trebuie să recunoaștem că o serie de formalități necesare obținerii unor drepturi ale cetățenilor s-au ușurat considerabil în ultimul timp. Spre deosebire de acum 5-6 ani, de pildă, un schimb de locuință se face mult mai lesne. Exemplele se pot înmulți desigur. Și totuși sîntem încă tributari unui noian de acte, sîntem tributari pierderii de timp, sîntem tributari inutilului. De multe ori un drept al omului consfințit prin acte normative se obține atît de greu de parcă ar fi o favoare ce i-o face funcționarul „X” sau „Y”. Ca să nu mai vorbim de funcționarul „Z”. De la șeful oficiului de stare civilă al sectorului 5, Roșca Florica, aflăm ce acte sînt necesare pentru ca o mamă să încaseze mia de lei cuvenită începînd cu a treia naștere. Sînt necesare următoarele acte: copie după certificatul de căsătorie sau alte acte asemănătoare (declarație de recunoaștere a copilului, de pildă), copie după certificatul de naștere al mamei, copie după certificatele de naștere ale celorlalți copii, copie după actele de identitate, completarea unui formular tip. Formularul tip că veni vorba nu se găsește la oficiul stării civile de mai multă vreme așa că te duci mata la un centru de copiat acte din apropiere, suportî nervii funcționarei Cosma Florica, stai la coadă chiar și un ceas și chiar și în stradă, plătești 4,50 lei și apoi lei din nou calea oficiului de stare civilă.

Tovarășa Roșca Florica ne expune traseul: „Se face un dosar pe care-l trimitem la oficiul de pensii și asigurări sociale a municipiului. De acolo este repartizat tovarășilor care se ocupă de sectorul 5. După circa 2 luni, dacă nu cumva 3, dinșii ne trimit un tabel cu aceia aprobați și îi trimitem la casierie să ridice banii”.

— Tovarășa Roșca Florica, din cîte știm la ieșirea din maternitate mama primește un certificat constatator de naștere pe care scrie al cîtelea copil a născut femeia în cauză. Cu acest certificat cetățeanul se duce la consiliul popular pe raza căruia s-a născut copilul și obține certificatul de naștere. Ce-ar fi dacă certificatul constatator de naștere eliberat ar fi dus întîi la oficiul de stare civilă, pe teritoriul unde locuiește părintii — loc de unde se obține mia de lei — ca să nu mai trebuiască să faci atîtea copii după certificatele de naștere ale copiilor deja născuți.

— Ar fi bine, chiar foarte bine.

— De ce nu se procedează așa?

— Cu deplină sinceritate și răspundere vă spun că această chestiune mă depășește.

Al doilea caz întîlnit tot la consiliul

popular al sectorului 5. Cetățeanul V. P. (ii respectăm dorința de a nu-i apare numele în revistă) vrea să inficze un copil al fratelui său. El, cel care vrea să inficze, are de ar o fată care azi, miine, se va mărita, pe cînd fratele său are 6. Ce, ne spune, îmi strică un băiețel de trei ani? Îl asigurăm că nu-i strică și împreună consultăm cearsaful de acte ce-i sînt necesare infierii. Aproape că nici nu-ți vine să crezi! Actele necesare se grupează în trei secțiuni: ale celui care infiază, ale celui care îi este deocamdată părinte și ale copilului. În total vreo 14 acte. De pildă, atît cel care infiază cît și părintele dau o declarație autenticată de notariat că sînt de acord cu faptul infierii. Dar una pentru amîndoi n-ar fi suficientă? Apoi pentru infier este necesar și cazierul judiciar a cărui obținere durează cel puțin o lună. Îl întrebăm pe tovarășul Bogos, șeful oficiului de resort, ce se întîmplă dacă acela care vrea să inficze are cazier, a fost condamnat pentru delapidare. Ne răspunde că se judecă de la caz la caz. Se face deci o anchetă socială așa încît oportunitatea obținerii cazierului — mai ales între frați — pare ușor inutilă. Și tovarășul Bogos ne spune că infiatul, drept al omului, ca să nu mai vorbim despre frumoasa lui încălțatură morală, durează mult, extraordinar de mult, dar că dînsul execută niște dispozițiuni.

Ni se pare că în aceste două cazuri succint înfățișate ar fi complet greșit să ne referim doar la timpul pierdut de cetățean. Firește, și acest lucru contează. Ne gîndim în ce măsură omul de rînd este convins că se află față-n față cu un drept și nicidecum cu o favoare.

În finalul acestei scurte pledoarii pentru respectarea strictă a drepturilor omului vom mai spune că anunțurile care te învață cum să obții un drept sînt cîteodată concepute confuz. Iată unul copiat cuvînt cu cuvînt, ne cerem scuze pentru o gramatică care nu ne aparține, de la același sector al Capitalei, 5:

Autorizație de construcție SE OBTINE ÎN DOUA ETAPE-FAZE

I. Certificatul de regim și aliniere — aviz principiu

Este actul prin care se stabilesc condițiile în care se poate executa construcția solicitată. Pentru unele lucrări mici — amenajări, magazii, vestibul ETC. — se poate elibera autorizație de construcție fără certificat de regim și aliniere. Actele necesare:

1. Cerere tip semnată de proprietar
2. Actul de proprietate COPIE LEGALIZATĂ

3. Certificat circa financiară — sau copie autorizație de construcție. Este necesar numai dacă din actul de proprietate nu rezultă dacă imobilul a fost executat înainte de aprilie 1952.

4. Schița imobilului cu situația existentă și cu indicarea construcției solicitate cu linii sau culoare diferită (sublinierea ne aparține — n.n.) de restul planului. Se poate întocmi de proprietar.

II AUTORIZAȚIA DE CONSTRUIRE

Se solicită după obținerea certificatului de regim și aliniere în baza următoarei documentații:

1. Cerere tip semnată de proprietar (de ce, ne întrebăm, proprietarul face altă cerere?)

2. Descrierea construcției în dublu exemplar — destinație, necesitatea, materiale, sistem constructiv, respectarea normelor ETC. (ce destinație are să zicem un vestibul sau o magazie? Care norme?)

3. Evaluare — în dublu exemplar. Cost pe bază de indici. Evaluarea poate fi menționată în descrierea construcției (foarte bine, dar de ce nu este trecut acolo și se mai inventează o nouă și inutilă rubrică?)

4. Fe hirtie ozalid — plan situație scara 1/200, secțiunea orizontală scara 1/50—1/100, secțiunea verticală — transversală scara 1/50—1/100, fațada 1/50—1/100

5. Dosar cu șină

NOTĂ

Documentația necesară pentru autorizație poate fi întocmită de o unitate de proiectare de stat sau cooperatistă. Documentația pentru autorizație de construcție (același act deci — n.n.) poate fi întocmită în familie de arhitect, inginer constructor, tehnician constructor, rude de gradul I și II. Se va dovedi gradul de rudenie și diploma. Sau în întreprinderi sub forma de ajutor tovarășesc.

Iată deci cît de simplu este totul! Ne întrebăm dîncolo de acest limbaj tehnicist, mult deasupra nivelului mediu de înțelegere a unor asemenea chestiuni, de ce documentația poate fi întocmită de arhitect, ingineri sau tehnicieni constructori rude de gradul I sau II? Pentru obiectivitate? Oare cine ține mai mult cu un om? Un frate sau unul străin? Partea cu întreprinderea și ajutorul tovarășesc n-am priceput-o. Cum se va dovedi că a fost vorba de ajutor tovarășesc? Cîte și ce acte doveditoare trebuie pentru ajutorul tovarășesc practicat în întreprinderi? Concluzia acestei scurte anchete nu poate fi decît una singură: drumul omului spre dreptul său poate deveni și mai limpede și mai scurt!

Oamenii în alb refuză bariera lui NU SE POATE

■ În Bihor, o amplă acțiune de depistare a factorilor de risc în cardiopatia ischemică a cuprins peste 105 000 de subiecți și s-a încheiat în numai zece luni ■ ■ Cadrele medii sanitare pot fi utilizate cu succes în astfel de acțiuni ■ ■ ■ Dacă vrei să faci un lucru bun și mai ales nou, nu aștepti modele ■ ■ ■ Direcțiile sanitare județene pot desfășura, mai degrabă decât institutele de cercetări, investigații de asemenea amploare

Este un lucru deja cunoscut că bolile cardiovasculare dețin supremația între cauzele mortalității generale. De aici derivă, firesc, atenția tot mai mare pe care medicina o acordă cercetării acestor afecțiuni și luptei pentru prevenirea și combaterea lor. În cadrul unor asemenea preocupări ale oamenilor în alb din țara noastră, ca de altfel din întreaga lume, o amplă acțiune de depistare a factorilor de risc în cardiopatia ischemică s-a încheiat cu succes, anul trecut, în județul Bihor. Inițiatorul și sufletul acțiunii, coordonatorul, **creierul** ei pasionat și neobosit: dr. Eugen Pop, directorul adjunct al Direcției sanitare județene. Iată „vina” pentru care l-am întrerupt din treburile sale, ca să-i adresez câteva întrebări, la care a răspuns cu afabilitate, deși abia ieșise din a doua sedință pe ziua aceea. Desigur, din respect pentru un asemenea ritm de lucru, dar și grație faptului că interlocutorul nu se lasă rugat ca să vorbească despre ceea ce-l pasionează, am intrat aproape direct în dialogul de mai jos.

— **Tovarășe director adjunct, ce v-a condus la declanșarea acțiunii de care vorbim?**

— Rigorile profesiei. Frecvența crescută și pericolul acestor afecțiuni în societatea modernă. Cunoașterea morbidității datorate bolilor cardiovasculare este, pentru noi, un reper, un instrument de lucru necesar, pentru că ne-am propus să găsim forme eficiente de organizare în sistem a asistenței sanitare, ținând seamă de stadiul în care se află fiecare pacient.

— **Ciți subiecți a cuprins investigația?**

— În afara a cinci mii de sportivi legitimați, peste o sută de mii de cetățeni între 18 și 62 de ani.

— **Când a început acțiunea?**

— Declanșarea efectivă a depistării a avut loc la 20 august 1976, și s-a terminat în zece luni. Pentru mine, însă,

dacă vă interesează, ea a început în 1960, când — fiind director al spitalului din Beiuș — am încercat să măsoar tensiunea arterială la 85 000 de locuitori din zonă. De atunci am tot perfecționat ideea, am întors-o pe toate fețele, până s-au conturat precis modalitățile concrete de lucru care să permită o acțiune de asemenea anvergură.

— **Ați fost sigur de reușită?**

— Absolut sigur. Deși mulți confracți, din alte județe și din institute de cercetare, erau cu desăvârșire sceptici. Un universitar, pe care de altfel îl stimez foarte mult și a cărui părere eram bucuros s-o aflu, mi-a spus pur și simplu: „Dumneata ești naiv...” Unora le mai pare și acum un miracol, ca să folosesc o expresie care nu este a mea.

— **Ciți lucrători sanitari au fost antrenati?**

— În total, vreo 500. Aș vrea însă să rețineți că, din aceștia, doar 65 au fost medici generalişti și alți specialiști. Unul din lucrurile cele mai importante pe care le-am demonstrat noi este că acțiunile de asemenea amploare putem întreprinde, cu foarte bune rezultate, bazându-ne pe cadrele medii. Până acum domina părerea — de care mulți încă nu se desprind — că așa ceva nu se poate, că n-ar garanta decât eșecul.

— **În câte puncte s-a desfășurat depistarea?**

— Am cuprins populația municipiului Oradea, pe cea o orașelor Doctor Petru Groza, Vașcău și Nucet, dar și două comune de șes: Sălăr și Diosig, și alte două din zona de deal și munte: Ceica și Criștior. Baza de depistare a constituit-o dispensarul de medicină generală. În 40 de asemenea puncte s-a lucrat concomitent, pe lângă activitatea obișnuită a unităților respective.

— **Ce a însemnat pregătirea unei astfel de acțiuni?**

— Mai întâi a trebuit să punem la punct o întreagă metodologie, care a cuprins, până la urmă, 15 note metodo-

logice, însumând peste 200 de pagini. Era nevoie de un sistem codificat de circulație a informațiilor. L-am realizat. Apoi, era important ca întregul personal medical ce urma să ia parte la acțiune să fie convins de utilitatea ei, să nu se îndoiască de reușită. A mai fost nevoie ca la fiecare punct de lucru să detașăm 1—2 cadre medii special instruite. În acest scop am pregătit a-nume 200 de oameni printr-un curs temeinic. O atenție deosebită am acordat pregătirii celor ce urmau să execute operații mai dificile, cum ar fi, de pildă, citirea electrocardiogramei. Un amănunt admirabil și semnificativ: în toată această uriașă muncă nu s-a produs nici o greșeală.

— **Cite laboratoare ați folosit?**

— Un singur laborator, dar acela a lucrat snur numai pentru asta, cite trei sute de analize pe zi. S-a lucrat ca pe bandă. Un cadru mediu a efectuat zilnic, constant și eficient, o sută de probe, față de maximum șaiszeci cite se fac în mod obișnuit.

— **În ce fază ați început prelucrarea electronică a datelor?**

— Încă de pe la începutul anului trecut am declanșat introducerea în calculator a fișei de depistare a fiecărui cetățean. Pe de o parte, elaboram programe de evaluare statistică epidemiologică, pe de altă parte, se scoateau de la fișierul electronic liste nominale cu cetățenii purtători ai unor factori de risc, pentru a fi trimise dispensarelor.

— **Care este utilitatea datelor furnizate de calculator?**

— De fapt, fructificarea lor — din punctul de vedere al pacienților — începe abia la dispensar. Am elaborat o metodologie pentru stabilirea posibilităților de luare în evidență, diagnostic și dispensarizare. După scoaterea tabulogramelor statistice de la calculator, un colectiv studiază fiecare factor de risc în parte. Transformăm tabulogramele în grafice. Fiecare factor de risc va avea, astfel, un bogat dosar de studiu.

— **Ce ghid ați avut pentru toată activitatea aceasta?**

— Nu e nici un secret: n-am avut modele. Nu mi se pare însă nici un lucru extraordinar cel pe care l-am făcut noi. Nu-mi plac vorbele mari, dar conștiința profesională și încrederea în oameni sînt, în societatea noastră, articulații vitale ale omeneșului, la care ar trebui să ne gândim mai mult.

— **Cum veți folosi uriașul material de date rezultat din întreaga acțiune?**

— Am inițiat, pe această bază, mai multe studii care să răspundă proble-

melor actuale ale asistenței sanitare. La maternitate, de pildă, se cercetează influența factorilor de risc aterogeni asupra sarcinii, a nașterii și a copilului. Fișa utilizată conține 480 de parametri.

Alte câteva studii au început, de asemenea, și se desfășoară bine, iar pentru declanșarea unor incheieri, în prezent, pregătirea necesară. Avem ce lucra, avem și cu cine. Materialul faptic, ca și entuziasmul, și pasiunea și competența oamenilor nu ne lipsesc.

— **La ce scară considerați posibile și utile, în viitor, investigații de genul celei desfășurate în județul dumneavoastră?**

— La noi în județ acțiunea va continua. Anul acesta, în toate celelalte orașe se vor face depistări, după sistemul deja folosit. După această experiență, sînt convins că în orice zonă a țării, unde este oportună și necesară o asemenea investigație, se poate face la scară de masă. N-avem temeiuri să ne împiedicăm de mitul armatelor de specialiști. Cadrele medii, îndrumate bine și mai ales apreciate cum se cuvine, la nivelul real al posibilităților lor reale intelectuale și profesionale, ascund, nefolosită încă, o uriașă rezervă umană și, aș zice chiar tehnică; în acest sens. Asemenea depistări cred că pot fi întreprinse de către direcțiile sanitare județene mai degrabă chiar decât de institutele de cercetări, întrucît, firesc, la direcții se îmbină toate posibilitățile de dirijare și impulsione.

— **Ce dificultăți ați întâmpinat?**

— Au fost și din astea, dar nu la așa ceva vreau și cred că mai trebuie să ne gândim acum.

— **Cine și ce v-a ajutat?**

— Începînd cu Comitetul județean de partid și Comitetul executiv al Consiliului popular județean, toți factorii care ne puteau da o mîna de ajutor au făcut-o. În ce privește direcția noastră, întreg personalul a lucrat, efectiv, atît cît a fost necesar, în această acțiune. Doresc să rețineți în mod deosebit însă că dăruirea și conștiințozitatea maximă a cadrelor sanitare cu care am desfășurat întreaga acțiune au dat elementul esențial ce ne-a asigurat acest succes, care, așa cum vă spuneam, unora le pare și acum de necrezut. Pe mine mă bucură enorm, nu numai datorită utilității sociale, lucrul făcut, dar și pentru că am demonstrat, împotriva unor inerții păgubitoare, că activități de asemenea importanță și amploare pot fi întreprinse, cu deplin succes, folosind cu încredere cadrele medii.

DORIN GHERGHINESCU ■

CRONICA ȘOSELEI

Cu mașină de împrumut

Nu exagerez cu nimic cînd afirm că hoții sînt literalmente „invitați” uneori să se urce la volanul mașinilor și să plece cu ele unde le poartă inima.

Sînt invitați de naivi, de grăbiți, de uitați, de distrați etc. Așa s-a întimplat și în cazul lui I. G. din comuna Sirineasa, județul Vilcea, posesor al unui autoturism Dacia 1300. Sosit acasă în jurul orei 22.00, s-a așezat la masă pentru a cîna cu familia. Mașina a lăsat-o ca de obicei în fața casei, nu însă pe partea carosabilă, ci în mod foarte corect în afara șoselei, ferită de pericol de a fi lovită de vreun alt autovehicul și de a constitui ea însăși pentru alții un obstacol. Pînă aici toate regulile de circulație și de prudență au fost respectate. Ferită de coliziune, dar nu și de a fi furată, deoarece a fost lăsată cu cheile în contact și cu ușile deschise.

Amatori de aventuri rutiere nocturne, atît cu mașinile lor, cît și cu autoturismele altora din păcate se mai găsesc. Cei drept nu prea mulți, dar totuși mai sînt. Chiar și în mediul rural. În cazul de față amatorul care venea de la bufet nu locuia decît la cîteva case distanță de posesorul autoturismului în chestiune. Intenționa să se ducă acasă și să se culce, deoarece era cam „obosit” în urma celor doi litri de vin care îi consumase după țiturile de „tărie” care constituiseră aperitivul.

Prin curtea S.M.A.-ului unde lucra ca motopompist și pe ulițele satului, pasionat de volan, învățase el așa de unul singur să strunească tractoare, camioane și chiar autoturisme, ce-l drept nu din cele necovoase, ci mașini de teren mai puțin pretențioase cu dilatanții.

Deși ca prin ceață, eroul nostru a reu-

șit totuși să distingă autoturismul și mai ales cheile din contact. Dacă cheile sînt în bord, înscamă că ușa e deschisă, și-a zis el. Halal pleacă. Ocazia oferită pe tavă de a conduce o mașină cu performanțele Daciei parcă l-a făcut să-și mai revină din starea de ebrietate pronunțată în care se afla. În cîteva secunde era deja pe drumul județean Lădești—Slăvițești și nu peste puțin timp intra pe D.N. 64 cu direcția spre Rm. Vilcea. Acul vitezometrului urca vijelios 80, 100, 120 km/h. Excesul de viteză a autoturismului a trezit atenția unui echipaj al miliției care i-a făcut semnal de oprire. Bineînțeles că nu avea nici un motiv să dea curs semnalului făcut. Dimpotrivă, a apăsat mai tare pe accelerație. Șoferul unui autobuz depășit de „eroul nostru”, a declarat ulterior că autoturismul gonia cu viteză nebunească, atingînd cu roțile ba acostamentul din stînga, ba cel din dreapta. Noroc că la ora respectivă șoseaua era goală! Pornit în urmărirea „autoturismului infractor”, echipajul miliției l-a găsit la circa 3 km de la locul unde i se făcuse semnal de oprire, „proptit” într-o plută ce se afla în partea stîngă a sensului de mers, la circa 5 m de marginea șoselei. Ajunși la locul accidentului, lucrătorii de miliție au găsit de fapt rămășițele mașinii 1-VL-2295. I.B., autorul isprăvii care a strâpnit parbrizul cu capul în clipa impactului, a decedat pe loc. Acul vitezometrului de la bordul mașinii făcuse tîndări indica 130 km/h, iar buletinul de analiza singelui efectuată ulterior arăta o pronunțată stare de ebrietate: 1,85‰ alcool în sînge.

Cunoscînd că I.B. exagerează uneori cu băutura, că e predispus să se urce la volanul autovehiculelor și să conducă fără a poseda permis, punînd în pericol viața lui și a celor din jur, colectivul de muncă, conducerea unității respective putea preveni acest deznodămînt tragic, putea să-l ajute pe tînărul I. B. să-și realizeze visul folosînd posibilitățile legale de pregătire în domeniul conducerii auto pe care le are fiecare unitate.

Să cunoaștem mai bine oamenii și să-i ajutăm la timp, iată o concluzie care se impune o dată în plus și din analiza acestui caz.

Colonel VICTOR BEDA ■

Rodul pămîntului. Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

Pledoarie pentru o cenușăreasă: psihoterapia

Rîsul ca tratament

Un bărbat de 48-50 de ani, vinjos, serios, care la viața lui a dat numeroase pilde de curaj, intră în cabinetul medical susținut de doi asistenți. Cade literalmente din picioare, manifestă slăbiciune, amețeli, tulburări de echilibru, nu se poate deplasa nesrijinit nici măcar un metru. După o lungă discuție cu medicul, iese pe picioarele lui. Boala lui fusese adevărată — omul nu putea umbla — numai că ea avea o cauză psihică: teama nemărturisită, monstruosă exacerbată în reortele subconștientului, de bătrînețe și de betesugurile ei.

Un tânăr cooperat este internat cu îngrozitoare crize de sufocare nocturne, care, culmea, continuă cu aceeași intensitate și regularitate și pe patul de spital, fără a putea fi oprite. I se fac sumedenie de analize, inclusiv teste cutanate, radiografii, radioscopii — nimic, nici un indiciu. În afară de unul, aparent minor: sora de noapte informează că tânărul are un somn neliniștit. Ce o fi visind? Și așa, medicul, cu destulă greutate, înarmat fiind cu o considerabilă doză de răbdare, află o stranie istorie: cum, cu vreo doi ani în urmă, tânărul condusesse la gară doi armăsari, pentru a fi imbarcați într-un vagon de marfă și cum, deodată, animalele s-au încăierat. Se pare că a fost un spectacol teribil, care s-a întârât în conștiința lui și care, după multă vreme, a pricinuit suferința organică. Descoperirea cauzei a dus la o rapidă vindecare. N-au fost cai verzi pe pereți...

Poate cazurile de mai sus vor părea insolite, nesemnificative. Dar cit de frecvent se întîlnesc falși cardiaci, de perfectă bună-credință și cu simptome patologice reale: palpitații, dureri în regiunea inimii, amețeli, stări de anxietate. Ei iau la rînd cabinetele de cardiologie, colindă „din electrocardiograf în electrocardiograf”, purtînd nelipsita valioară cu electrocardiogramă (normale!) și înghit cantități industriale de medicamente, autoadministrate, care rămîn fără efect deoarece ei nu suferă de nimic organic. Preferă pilulele investigații serioase, cu ajutorul medicului, a cauzelor psihice care riscă — dacă nu sînt abordate frontal — să-i transforme în infirmi sociali. Cazuri de o diversitate infinit mai mare decît o sugerează exemplele noastre sînt sau pot fi soluționate doar prin intervenția psihoterapeutului, în care se intruchipează una din tendințele majore ale medicinei contemporane.

„Intr-o lume invadată de medicamente, de tehnică, psihoterapia își regăsește adevăratul ei rol”

— Tovarășe doctor Sergiu Diaciov, sintezi șeful Laboratorului de sănătate mintală de la Spitalul „Gheorghe Marinescu” și dv., tovarășe Bogdan Lucaciu, lucrăți ca psiholog al Institutului de neurologie și psihiatrie în acest laborator bucureștean care acordă zilnic ambulator, sute de consultații, este cel mai mare din țară și, totodată, unicul nostru centru metodologic cu profil de psihoterapie. Ce este, în fond, psihoterapia?

— Știința relațiilor interumane, folosită de medic în scopuri curative. Să ne lămurim însă, mai întîi, asupra unor noțiuni pe care mulți le confundă. În timp ce neurologia se ocupă de bolile sistemului nervos cu substrat organic, lezional, iar psihiatria tratează exclusiv bolile psihice fără un asemenea substrat — cunoscut sau identificat ca atare cu actualele mijloace de investigație — psihoterapia consideră corpul uman în ansamblu, indiferent de organul lezat, are deci un spectru de aplicație mult mai larg. Practic, ar trebui să constituie o componentă obligatorie, într-o măsură mai mare sau mai mică, a oricărui tratament medical, inclusiv în cazul traumărilor fizice.

— Unii echivalează psihoterapia cu psihanaliza.

— Fals. E drept, psihanaliza, la vremea ei, a adus multe idei noi, fertile, atât în înțelegerea bolnavului, cît și pe planul tehnicilor folosite. Dar există o deosebire esențială între fundamentul teoretico-ideologic — părăsit azi chiar și de unii din cei mai zelosi adepți ai ei — și aspectele tehnice valoroase pe care le-a introdus Dealtfel, în treacănt fie zis, psihanaliza a fost cel mai violent criticată de cei care nu au practicat-o niciodată și care o cunoșteau numai din cărți. Dar, încă o dată, nu despre psihanaliză va fi vorba în convorbirea noastră. Medicina se află, în momentul de față, la o cotitură, ea trebuie să depășească limitele pe care singură și le-a impus ca urmare a unei excesive tehniciării, uitînd, citeodată, că trebuie să considere nu numai organul, ci omul în întregul lui, cu partea sa cea mai importantă, psihicul. La începuturile ei, tocmai datorită nivelului scăzut de cunoștințe privind diferitele afecțiuni, medicina tocmai așa a procedat, fiind astfel mai aproape de psihoterapie și raportînd nu puține succese pe această bază. Și medicina populară a folosit și mai folosește și azi, inconștient, asemenea tehnici. Fără a generaliza și schematiza, trebuie însă să recunoaștem — dacă nu ea regulă absolută, cel puțin ca tendință — că azi se stabilesc relații mai curînd între pacient și tehnică, decît între pacient și terapeut, și în acest sens se poate vorbi despre o oarecare dezuma-

nizare a medicinei. Toți, inclusiv doctorii, cer analize și medicamente. Desigur, nu ideea în sine trebuie criticată, ci excesul: nici nu a apucat pacientul să intre pe ușă și să spună ce-l doare, că medicul i-a și înminat rețeta, și ambii sînt mulțumiți!

— Deci, adresîndu-se psihicului, psihoterapia are și această virtute că exclude abuzul de medicamente, adevărat flagel al societății contemporane.

— Este doar un aspect, nu lipsit însă de importanță. Cîți știu că arhibanalul antinevralgic conține cofeină cum cît o ceșcuță de cafea neagră? Cunoșc personal zeci de persoane care încep ziua cu un antinevralgic, apoi continuă cu ciclo-barbital, care-i „turtește”, apoi, ca să-și revină, iau din nou antinevralgic și tot așa, zile, săptămîni, și luni la rînd, pînă ajung la noi, prăbușiți. Sau un alt fapt: s-a stabilit că aproximativ 80 la sută din medicamentele utilizate acum 50 de ani erau inutile — și aceasta în cazul cel mai bun, căci multe, pur și simplu, dăunau. Mă întreb cît la sută din medicamentele private azi cu încredere oarbă vor trece proba timpului peste cinci, zece sau 20 de ani. Firește, nu mă refer la antibiotice, la insulină și la alte citeva, poate de ordinul zecilor, intrate în fondul de aur al umanității, ci la puzderia de așazise medicamente-minune, la modă azi, uitate miine. Or, tocmai într-o lume invadată de medicamente, de tehnică, psihoterapia își găsește, mai exact își regăsește, adevăratul rol, ea fiind inversul tehniciării și despersonalizării tratamentului. În foarte multe cazuri, ea oferă nu o alternativă, ci singura cale de succes în actul terapeutic.

Să surprîndem, în continuare, cîteva aspecte ale psihoterapiei în acțiune.

● „O casă divizată” — nu numai în Shakespeare

— Tovarășe colonel doctor Gheorghe Găitan, ca șef al secției de neuropsihiatrie a Spitalului Militar Central, ca autor de lucrări, ca practician sintezi un promotor al psihoterapiei. Ce arie de cuprindere credeți că ar trebui să aibă?

— O eroare fundamentală, din nefericire foarte răspîndită, ar putea fi rezumată plastic în propozițiunea: „Psihoterapia este pentru bolnavii mintali grav!” Lucrurile stau exact invers: tocmai la nebuni, mai exact la psihotici, ai nevoie neapărată de medicamente, psihoterapia jucînd un rol secundar. Dar nu nebulii, nu psihozele, nu delirul constituie problema nr. 1 a patologiei mentale în țara noastră. Din acest punct de vedere, sintem o societate sănătoasă. Ceea ce însă constituie și la noi o problemă sînt tulburările de adaptare psihologică la viața trepidantă, industrializată și tehniciată — condiție obligatorie a progresului. Însăși transplantarea la oraș a omului de la țară implică, aproape cu necesitate, șocuri psihologice repetate, cumulate — picătura care face să se reverse paharul — chiar dacă nu sînt receptate ca atare în mod conștient. Apoi se nasc tot felul de conflicte intrapersonale și interpersonale. Eu, ca individ, mă găsesc adesea în conflict cu mine însumi, sint — cum spunea Shakespeare — o casă divizată. Intervin și tensiuni conflictuale mai mult sau mai puțin inconștiente, care grevează comportamentul social: sînt ambițioși, dar... nu mă țin curcele, afișez amabilitate, cînd în realitate sint agresiv și ostil etc., etc. De aci, ulcer, hipertensiune și cite și mai cite. Se ridică însă problema: cine îi tratează pe acești bolnavi și cu ce mijloace? Psihiatrul este mult prea presat de masa bolnavilor săi, nevrotici și psihotici; de altfel, o multitudine de pacienți nici nu ajung la el, pur și simplu îi refuză asistența.

— Este vorba de lipsă de cultură, de prejudecăți?

— Tocmai la oamenii cultivați rețineră este cea mai mare! Se întîmplă un lucru curios. În sistemul nostru de valori, al unei societăți tot mai tehniciate, însuși conceptul de boală psihică apare rușinos, alterînd imaginea de sine a omului modern, care trăiește și se afirmă prin psihic și nu prin bicepsii. Bolnavul de ficat nu se simte devalorizat în ochii săi și ai altora, dimpotrivă, este compătimit, în timp ce un deficit psihic e considerat a fi un handicap social major. Cunoșc oameni care au făcut infarct cardiac, refuzînd să admită, pînă în ultimul moment, cauzalitatea psihică: ea ar fi dăunată, credeau ei, poziției lor de conducere. Vascularul este, adesea, competitiv, energetic, el respinge ideea unei structuri psihologice dificile, vrea cu orice preț să reușească, se crede de fier, dar nu e! Îi ocolește pe psihiatru ori, în cel mai bun caz, îi cere hapuri de dormit. Exemplele pot fi multiplicabile la infinit, însă în final psihoterapia rămîne scurtcircuitată.

— Un cerc vicios. Pe de o parte, e rău că oamenii nu se duc la psihiatru decît în cazuri extreme. Pe de altă parte, se știe că la noi există o acută, nejustificată lipsă de psihiatri. În marile policlinici — doar acolo mai ai șansa să întîlnești și cite un psihiatru — el trebuie să acorde 50, chiar 80 consultații zilnic — cifre ne-au fost relatate de un distins psihiatru bucureștean — vîzîndu-se obligat, în criză de timp și împotriva propriei voințe, să prescrie și el eternele pastile. Atunci cine să se ocupe de psihoterapie?

— Aici e nodul problemei: nu e posibil și nu e normal ca doar psihiatrii să facă psihoterapie, ea trebuie să fie învățată de toți medicii, evident în forme adecvate fiecărei specialități, și practică în paralel cu tehnicile proprii specialității respective. Din păcate, și în mod inexplicabil, în facultățile noastre de medicină nu se predă nici un curs de psihologie medicală — excepțînd cîteva informații cu totul tangențiale la cursul de psihiatrie, care însă are un obiect bine delimitat: bolile psihice. Or, nu despre ele este vorba. Ele rămîn, oricum, apanajul psihiatrilor. Nimeni, dar absolut nimeni nu-l învață pe viitorul generalist cum să se comporte din punct de vedere psihologic nu cu bolnavul psihic, ci cu bolnavul în general! De regulă, se merge pe două extreme, la fel de dăunătoare. Prima: „De problemele psihologice să se ocupe psihiatrul!” A doua: „Psihoterapia e la îndemîna oricui, nu comportă o tehnică deosebită, toți o putem practica, românul e născut psiholog!” Se uită însă că e vorba de tehnici precise, pe care nu are rost să le redescoperim și să le reinventăm.

● 10 pacienți într-o ședință

— La ce tehnici v-ați referit, tovarășe colonel Găitan?

— Nu la acelea psihanalitice clasice, ci la altele mai simple și de durată mai scurtă, dar eficiente. Cea mai simplă: **însăși convorbirea cu pacientul**, dusă nu la întîmplare („Ce te doare?”), ci urmîrînd scopuri psihoterapeutice. Aș putea cita sute de cazuri din experiența mea în care elementul curativ hotărîtor, chiar dacă nu totdeauna unicul, s-a dovedit a fi cuvîntul, factorul psihologic de influențare bazat pe întuirea specificului personal și situațional. O precizare: marea artă a psihoterapeutului nu constă în a da sugestii, ci în restructurarea poziției bolnavului, ajutîndu-l să se lămurească singur și să găsească soluții mai sănătoase la problemele sale relaționale. Aș menționa de asemenea și psihoterapia pe care îi-o aplici singur, așa-numitul **training autogen**. Principiul este relativ simplu. Poporul spune, de pildă: „A înlemnit de spaimă!” făcînd astfel legătura între factorul psihic și eoul fizic. Dar de ce să nu procedăm invers? Relaxîndu-ne mușchii după anumite tehnici, nu neapărat yoghine, se pot obține efecte psihice uneori spectaculoase. În fine, m-aș referi la **tehnicile psihoterapeutice de grup**. Ele sînt nu numai mai practice, economisînd timp și bani, dar de multe ori sînt mult mai eficiente.

Ascultîndu-l pe doctorul Găitan, revăd sălîta de la subsolul Laboratorului de să-

nătate mintală de la Spitalul „Gheorghe Marinescu”: o încăpere modest mobilată, confortabilă, cu fotolii, gîlaștră cu flori și magnetofon, care te duce cu gîndul la salonașul unei vile de munte sau la o cocheta cafenea...fără cafea.

— În această sală stringem cam zece pacienți într-o ședință — ne spune doctorul Diaciov. Ei stau comod pe scaune și pe fotolii. Terapeutul nu poartă halat alb, ca pentru a sublinia că este egal cu ei. Apoi încep discuțiile libere, moderate cu discreție de medic. Problemele țînesc singure. Citeodată apar tensiuni teribile, dar ele se liniștesc curînd. Oamenii se descarcă, învață să-și privească într-o nouă lumină problemele personale, aparent insolubile. Chiar și un dezastru sentimental, povestit aci, se reduce la proporțiile reale. Odată, o economistă a explicat grupului din ce s-a declansat șocul psihic care a făcut-o neom. Unul din cei prezenți a început să ridă cu hohote. Nu din răutate: risul reprezenta pentru el, ca și pentru ceilalți, o ușurare, o defulare, și a făcut mai mult pentru însănătoșirea pacienților decît un sac de pilule.

Desigur, o asemenea relatare telegrafică riscă să ducă la idei greșite asupra complexității reale a psihoterapiei de grup. De reținut doar că „rentează”.

● Pe urmele marilor noștri medici inaintași

Am cerut și părerea unor interniști: profesorul doctor docent Ervant Seropian, medicul șef al Clinicii medicale II a Spitalului regional C.F.R. din București, și doctorul Ioan Bradu Iamandescu, de la Centrul de alergologie. Ei ne-au înfățișat o listă lungă de afecțiuni — de la urticării, umflături, mîncărîmi, ulcer, gastrită și dischinezie biliară la bolile coronariene și ale aparatului respirator, astm bronșic, rinite etc. etc. care au la bază și o cauză psihică. Nu totdeauna aceasta din urmă acționează izolat, dar ea poate deține ponderea hotărîtoare, soluția de bază oferînd-o deci doar psihoterapia.

— Pînă și hepatita — precizează doctorul Iamandescu, unul din pușinii interniști dacă nu unicul, cu studii complete de psihologie — poate avea și un substrat psihic favorizant. De ce în aceeași familie, supusă unor condiții identice de igienă și de posibilă infectare, doar unul din membri face o hepatită — mă refer la aceea de tip A, în care virusul pătrunde pe cale bucală — și ceilalți nu? Cercetări recente au pus în evidență rolul stresului, al factorilor psihici. Nu întîmplător se spune în popor: „De atîta supărare a dat în gălbînar”.

— În experiența noastră — conchide profesorul Seropian — psihoterapia dă rezultate deosebit de încurajatoare. Abordarea în paralel a psihicului și a fizicului, deci abordarea psihosomatică a bolnavului, o consider obligatorie. Dealtfel, tocmai așa au procedat marii noștri medici: Nanu Muscel, Iuliu Hațieganu, Nicolae Lupu, Bazil Teodorescu, Octavian Fodor, Aurel Moga și cîți alții și tot așa procedează azi urmașii lor. Cînd medicul se interesează și de problemele de viață ale bolnavului, de necazurile sale, nu numai de vezica sa biliară sau de junghiul din ficat, în acel moment poate și trebuie să înceapă actul psihoterapeutic, care presupune, în primul rînd, o foarte fină evaluare a particularităților psihice ale bolnavului. La tipulul său de personalitate care-l face mai vulnerabil la boală.

● Nu figurează în scripțe...

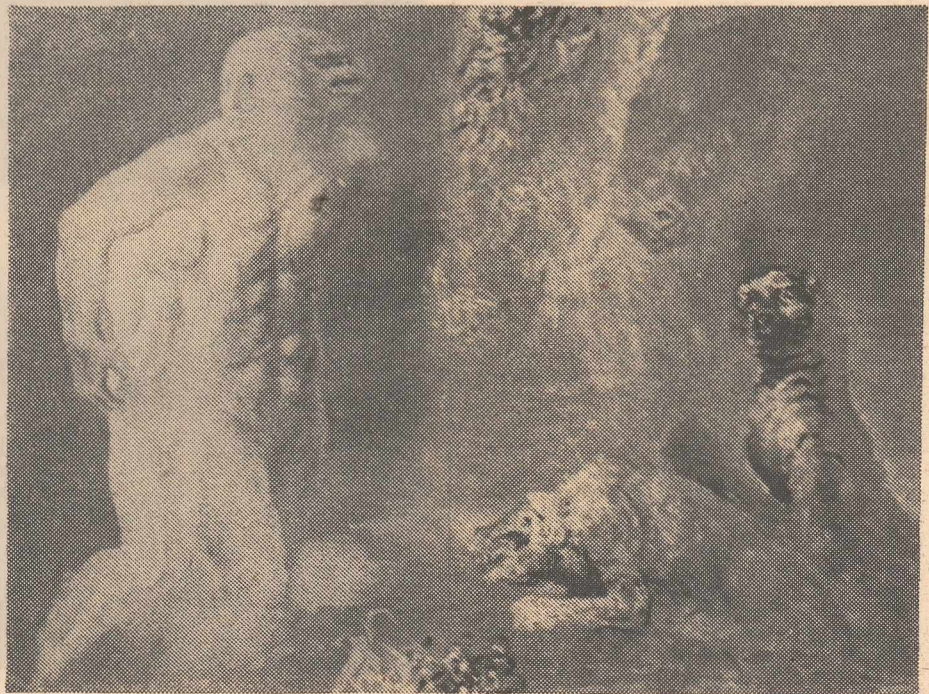
Interlocutorii noștri nu s-au mulțumit să exalte virtuțile psihoterapiei, ci au formulat și propuneri concrete. Desi unele începuturi s-au făcut, între care mai sus-amîntitul Laborator de sănătate mintală, creat din inițiativa profesorului doctor docent Vasile Predescu, precum și formațiile similare recent înființate în cadrul Spitalului Militar Central și al Spitalului pentru studenți din București, mai rămîn încă multe, multe de făcut. În afară de necesitatea meritorie de a se preda viitorilor medici noțiuni de psihoterapie, iată și alte sugestii:

● Psihoterapia să figureze și în cursurile de reciclare medicală.

● Să se înființeze mai multe laboratoare de sănătate mintală, cu sarcini și pe linia psihoterapiei. Planuri pe hîrtie există, dar, dintr-un motiv sau altul, multe din ele nu au depășit acest stadiu.

● În acele clinici medicale de altă specialitate, unde există și preocupări de psihoterapie, să poată fi încadrați psihologi care să-i ajute pe medicii la alcătuirea fișelor, la studiul mai științific al aspectelor psihologice ale bolilor, la cuantificarea datelor de observație și la însuși procesul psihoterapeutic.

● Să se creeze în cadrul Societății de științe medicale o secție de psihoterapie, care s-o oficializeze, să-l dea un statut și tehnici unitare de lucru. În adevăr, această disciplină care încorporează una din tendințele majore ale medicinei contemporane, la noi, ca să spunem așa, nu figurează în scripțe. Mulți medici care o practică din pasiune și „pe cont propriu”, sînt astfel rupți de numeroasele conferințe, congrese și manifestări științifice internaționale cu această tematică, înscrisă la loc de cinste și pe agenda Organizației Mondiale a Sănătății. Există la noi asociații sau grupuri recunoscute de acupunctură, yoga, homeopatie, parapsihologie etc. și e bine că s-a creat astfel cadrul unor dezbateri libere, creatoare, solid fundamentate științific asupra unor subiecte mai puțin cunoscute. Se pare însă — sperăm, nu pentru multă vreme — că psihoterapiei i s-a rezervat rolul de cenușăreasă.

SABIN BĂLAȘA : Detaliu

LIONEL NIȚESCU ■

Pentru tehnica medicală — un titular unic de brevete

„Așteptăm ideile, nu pentru a le pune în dosar, ci pentru a le da viață”

Nu sînt puține cazurile în care un inventator și-a lăsat o întreagă viață într-o invenție! Alții nu-ți ajunge o viață să străbăți necunoscutul pe care îl cercetezi. Mi-am dat seama mai bine de aceasta vizitînd standul cercetării medicale, din cadrul Expoziției naționale a creației științifice și tehnice, organizată în cadrul Festivalului național „Cîntarea României”. Au fost expuse aici peste 70 de aparate care constituie tot atîtea invenții, realizate de medici, ingineri, alți specialiști din domeniul vieții medicale românești, din instituții de învățămînt superior. Trec de la un aparat la altul, împreună cu tovarășul inginer Florea Ceaușescu, directorul Stației de verificare și întreținere a aparatului medicale București, și aveam să aflăm că foarte multe dintre aceste aparate, invenții de valoare, care pînă nu demult trebuiau să aștepte ani de zile ca să fie aplicate în practică, vor parcurge acum un drum mult mai scurt pînă la valorificarea lor, vor fi urmărite îndeaproape, realizate și repartizate unităților medicale unde sînt așteptate cu foarte mare interes.

— Cum se va petrece acest fapt, tovarășe director? întreb.

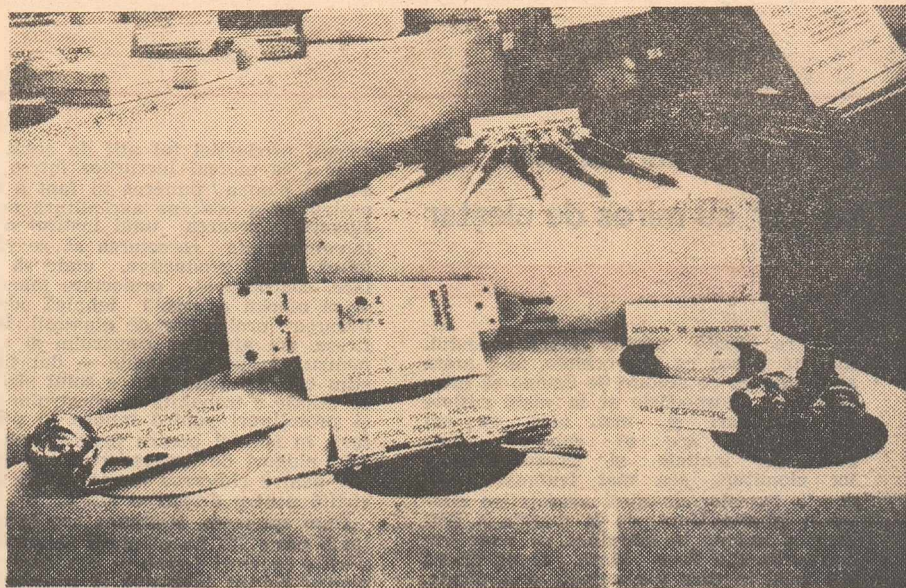
— Din dorința de a rezolva cît mai unitar, cît mai eficient problema invențiilor și inovațiilor în domeniul aparatului medicale, conducerea Ministerului Sănătății a analizat situația existentă, a văzut că sînt invenții care așteaptă să fie aplicate în practică de ani de zile, altele care deja prezentau o uzură morală avansată, și atunci a desemnat, ca titular unic de brevet al invențiilor și inovațiilor, Stația de verificare și întreținere a aparatului medicale. La noi în țară e o treabă unică în felul ei, e o treabă foarte bună, pentru că, de acum înainte, toate invențiile și inovațiile vor fi aplicate într-un timp mult mai scurt în practică, vor fi proiectate și dirijate către producția de serie. Pentru rezolvarea acestei hotărîri, noi am întîlnit mai întîi un colectiv, format din subingineri, ingineri, fizicieni, o să mai facă parte din el muncitori și tehnicieni, proiectanți, cadre tinere, dornice de afirmare în valorificarea gândirii tehnice românești, în domeniul aparatului medicale și instrumentarului medical.

Colectivul, aveam să aflăm, este condus de inginerul Ion Chesă, specialist cu o îndelungată experiență, inventator ca și directorul SVIAM-ului, inginer Florea Ceaușescu, ca mulți alți muncitori, tehnicieni, ingineri din cadrul unității, cum sînt inginerii Mihai Tudorache și Werner Mateescu, tehnicianul principal Ion Șuță ale căror invenții sînt de mult aplicate în practică. Dar ca să te ocupi de valorificarea creației altora, așa cum se ocupă acest tînăr colectiv acum, să le popularizezi succesele, să le aplici în interesul

general, trebuie, credem noi, să dispui de un dram de generozitate, de o anumită capacitate de a înțelege binele. Tinerii și mai vîrstnicii de la SVIAM, dovedesc că înțeleg aceasta: au întocmit studii, au mers la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, la Academia de Științe Medicale, au mers în județe și au inventariat invenție cu invenție, inovație cu inovație, aproape 350 în total, numai în ultimii opt ani, au stabilit ordine de prioritate, reținînd pentru prima etapă de realizare 114 invenții, au asigurat spații prin reorganizarea unor formații de lucru. Directorul unității, inginerul Florea Ceaușescu, ne spunea că numai de la Spitalul Colentina au fost preluate 30 de invenții și inovații, de la Spitalul Coltea — zece, de la Institutul oncologic București — alte zece, printre care și „biotermoanalizorul”, invenție a doctorului Ion Moșos, un aparat deosebit, folosit nu numai în medicină, la diagnosticarea precoce a cancerului ci și în industrie, agricultură și chiar zootehnie, unde pot fi depistate mult mai de timpuriu unele maldii. A fost preluat, de asemenea, „aparatură electronică multifuncțională” al doctorului Dinu Florea de la Spitalul orașenească Cîmpina, cum și „dispozitivul pentru magnetoterapie” realizat, în fază de serie, de către inginerii V. Abrudan și G. Lucaci din Timișoara; aparatul de analiză spectrofotometrică de serie mare, autor doctor Oswald Hörer; lentilele foto-terapice”, autor inginerul I. Perel, și altele.

— Sînteti pregătiți să realizați practic aceste invenții? îl întreb pe inginerul principal Ion Chesă, șeful colectivului de valorificare a tehnicii originale din domeniul aparatului medicale.

— La început eram, desigur, total nepregătiți, prea bine nu sîntem nici acum ca să aplicăm invenția la cel mult un an de la brevetare, cum spune legea, dar în ultima ședință a Consiliului oamenilor muncii, s-a propus și am hotărît ca toate acele invenții și inovații de complexitate mai mică, să fie realizate de noi, în formațiile de lucru existente, cu utilajele și aparatura existente la ora actuală. Pe parcurs conducerea ministerului ne va dota credem cu mașini și utilaje corespunzătoare și vom putea să realizăm, astfel, la noi în unitate, o mare parte din aceste invenții. Desigur, să realizăm toate invențiile, se cere o aparatură și utilaje foarte complicate, diverse, așa încît niciodată nu vom putea să realizăm totul la noi. Dar pentru acele invenții, inovații care cer o astfel de tehnicitate, am contactat conducerea unor institute de specialitate, ale unor întreprinderi, cu care vom colabora: aparatul inventat de doctorul Ion Moșos, de pildă, biotermoanalizorul, îl vom realiza

Endoproteză, pipete automate, dispozitiv de magnetoterapie, dispozitiv pentru anestezie și valvă respiratorie

la Institutul de cercetări și proiectări electronice din București. Tot aici vom realiza și aparatul pentru cantificarea reacțiilor de fixare a complementului, al doctorului Gh. Gancevici, de la Institutul de seruri și vaccinuri București, cit și instalația de ultramicroanaliză automată de serie mare, autor doctor Oswald Hörer de la Institutul de virusologie. Această activitate este în fază de perfectare de contract și e subvenționată de Consiliul Național de Știință și Tehnologie. Colaborăm, de asemenea, pe bază de contract, subvenționați de Academia de Științe Medicale, cu Institutul de cercetări electronice, pentru realizarea aparatului „audio-protect”, autori, profesor doctor Dorin Hociotă, profesor doctor inginer Vasile Cătuneanu și colaboratori; pentru realizarea „hemoglobinomometrului” electronic, un aparat foarte solicitat de rețeaua de laboratoare pentru analize medicale, autor W. Mateescu și inginer Ioan Turcu. Colaborăm foarte bine cu întreprinderea „Industria tehnică medicală”, unde realizăm la ora actuală pipetele mecanice semiautomate pentru pipetări de volum fix, autor, doctor Constantin Dan, de la Spitalul de boli infecțioase „Dr. Victor Babeș”, și tot aici vom realiza elementele metalice de implant și osteosinteză din aliaje de tip stelit.

Urmare acestei activități, ne dezvoltăm această idee tovarășul Stelian Ștefănescu Băncu, secretarul de partid și președinte al Consiliului oamenilor muncii, vom reduce substanțial importul la o serie de aparate, materii și materiale, vom începe să colaborăm cu „Romconsultul”, pentru

valorificarea unor licențe de invenții în străinătate, vom dezvolta cu alte cuvinte exportul de inteligentă tehnică, așa cum ne indica de atîtea ori secretarul nostru general tovarășul Nicolae Ceaușescu. Sîntem în măsură să oferim de pe acum unele aparate medicale, ca neurostimulator, aparat pentru respirație artificială, aparat pentru anestezie, portabil, premiat cu medalia de aur la unul din saloanele de invenții din Viena, instalație pentru determinarea tensiunii plantare, cunoscut deja în lume, și altele.

Ne-am dat seama că sarcina acestor oameni de la Stația de verificare și întreținere a aparatului medicale din București nu este deloc ușoară, știu și ei că nu e ușoară, dar am constatat, totodată, hotărîrea lor nestrămănutată de a se achita de această înaltă îndatorire patriotică, cetățenească, politică, de a valorifica gîndirea de vîrf a creației tehnice românești în acest domeniu, o parte din fondul nostru de gîndire și de inteligență. Ei știu, desigur, mai bine decît noi, că astăzi medicina nu se mai poate face numai cu ochiul, cu degetele, cu urechea. Să ne gîndim ce ar fi însemnat o operație fără anestezie, ce s-ar fi făcut lumea fără seringă sau termometru! Ei știu că valorificarea creației tehnice originale, în condițiile de avînt ale cincinalului revoluției tehnico-științifice, contribuie la îmbunătățirea stării de sănătate a poporului. Și, poate, pentru aceasta nu știu de multe ori ce-i odihna!

N. GRIGORE MĂRAȘANU

Cine se aseamănă, se adună și inventează!

Invențiile și inovațiile pe care ne propunem să vi le prezentăm reprezintă proprietatea intelectuală a unui larg colectiv de specialiști, dar a unei grupări profesionale sui-generis constituite, prin forța pasiunii și a comunității de idei.

Liantul acestei confreri spirituale și profesionale este o mai veche cunoștință a cititorilor noștri, inginerul Alexandru Forje, cercetător la ICEMENERG și, totodată, pasionat folclorist și adept al investigațiilor istorice prin instrumentele calculului matematic. Despre această din urmă pasiune, consacrată descifrării unor taine ale trecutului național, am scris de curînd, relatarea noastră bucurîndu-se de o largă audiență în rîndul specialiștilor. De data aceasta, Alexandru Forje ne propune o incursiune mai apropiată de profilul meseriei sale. Este vorba de lupta pentru descifrarea necunoscutului într-un domeniu de mare actualitate: energetica.

— În materie de energie, ne spune interlocutorul nostru, lumea a ajuns într-un moment al adevărului. Sursele de energie sînt finite, iar sfișitul iminent al uoara poate fi estimat încă de pe acum. Problema este de a găsi noi mijloace pentru producerea de energie, noi surse de combustibili, și mai cu seamă de a închide de urgență robinetele risipei. Risipa de energie este enormă. Cauzele: comoditatea, indolența lăcomia, rutina. Acest valoros capital al Terrei se iesește mai cu seamă acolo unde energia se produce sau se încorporează în diverse bunuri materiale. Un pahar de plastic, o foaie de hîrtie conțin și ele un strop de energie cheltuită. Chiar și poluarea reprezintă o risipă de energie, deoarece este vorba de arderea incompletă a unor substanțe energetice. Activitatea colectivului nostru gravitează în jurul unui deziderat comun: fructificarea fiecărui strop de energie virtuală.

— Cum a luat naștere această fabrică de idei?

— Colectivul nostru s-a sudat treptat în cadrul unor contacte de ordin profesional. Ne-am întîlnit pe terenul unor idei comune. Prietenii făurite prin muncă sînt cele mai trainice. Am făcut concedii împreună, am lucrat în colaborare la rezolvarea unor teme de cercetare. Din co-

lectivul nostru fac parte cercetători bucureșteni și brașoveni. De la ICEMENERG: ing. Ion M. Ionescu, dr. ing. Florin Predan, ing. Ion Bongdan, fizicianul Vasile Stratulat, ing. Ion Demetru, ing. Iulia Forje, ing. Radu Iovăraș. De la Brașov: prof. dr. Giuseppe Munteanu, prof. dr. Constantin Iliescu, conf. dr. Ilie Gavrilă. De la I.S.P.E., ing. Dragoș Stănculescu Ghigheanu, iar de la I.G.M.B., ing. Dumitru Pascu. Invențiile și inovațiile realizate în colaborare sau în paralel fac parte dintr-un plan comun de acțiune, prezentat și tutelat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie. Ideea comună în jurul căreia se grupează întreaga activitate este aceea de a obține pînă în 1985, prin larga utilizare a invențiilor și inovațiilor realizate, a unei eficiențe economice echivalentă cu un miliard dolari S.U.A.

— În ce stadiu se află invențiile și inovațiile la care vă referiți?

— Cele mai multe au fost brevetate, reprezintă un bun cîștigat, au fost aplicate deci în producție de către unele întreprinderi din țară. Din păcate ele sînt încă insuficient cunoscute pe plan național. Există, cu alte cuvinte, numeroși alți virtuali beneficiari. Dar mai bine să le spunem citorva pe nume.

Sînt doi ani de cînd conf. dr. Ilie Gavrilă de la Universitatea din Brașov a pus la punct o metodă, brevetată ulterior ca invenție, prin care se dublează viața acumulatorilor. Este vorba de tratarea acestora cu ultrasunete, tratament care are ca efect o încălzire mai bună a plăcilor de acumulator. Acestea sînt realizate, după cite se știe, din plumb, metal deficitar pe plan mondial. Recuperarea lui prin retopire și reprecipitare înseamnă un substanțial consum de energie. Prolungirea vieții unui acumulator (care astăzi durează în medie doi ani) înseamnă — avînd în vedere uriașa expansiune a zeului-automobil — realizarea unor impresionante economii. La nivelul țării noastre, apreciază colectivul de specialiști, minimum 10 000 tone plumb pe an și o economie de combustibil convențional de

150 000 tone. Din păcate pînă astăzi, beneficiarii direcți ai invenției se pot număra pe degetele de la o mină...

Ni s-a vorbit în continuare de invenția datorată unui grup de cercetători brașoveni condusi de profesorul universitar Constantin Iliescu: procedeul de tăiere a metalelor fără abraziune. La ora actuală pentru a tăia o bară metalică de 200 milimetri (un exemplu între altele) este nevoie de discuri abrazive (aduse din import). Metoda propusă și experimentată cu succes de cercetătorii români se recomandă prin performanțe de excepție dacă avem în vedere înlocuirea completă a discurilor abrazive și reducerea timpului de tăiere de la o oră la o fracțiune de secundă. Nu vom intra în amănunte. Instalația care izbuteste o tăiere atît de rapidă procedează la fel ca luptătorul de karate: își concentrează energia pe o secțiune foarte redusă.

Procedeul a fost preluat de către Întreprinderea „Hidromecanica” și de către Întreprinderea de autocamioane „Steagul roșu”, amîndouă din Brașov. Rezultatele s-au dovedit notabile dar din motive care depășesc puterea noastră de înțelegere, instalația (care poate fi confecționată fără mari dificultăți) cucereste anevoie interesele specialiștilor.

Printr-o altă invenție, înscrisă în planul de acțiune al colectivului de cercetători de la ICEMENERG și de la Universitatea din Brașov se propune utilizarea deșeurilor rezultate în industria carboniferă prin spălarea hulei. Este vorba de banalele prese-turte-filtru care conțin prețioase elemente combustibile și care la ora actuală sînt depozitate în grămezi uriașe în incinta unor terenuri care ar putea avea altă destinație (evacuarea unei tone de deșeurii costă în prezent 15 lei). În amestec cu sisturi bituminoase — și în cadrul unei instalații de concepție originală — aceste banale și incomode cantități de deșeurii ar putea înlocui aproximativ un milion de tone combustibil convențional. Și asta cu atît mai mult cu cît munții de deșeurii cresc an de an cu aproximativ 800 000 tone.

Sisturile bituminoase (combustibili inferiori ce conțin steril în proporție de 90%) reprezintă de asemenea materia primă necesară unei alte instalații realizate de către același colectiv de cercetători. Gazeificarea acestei materii prime — deci extragerea și valorificarea substanțelor volatile pe care le conține — ar însemna un mare aport în balanța energetică a țării. Avantajele pot fi demonstrate prin instalația existentă, remarcabilă prin originalitatea soluțiilor, prin marea ei eficiență. Și încă un lucru deosebit de important: reziduurile rezultate prin gazeificare, reprezintă o excelență materie primă pentru fabricarea șamotelor.

Realizările neobositului și entuziasmului grup de cercetare au mai dus la identificarea unui nou procedeu de sudare a pieselor metalice de mari dimensiuni, a unei noi reutilizări raționale a oțelurilor în centralele electrice, a unei mai judicioase folosiri a instalațiilor de elaborare și tratare a oțelurilor. Lista mai cuprinde și alte titluri de invenții și inovații, dar ne vom opri deocamdată aici. Aici, deoarece în fața unui asemenea volum de muncă calificată, de masivă și eficientă investiție de inteligență sîntem îndreptățiți să ne punem una și aceeași întrebare: de ce nu se acordă mai mult interes acestor realizări de prestigiu, de ce atît de multă timiditate în adoptarea și introducerea lor în practica de producție curentă?

— Realizările ce compun planul nostru de acțiune sînt încă insuficient cunoscute. Ele s-au născut prin colaborarea unor activi și entuziaști amici de idei. Adoptarea unei invenții înseamnă o problemă în plus, un efort suplimentar pentru insul care își dorește o viață tîhnită, rezervată în exclusivitate problemelor personale. În marea lor majoritate invențiile și inovațiile noastre au fost realizate în afara obligațiilor de serviciu și deci nu sînt însoțite de hîrtii oficiale. Dar ele totuși există! De aceea ne-am adresat „Flacării”, revistă de mare audiență. Eficiența realizărilor noastre poate fi probată oricînd, dar prin solicitarea publicației dv. dorim ca utilizarea lor în cadrul producției curente să se facă cu o oră mai devreme.

LIVIU MAIOR

● Cauza mărului sub un cer cu miros de cleștar

Dintre toate porțile Maramureșului, înălțate și azi ca în vechime, să-i arate străinului cu ce gânduri se cuvine să intre el într-o gospodărie și în niște suflute de gospodari și, mai ales, ce soi de oameni are să cunoască dincolo de înaltele și preaminunatele lor cioplituri, cea mai frumoasă este poarta livezilor de meri așezate pe dealurile numite Dura, de la marginea Băii Mari și anume la marginea pe unde vin drumurile din Satu Mare. După câteva zile rele, în care s-a cernut, prin ploaie, și ceva ninsoare tirzie, iată merii din în floare pe una dintre cele mai mari livezi din țară și poate de pe continent. Pe un dîmb, între loturi de pomi pitici, stau o seamă de construcții noi, cu o arhitectură foarte cultivată, colorate în alb și roz, fapt care face ca pe alb-rozul florilor de măr culoarea acestora să aibă ceva ireal. Munții Maramureșului sint, primăvara indeosebi, pămîntul acela miraculos unde totul nu-i decît verde de iarbă grasă și cer cu miros de cleștar. Și, iată, cînd te întrebi dacă poate exista o minune mai mare a naturii, apar livezile cu parfumurile lor împărătești.

Mosia e a Stațiunii de cercetări și producție pomicolă Baia Mare, cea dintîi care a văzut la noi ideea industriei agricole, cu toate binefacerile ce tin de-o industrie și, în același timp, cu îndatoririle impuse de industrie oamenilor ei. Inginerul horticol Andrei Lazăr, directorul de azi al stațiunii și omul care, practic, a rostit, în urmă cu douăzeci de ani, cuvîntul ce avea să dea un rost bun citorva sute de hectare de pămînt sărac, s-a remarcat întîi la Peșin — Satu Mare, la Casa agronomului, unde, pe 14 hectare de sol aluvionar, sol foarte bun, dealfel, a plantat primele loturi de meri intensivi. Asta înseamnă că reușise atunci, pe un pămînt, ce-i drept, mai îndreptățit să ceară arătură pentru grîu, o producție de 20 t/ha, într-o meserie în care, în anii cei mai buni, se obțineau maximum 5 t mere la ha. Avînd rezultate bune și căpătînd oarecare faimă, tînrul inginer a primit un apartament, ca să se stabilească la Satu Mare și să continue ceea ce începuse. Numai că faima, cum se știe, vine și cu neprevăzutul, astfel că într-o zi a fost urcat într-o mașină și adus, ca să-i spună părerea de specialist, pe dealurile sărăcăcioase din vecinătatea orașelului, pe atunci, Baia Mare.

— Tovarășul Iosif Uglar, povesteste inginerul Andrei Lazăr, m-a întrebat dacă-mi plăceau dealurile astea. Pe dealuri creșteau arini și mult pipirig, se vedea că solul e sărac în humus, în fosfor și potasiu, excesul de umiditate făcea ca și pe pantă apa să ne mustească sub picioare. Am răspuns că nu-mi plăceau deloc, dar că prin muncă și știință chiar și cel mai prost pămînt tot produce ceva. Dacă nu se putea pune porumb, de pildă, cu meri face oricum să se încerce. Foarte bine, a zis tovarășul Uglar, vino aici și aplică tot ce-ai spus că știi. Pune livezi de meri. E o sarcină de partid!

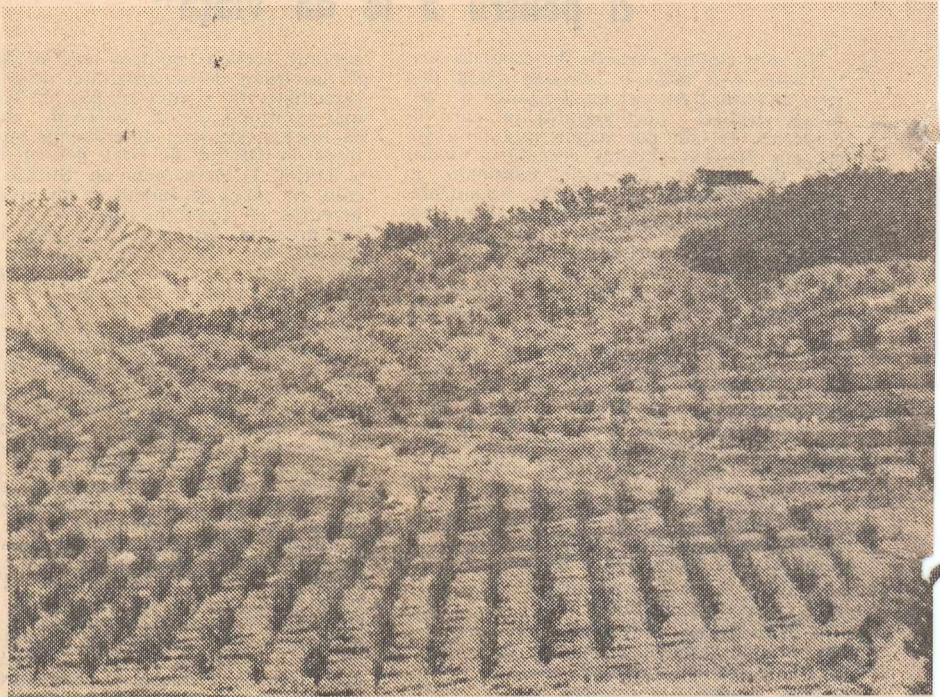
Inițial, au fost luate în discuție 100 ha. Cu Andrei Lazăr mai lucrau șapte sau opt oameni, din care Aurel Lucaci, Vasile Lucaci, Vasile Chira, Ludovic Poci, Mihai Hoza, tehnician horticol, și Anton Pop, inginer și astăzi inginer-șef al stațiunii — adică aproape toți — au rămas și rîmîn. S-a procedat mai întîi la cunoașterea foarte amănunțită fizico-chimică a solului, convenind că trebuiau mari lucrări de drenare a excesului de umiditate, că trebuia rezolvată problema acidității solului și că, în general, era nevoie de multă muncă pentru speranța de a face dintr-un pămînt sărac, unul mediocru.

— Acum, spune Andrei Lazăr, întreaga muncă în stațiune are la bază un mod original de a considera agricultura, mod la care am ajuns tinînd cont de sarcina de partid primită și de condițiile locale. Agricultura, zicem noi, este acea ramură a economiei naționale care are ca obiectiv transformarea energiei solare în energie calorică-comestibilă, cu un consum minim de energie produsă în afară. Este ramura unde, cu cit iei mai mult, prin urmare, cu cit produci mai mult, cu atît poți produce, în anul următor, mai mult, fără a epuiza mijloacele fixe de bază: pămîntul, lumina și căldura soarelui, sămînta. Toată problema este să te apuci de treabă ca într-o industrie, fiindcă, socotind cu luciditate întreaga serie de munci și răspunderi dintr-un an agricol, vezi că, de fapt, faci un fel de industrie, care ar merita să se cheme agricolă. Ori, care muncitor de-al nostru, care are toate motivele să se numească motopomicultor, fiindcă are și o pregătire teoretică și practică modernă și complexă, știe să explice bine ce rost au cele peste 40 de treceri printre sirurile de pomi într-un an, între o recoltă și alta. Cînd faci producție intensivă și superintensivă, controlezi

mersul producției tot atît de atent și de aplicat ca mersul lucrurilor într-o uzină. Soluția pentru punerea în fapt a felului nostru de a concepe agricultura era una singură: crearea unui institut complet integrat, unde cercetarea să se facă pe loturi intens productive, unde să putem face, concomitent, proiectare tehnologică și să oferim asistență tehnică odată cu livrarea proiectelor de plantații. În chip firesc, am ajuns să construim și ateliere pentru autodotări, unde — dat fiind că știm cel mai bine cum e solul aici și de ce utilaje e trebuință — construim utilaje și prototipuri pentru munca în pomicultură, în special pentru pregătirea terenului: pluguri de desfundare, furci hidraulice pentru ridicarea boxpaletelor, pluguri cîrtiță pentru drenaj și altele.

Cum spuneam, stațiunea are la ora actuală peste 700 ha plantații pomicole, împărțite în cinci ferme — din care 400 ha pentru culturi intensive și superintensive de meri, cea mai mare parte, dar și peri, pruni, ciresi, căpsuni, coacăze, 300 ha sint pepiniere cu o producție de-a dreptul impresionantă. Anul trecut creșteau în pepinieră 400 000 pomi. Anul acesta s-a ajuns la 700 000. Tot anul trecut au fost livrați altor plantații 1,5 milioane stoloni de căpsuni, urmînd ca în decursul acestui an să ia drumul plantațiilor de căpsuni 9 milioane stoloni. Scriem cifrele nu atît pentru aceea că ele l-ar interesa pe cititor, ci pentru a arăta ce eficiență au avut, în timpul, totuși, scurt de la hotărîrea lor, măsurile Plenarei C.C. al P.C.R. privind reconsiderarea problemei agricole în zonele de munte și necooperativizate.

— Politica statului nostru, subliniază Andrei Lazăr, se vădește și în agricultura, foarte echilibrată și cu rezultate convingătoare. Livezile noastre dau acum, în medie, 20 t/ha mere, față de cele 40 t/ha obținute în livezi din Italia și Franța. Numai că noi valorificăm terenuri pe care nu se poate face agricultura grîului ori a porumbului, iar ei — mergînd numai la profit și neumînd o linie de stat a pămînturilor — plantează livezi pe cel mai bogat sol. Eu îndrăznesc să afirm că performanța o obținem, de fapt, noi. Cînd vorbeam de cele petrecute aici în urmă cu douăzeci de ani, trebuia să spun că în ciuda calității slabe a solului condițiile climatice sint foarte potrivite culturilor de meri. Condiții asemănătoare au și plantațiile de la Somcuta, Căpelnic, Sighetu Marmatei, adică 900 mm precipitații pe an, lucru care-i place mărului, și o climă blîndă iarna. Că e o climă bună pentru livezi o dovedește și faptul că la noi castanul comestibil crește spontan. Vom avea curînd și plantații de castani și anume castani pitici, care să permită o recoltare ușoară. Dealfel, am pus la punct și plantații de meri pitici, un fel de pașisti cu meri, dacă vrem să ne exprimăm mai frumos. Merii aceștia dau rod în anul al doilea — cam 5 kg pe pom — și merg la densități de pînă la 10 000 pomi la ha. Gîndiți-vă că plantațiile clasice aveau cam 150—200 pomi la ha, cu rod în al șaptelea ori al optulea an, cele intensive 400—800 pomi/ha și rod în al

ÎNTR-UN LOC UNDE SE FA

treilea sau al patrulea an. Plantațiile superintensive au mărit densitatea la 2 500 pomi/ha. E logic că, sporînd densitatea, trebuie să descrească înălțimea pomului. Tîn minte ce merit își făceau cu niste ani în urmă unii horticultori străini celebri pe-atunci din faptul că obțineau soiuri de meri cu trunchi solid și ramuri puternice. M-am întrebant și eu ca Moromete, citindu-le cărțile: dar, bine, frate, noi mincăm crengi sau mere? Și din asta teoria agriculturii pe care am tinut-o ceva mai înainte, teorie care poate să pară naiv de simplă, dar pe care eu, ca un producător industrial ce vreau să fiu, o socotesc în concordantă perfectă cu mersul interesului public: maximum de eficiență cu un minimum de consum de energie. Eu nu susțin doar cauza mărului — deși e alimentul care poate fi consumat proaspăt 12 luni pe an din 12 — ci un anume mod de a concepe agricultura și viața la țară. Că e vorba de un mod anume îl arată și felul cum tratăm problemele sociale, problemele oamenilor muncii și aici, la slujbă, și acasă. Nu e un secret că, aplicînd de la început acordul global, la

stațiune se cîștigă bine. De fapt, oamenii cîștigă pentru că muncesc bine. Am asigurat o remarcabilă stabilitate a cadrelor. Vrem ca oamenii să se pensioneze la stațiune ca specializati pomicoli. Prima idee, deci, specializarea cadrelor. A doua, condițiile de viață, știînd că mare parte din timp personalul trebuie să muncească din zori și pînă seara. Avem un cîmin muncitoresc, în care oamenii au un trai foarte civilizat — nu ca acasă, fiindcă ar fi puțin, zicem noi, ci mai bine ca acasă în multe privințe. Avem o cantină care dă trei mese pe zi cu numai 12 lei, asigurăm de două ori pe săptămînă transportul gratuit în localitățile de unde vine fiecare. Cu cele spuse pînă acum, cu multe altele, care nu incap în citeva file de articol reușim să raportăm, în fiecare an, o producție cu 125—140 la sută mai mare ca precedenta, anticipînd că vom atinge prin 1983 cantitatea de 10 000 tone anual mere pentru consum în stare proaspătă, producție pe care planurile de dezvoltare a agriculturii județului o asteaptă abia la sfîrșitul celuiilalt cincinal.

Să fie Maramureșul bogat și mindru, pe cită omenie și iubire de țară și partid poartă lumea lui!

(Urmare din pag. 1)

Baia Mare, care a trecut de 100 000 locuitori, nu avea după război decît 18 000 locuitori. Sighetu Marmatei tînde să ajungă la 50 000 locuitori. Industria forestieră cedează locul doi construcțiilor de mașini, într-adevăr, dar ea, la rîndu-i, s-a dezvoltat în chip cu totul semnificativ. Combinatul de prelucrare lemnului din Sighetu Marmatei e și mare, și modern. E drept că mulți din muncitorii care au venit să se angajeze la mașinile lui mai poartă și azi, cînd au devenit muncitori industriali, în toată legea, opinci, însă cu opincile astea e o poveste. Sint încălțări durabile, comode, convenabile drumurilor la munte. Foarte mulți oameni fac naveta. Mersul în bocanci pe munte e un lucru cam nepotrivit. Apoi, se știe, tradiția la noi e foarte puternică. Maramureșeanul își făcea în casă opincile, ciomăreții, sumanul, tot ce-i era de trebuință la îmbrăcat. Acum îi este mai lesne să cumpere confecții de la oraș ori de la magazinul sătesc, dar la cele frumoase din portul tradițional și, cu acestea, la cele comode nu renunță. Metalurgia și extracția minieră rîmîn, pe mai departe, baza industrială a județului. Munții noștri sint încă bogați în metale, iar cercetarea geologică nu se va încheia prea curînd. Avem o seamă de investiții importante în industrie, între care, în cadrul întreprinderii mecanice de mașini și utilaj minier, patru fabrici noi. E pentru noi o problemă de onoare să punem în fapt indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae

Ceaușescu, ca întreprinderile românești de utilaj minier să poată face dotarea modernă a minei, astfel ca mina să poată fi predată pentru exploatare întocmai ca un apartament, „la cheie“.

— Rîmîn, cu toate acestea, mulți oameni ocupați cu muncile pămîntului.

— Într-un fel, da. Cerealele — noi nu avem cum să ne comparăm cu județele Bărăganului — nu au o pondere însemnată. Suprafețele agricole sint atîtă cite sint, nu prea mari. Le cultivăm însă științific și obținem recolte mai mari. Unde am obținut succese concludente însă e în zootehnie și pomicultură. Există în Maramureș o știință foarte prețioasă a creșterii vitelor. Rasa numită „Bruna de Maramureș“, robustă și cu o bună adaptabilitate la mediul, e una din rasele de bază în dezvoltarea sectorului taurine în țara noastră. Avem un program foarte ambițios în sensul valorificării, spre folosul întregii țări, a experienței creșcătorilor de vite din Maramureș, iar Stațiunea de cercetări zootehnice are o seamă de preocupări privind ameliorarea unor rase de pîne de a fi urmate și de alte stațiuni. În pomicultură s-au obținut, de asemenea, rezultate frumoase. Trebuie să știți că Stațiunea de cercetări și producție pomicolă nu numai că a obținut producții superioare, dar le-a obținut pe solul unor dealuri unde nu s-a cultivat aproape niciodată nimic. Pentru fermele pomicole din județ — și îndrăznim să zicem că și din țară — stațiunea accasta e un model. Trebuie să mai adaug, la cele zise ceva mai înainte, că deși industria forestieră a înregistrat un curs modern — producția de mobilă asigurînd o bună parte din planul de export — și că, în consecință, consumul de lemn a sporit, totuși, înscriindu-ne în programul trasat de partid pentru protecția și regenerarea fondului de păduri, am ajuns astăzi în situația de a reface mare parte din zonele devastate în timpul războiului, exploatînd aproape tot atît cit plantăm. Ce-ar fi altfel Maramureșul fără pădurile lui! Dacă discutăm deci, toate direcțiile dezvoltării județului — inclusiv construcțiile de locuințe

— vedem că Tara Maramureșului tînde spre complexitate și armonie. Și nu numai în planul vieții materiale, ci și în acela al vieții spirituale.

— Mulți zic Maramureș și vîd în fața ochilor un paradis turistic. Pînă acum dumneavoastră nu v-ați referit deloc la situația turistică a județului.

— Poate că sintem subiectivi, dar și noi considerăm că Maramureșul e una dintre cele mai minunate regiuni ale României. Din păcate, nu am dezvoltat baza turistică pe măsura frumuseților locului. Am considerat că trebuia să ne gîndim mai întîi la îmbunătățirea substanțială a vieții oamenilor de aici. Dealfel, am procedat cam pe felul de a gîndi al localnicilor. Tîrîrul din Maramureș, deși îi sint dragi excursiile, își face mai întîi casă frumoasă și trancie și mai apoi se hotărîște să-și cumpere mașină mică. Trebuie să invocăm și aici tradiția. Atît în ce privește situația obicîntei rurale, cit și a portului și a obiceiurilor. Un fierbinte îndemn de a duc mai departe aceste comori ale spiritului lîtății maramureșene ni l-a dat tovarășul Nicolae Ceaușescu. În cuvîntarea rostită în orasul Vișeu, cu prilejul vizitei de lucru în județ, în anul 1974, ne-a recomandat „să păstrăm portul strămoșesc obiceiurile strămoșești și de a merge în tr-o strînsă împletire cu ceea ce est nou, bazîndu-ne pe tradiții, pe ceea ce au făcut strămoșii noștri în trecut, pentru că numai așa vom construi o societate socialistă puternică“. Tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a mai spus: „V doresc să nu uitați niciodată aceasta“.

● Multe stau în puterea omului să uite dar trecutul, mai ales un trecut ca al Maramureșului, întemeiat pe răbdare, în țelepiciune istorică și eroism, e viu și n se uită niciodată. Structura satului, vetrei, a gospodăriei — toate dovedes voința stabilității și a continuității. Le calități ca Borșa, Preluca, Sighetu, Șuștești, Boiul Mare, Costeni, Vișeu, Jos, Săliștea de Sus sint exemple de structură adaptată condițiilor geografice și care ia în considerație necesitatea și părării împotriva atacurilor dinafară. Le

LURILE DURA

E INDUSTRIE AGRICOLĂ

Aici o știe oricine:
Laboratorul nostru e cimpul

obrogean prin naștere, om învățat deci foarte puternic și turismul internațional, Ispas Popa, secretarul științific al unitii, nu bănuia nici o clipă că repararea de la „pomicultură” nu va ține de aceste considerente. Să nu întinzi gresit, nu era vorba neapărat de zădărnici, pentru că odată ce ai ales aria aceasta, de ars, te arde doar soarele, dar, vedeți, pământurile Doei sunt renumite prin bogăția lor în esențe, firește, speranțe. Înșă comisia epartitii s-a orientat bine, pomicultura e pomicultură, și, în consecință, tinând absolut al institutului agronomic de naturile Dimbovitei a luat drumul amureșului. A întâlnit în „zonă” oameni deosebit de harnici și pricepuți, dar,

și locuințe ridicate ca să dureze de ani, să reziste și timpului și vicisitudinilor istoriei.

În vedere și dezvoltarea turismului mai ales că Maramureșul are ce arăta și se deschide curind, prin Prislop, o cale spre Moldova și silvania. Borsă și Izvoare sunt stațiuni montane binecunoscute, altele urmează să devină: Igniș, Mogoșă, Gutii, etc.

Zice un cîntec: Maramureș, țară de oameni fără pereche. Mai fieste să spunem: Maramureș, țară de oameni. În orice discuție despre cultura materială și spirituală a Maramureșului nu e mai la îndemână să zicem străvechi în loc de vechi. La ce gințim-nevoastră cînd roștiți acest cîntec?

Vom sărbători curind 2050 de ani de la earea primului stat centralizat independent. Cînd spun străvechi eu mă gândesc la veacurile, nenumărate, de dacii dinaintea lui Burebista pe meleaguri, mai gîndesc la vremea Burebista, la veacurile trăite de urmasii dacilor, pînă în zilele noastre, pe meleagurile Maramureșului. O vatră românească, unde vestigiile trecutului ies la iveală aproape la tot pasul. Cercetările arheologice efectuate pe teritoriul județului constituie o puternică mărturie a continuității și unității materiale și spirituale a dacilor din cuprinsul statului românesc. Să cităm numai descoperirile de la Mireșu Mare — Tulgheș, Sighetu Marmației — Jucad, Rozavlea, Oarța de Jos și Oncești. Materialul arheologic descoperit aici demonstrează că toate comunitățile dacice au participat la acțiunile organizate de marele rege pentru construirea statului său. Mai apoi, studiul arheologic al vastului material arheologic descoperit demonstrează că în toată perioada anterioară secolelor IV—XII, în această zonă a țării, obștea sătească, iar în timpul perioadei unice de obște organizată o puternică forță social-economică prestatală, pentru apărarea și dezvoltarea strămoșească, pentru asigurarea existenței și bunăstării. Existența puternicului vo-

mai ales, a înțeles repede că această stațiune este o mare șansă pentru meseria lui. Într-o stațiune veche, cu tradiție, mai poți avea „norocul” pe care îl au colegii de la „teatru”, adică să cari tava o bună bucată de vreme, aici însă totul a mers ca în vis, a intrat direct în cercetare, a preluat totul din mers, pentru că aproape totul era nou și la început de drum.

„Ce înseamnă la noi cercetarea? În primul rînd nu o facem de dragul de a cerceta. Desigur, e un fapt ce reiese din politica țării în ceea ce privește cercetarea în toate domeniile, dar noi în plus am scurta oarecum drumul cercetare-productie: integrarea s-a făcut odată cu stațiunea. Mai exact, cîmpurile experimentale s-au amplasat în parcelele de producție ale stațiunii și fiecare cercetător își are amplasată experiența pe cîte o asemenea parcelă. Mulți, văzînd clădirile noastre frumoase, au impresia că prăfuim prin laboratoare, dar, o știe oricine, laboratorul nostru este cîmpul.”

La Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Baia Mare, lucrurile stau simplu în această privință, rezultatele cercetării se verifică și se generalizează din

ievodat al drăgoștilor și bogdăneștilor din perioada de început a celui de al doilea mileniu al erei noastre a fost rezultatul legic al dezvoltării continue a societății românești. Cercetările actuale și viitoare trebuie să pună accentul, în chip firesc, pe studiul momentelor de eroism ale istoriei naționale, în veacurile de la începutul celui de al doilea mileniu, pentru păstrarea ființei naționale, a tradițiilor de viață social-economică și organizare statală, în fața acțiunilor expansioniste întreprinse deosebi de feudalitatea maghiară după sedentarizarea ungarilor în Cimpia Panonică. Șantierul arheologic deschis acum aduce și vor aduce încă dovezi noi în lungă serie de dovezi strînse pînă în prezent de istoricii noștri la ideea continuității. Dealtfel, străvechiul, geniul spiritual purtat prin milenii, poate fi urmărit și în limbă, și în obiceiuri, și în folclor — în toată viața maramureșeanului. La formele tradiționale de cîntec și de cântec venite din strămoși — Hora la Prislop, Festivalul de datini și obiceiuri laice de iarnă de la Sighetu Marmației, Tinjaua de la Hoteni, obicei care cîntec pe primul gospodar ieșit la arat, Festivalul de cîntec și dansuri populare de la Stoieni, Izvoare și Stejaru, Simbra oilor de la Bogdan Vodă — s-au adăugat, în ultimii ani, deosebi cu prima ediție a Festivalului național „Cîntarea României”, noi forme de valorificare a spiritualității regiunii. Încurajăm, de aceea, creația muzicală, plastică, literară care își propune să evoce trecutul eroic al Maramureșului, vrem să facem din tot teritoriul județului un vast muzeu, care să vorbească generațiilor actuale și viitoare, cu puterea adevărului istoric, de întreg trecutul de luptă al oamenilor de aici, de tot ce, venind din adîncul milenilor, îi ajută să fie puternici și încrezători în viitorul comunist al patriei. Ne stă în puteri să facem din Maramureș un pămînt al bucuriei de a trăi, al dragostei între oameni, indiferent de naționalitate. O spunem cu mîna pe inimă: în Maramureș, românii și ungurii trăiesc în bună înțelegere, frățește. Între anii 1940 și 1944, în timpul odiosului

mers, o verigă intermediară de aplicare devenind astfel inutilă. De aici rezultă cheltuieli mult mai mici, iar datele științifice sînt mai concludente datorită suprafețelor mari pe care se experimentează. „Direcția principală de cercetare, o spune cercetătorul Ispas Popa, constă în stabilirea soiurilor și a portaltoriurilor celor mai potrivite pentru zonă, precum și stabilirea tehnologiilor de cultură. Toate acestea se referă la următoarele specii: măr, prun, păr, visin, căpsun și arbuști fructiferi”. În acest punct al discuției aflăm că o cale de ameliorare a mărului, o cale care, după rezultate, nouă ni s-a părut foarte spectaculoasă, este **selectia clonală**. Chestiune care pentru nespecialiști devine oarecum obscură. „Nu-i deloc complicat, continuă interlocutorul nostru de pildă, din mii de clone de Jonathan extindem în producție două clone care au o rezistență sporită la boli, calități gustative superioare și care dau o producție mare. Deci, din foarte mulți indivizi, ies învingători, în urma dirijării rigurose controlate a valorii biologice a materialului săditor, numai aceia care sînt foarte buni. Această selecție durează 3—4 ani și nu face parte din cercetarea fundamentală, ci din cea aplicativă, rapidă”. Desigur, cercetare rapidă, dar nu și comodă. Tot ore lungi pe cîmp, tot noroaie și cizme de cauciuc sau arșită și răbdare, uneori, esecuri și nemulțumiri. În 1972, cercetătorii stațiunii și-au propus să stabilească sortimentul la pruni în zonă. Muncă asiduă și mult optimism vreme de trei ani, pentru că în 1975 materialul să se joace festa și să se îmbolnăvească. În aceste momente cale de mijloc nu există, trebuie luat totul de la început, păstrîndu-se, firește, ceea ce era bun din vechea experiență.

Și anul acesta le-a adus împlinirea. Aflăm astfel și noi că cele mai reușite soiuri de prun, rezistente și tolerante la viroze, sînt, prin aceste părți: Stanley și Anna Spath, adevăr strîns legat, printre altele, și de viitorul horticăp pe meleagurile Maramureșului. Dar despre activitatea de cercetare de la stațiunea băimăreană se pot spune foarte multe lucruri. Și despre căpsuni și despre peri și mai ales despre castani. Castanii comestibili, desigur. Despre aceste fructe pe nedrept neglijate, în ciuda calităților lor nutritive și gustative deosebite, secretarul științific ne-a povestit destule lucruri interesante, dar spațiul ne obligă să reținem esențialul, care constituie o noutate în privința acestei culturi, și anume faptul că aici, după mulți ani de muncă a fost găsită cea mai bună metodă de înmulțire a castanului comestibil, **inmulțirea prin altoire**, care a asigurat prinderea de peste 90 la sută, rezultat extraordinar ce oferă posibilitatea de a se pune la dispoziția zonelor favorabile aproximativ 5000 de pomi altoiți.

Numai întîmplarea a făcut să discutăm despre activitatea de cercetare cu secretarul științific al stațiunii. Lucrul acesta îl puteam realiza cu oricare dintre cei șase cercetători ce fac parte din acest colectiv (lăsînd la o parte faptul că cer-

cetare fac și directorul și inginerul șef), dar ni s-a părut că, într-un fel, experiența grupului de tineri cercetători, avînd o medie de vîrstă de 28 de ani, este, într-un fel, aceeași. Și cînd spunem experiență, ne gîndim la acea șansă de care vorbeam la început, la dăruirea și pasiunea cu care au smuls pămîntului îndărătnic ceea ce mulți de prin partea locului nu sperau, la contribuția lor egală în ceea ce privește fama unei firme.

Vasile Chira, tractorist, este din satul Săsar, unde și locuiește cu soția și cei doi copii ai săi. Lucrează la stațiune din 1970, de cînd avea 24 de ani.

— Și care e munca dumitale aici, tovarășe Chira?

— Păi care să fie, primăvara începem cu stropirile la pomi, apoi fertilizarea solului cu îngrășăminte chimice sau organice (o mai facem și toamna sau iarna cînd e posibil, anul trecut, de exemplu, am făcut-o), urmează arăturile de primăvară și discuirile, iar toamna, la cules.

— La cules se pare că e cel mai bine, pentru că se numără bobocii...

— E adevărat, dar altfel, că boboci am numărat și în februarie anul acesta. Să vezi cum e: toamna culegem roadele, dar o facem după un sistem propriu, adică folosind o furcă pentru boxă, realizată la atelierul nostru. Boxa este o ladă în care încap 350 kilograme de fructe și cu furca aceasta putem scoate două boxe în loc de una. Aceștia sînt primii boboci, iar în februarie, cum v-am spus, vin și ceilalți, veniturile noastre pentru munca de peste an.

— Și cît cîștigi dumneata de pildă?

— Sîntem plătiți în acord global și cît depășim mai mult cantitatea și dăm o calitate mai bună avem și un beneficiu mai mare. Nu-i drept?

— E drept, dar tot nu mi-ai spus cît cîștigi!

— În lunile de iarnă, cînd lucrăm la fertilizarea cu gunoi, cîștig 2500 de lei, iar vara, lună de vîrf, 3800 de lei.

— Și e bine?

— Păi e bine, nu ti-am spus, că în februarie am numărat bobocii...

— Și cum a fost?

— Îți spun doar cifra: 26000 de lei beneficiu! Ce zici?

— Ce să mai zic! Și ce faci cu banii?

— O să-mi iau o mașină de la olteni, cînd o să le facă, un OLTCIT. Încolo, am de toate, casă făcută de zece ani, mobilă, televizor, așa cum se vede în reclamele de la C.E.C. La 32 de ani, sănătate îmi trebuie, să pot munci, că celelalte, vezi bine, vin singure.

— Eu mă numesc Lucaci Ioan doi.

— ?!

— Da, ce te miri, că mai e unul în stațiune, care a fost mai repede ca mine la angajare și are și doi copii, iar eu n-am.

— Se spune despre dumneata că ești cel mai bun pomicultor din țară. Chiar așa e?

— Sigur că e, dacă am cîștigat concursul pe țară, ediția 14, anul trecut, la casa agronomului din București!

— Și cum a fost la concurs?

— Erau 18 județe și eu am fost cap de serie, ca Năstase la tenis. La cele zece întrebări am strîns punctajul cel mai mare. La oral m-a întrebat cum se administrează îngrășămintele chimice în livezile clasice, cum adică, fac eu, așteptînd cîteva amănunte, uite așa, nu-ntelegi sau nu știi? Știu, am sărit ca ars, că mi-am dat seama că e o incuetoare acolo și atunci m-am pornit cu tot ce știam. Din 350 de puncte toate, am obținut 340, iar al doilea a avut 250. E lîmpede?

— E! Dar, ia spune, dumneata, de unde ești?

— Ei vezi, asta așteptam să mă întreb de la început, cum ai făcut și tu cu Chira. Sînt tot din satul Săsar și prima dată am fost agricultor, apoi am lucrat un an în mină.

— Și pomicultura unde ai învățat-o?

— Aici, sînt mereu cursuri de calificare, de specializare. Interes să ai. Eu am avut, că-mi place meseria. Cursuri mai mici se țin și atunci cînd atacăm o lucrare mare. Pentru că, de exemplu, în fiecare an se schimbă și tăierile: iată, anul trecut a fost o tăiere de formare și fructificare, iar anul acesta doar de fructificare, dar mai adînci, am intrat și în lemn de 2—3 ani. Ca să obținem o calitate mai bună (știi de ce mă uluiesc eu? nu! păi vorbesc așa ușor de o calitate mai bună aici, unde, vreme în urmă, nu puteam crește nimic!), deci, o calitate mai bună, intervenim și pe ramurile mai subțiri. Să nu le lăsăm să rodească prea mult, ci să iasă mărul frumos. Goldenul, de pildă, leagă rod prea mult și trebuie intervenit prin tăiere în primul rînd și iese calitate, iar la Jonathan, prin tăiere, înlăturăm boala făinoasă.

— Dumneata ce beneficiu ai obținut?

— 16600. Și așteptăm gratificația. Dar eu nu vreau OLTCIT ca Chira. Eu vreau să-mi fac o baie cu cadă și dus, să am și eu baie, cînd vin de la cîmp cu noroiul pe mine sau cu praf. Și apoi, mai string cîte ceva, îmi însoar un nepot, și-l aduc la mine cu nevastă, să aibă cine ne îngrijă la bătrînete, că e greu fără copii.

O. TUDOR ■
RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Argument

Scriam odată sau numai reflectam, uitind să trec de pe ciorna memoriei pe hîrtie, că, ori de cite ori din anonimatul topografic sau informațional se ridică împunător o colectivitate umană, distingîndu-se printr-o operă culturală anume, știu că acolo trebuie să fie la mijloc cel puțin un animator, adică un om de suflet și de vocație, dăruit pînă la jertfă acelei creații colective, capabil să unească în jurul lui voințe și aspirații, să ajute la punerea în valoare deplină a unor inclinații personale în domeniul care, adesea, nu constituie ocupația predilectă a respectivilor inși. Fenomenul poate fi întîlnit în orice activitate, dar dacă în profesia curentă a oamenilor intervin mulți alți factori în afirmarea lui, cînd este vorba de ceea ce în limbaj modern se cheamă hobby, îndeosebi în domeniul cultural, existența unui animator e o condiție sine qua non. Nu e de conceput, de pildă, „Madrigalul“ fără marele lui cîntor și permanent călăuzitor care este dirijorul Marin Constantin.

Dacă în viața culturală a țării noastre, chiar în condițiile vitrege de odinioară, animatorii nu ne-au lipsit, numărul și activitatea lor au fost într-o creștere sensibilă, îndeosebi în ultimele trei decenii, odată cu întemeierea amplei mișcări artistice a amatorilor. Mulți dintre oamenii de creație de astăzi îi datorează acestei mișcări începuturile afirmării, primii lor pași fiind îndrumați de sufletiști care, neprecupețindu-și nimic din priceperea și devotamentul lor, continuă să rămînă departe de publicitate și glorie. Am ținut să subliniez și această latură a mișcării noastre artistice pentru că fără un asemenea climat generos nu ar fi posibilă permanența înnoire a creației cu talente viguroase, venind din așchurile nesecate ale ființei populare. Un animator, de aceea, e și un „călător de comori“, atît de sugestiv definit metaforic de cel ce a fost el însuși un sufletist al începuturilor multor talente, poetul Mihai Dragomir:

*Colindă vești din mîine peste tot,
cu-o tinerețe multiseculară.
Căci ori și cite cîntece ar fi, nu pot
să-ncapă astăzi tot ce cîntă-o țară.*

*Și sub polara carului meu mic,
la ceasul, cit un veac, de cîntători,
mă simt mereu același ucenic
urmînd călătorul de comori.*

*Aici, de unde cîntece țîșnesc
mă las pătruns de cruditatea de
lumină,
cu gestul cel mai simplu și firesc
al celui care, ca să bea izvorul, se
înclină.*

Tocmai acest tumult de cîntec numit generic „Cîntarea României“ face ca azi, mai mult ca oricînd, această pleiadă a animatorilor să fie tot mai bo-

luționară nu numai de receptare a actului cultural-artistice, ci și de creare a lui. În aceasta și rezidă noua misiune a animatorului cultural: el nu este numai un difuzor, un popularizator, ci în același timp omul care știe să-i atragă pe cei mai dotați membri ai unei colectivități, potrivit cu inclinația și opțiunea lor, la realizarea unor opere, adesea modeste, dar extrem de importante mai ales pentru gradul de cultură și civilizație al celei colectivități. E, desigur, grea misiunea maestrului care într-o instituție de învățămînt artistic trebuie să-i ajute pe discipolii săi a pătrunde secretele

torii și repertoriul — și-ar fi găsit o mai bună soluționare în viitor. În ce ne privește, prin serialul pe care vi-l propunem cu titlul de mai sus, intenționat tautologic — explicativ, dorim să aducem în prim-plan, prin citeva conture, figurile unor bravi oameni de suflet, unii dintre ei adevărați maestri, care în diverse colțuri de țară și în colectivități de asemenea diverse ca profesie, vîrstă, pregătire culturală, au știut de-a lungul anilor și cu precădere în ultimul timp să creeze adevărate vetre de cultură și artă, conferind în mod real Festivalului național „Cîntarea României“ acea finalitate superioară pe care secretarul general al partidului a întrezărit-o inițind această mișcare spirituală fără precedent, epocală. Chiar dacă opțiunile noastre vor viza cu precădere pe animatorii mișcării artistice de amatori, nu vom putea ocoli o seamă de personalități care chiar în condițiile artei profesionale au impus colective și stiluri creatoare de o largă audiență, uneori depășind hotarele țării, impunîndu-se ca valori perene, de dimensiuni universale.

Ca unul care din prima zi a declanșării acestei mișcări revoluționare și unitare a noii noastre culturi, născute sub emblema încă o dată înobilată a „Cîntării României“, n-am încetat o clipă să-mi acord verbal la amplele lungimi de undă și la tonul înalt al acestei multilaterale creații de frumos, nu fac defel să aduc un modest omagiu și relief publicistic unor oameni care prin strădaniile lor neistovite, prin talentul, tactul și tenacitatea lor sporesc zestrea de frumusețe și sensibilitate pe suflet de locuitor. Acum, cînd ediția a II-a a Festivalului național „Cîntarea României“ marchează acele îmbunătățiri hotărîte, ca amploare și calitate, pe care partidul comunistilor, secretarul său general le-au cerut, este o datorie și a noastră, a publiciștilor, a cronicarilor credincioși acestei mișcări, să încercăm a-i releva laturile ei cele mai durabile și mai pline de noblețe spirituală. Și nimic nu e mai durabil și mai demn de stimă ca inșișii principalii oameni care dau viață acestei idei — animatorii.

NICULAE STOIAN ■

Acești sufletiști ai tuturor începuturilor: Animatorii

gată și mai strălucită, fiindcă se simte și mai stringent nevoia sincronizării, unirii tuturor acestor glasuri cite au căpătat forță, putere de sunet și răsunet datorită acestei grandioase cutii de rezonanță care este festivalul muncii și creației, parte a epopeii noastre naționale. Nu izolat numai, în locuri unde printr-o mare voință și înțelegere consecventă, care să înceapă lucrurile, dar să le și ducă la capăt, să le imprime o viață lungă. Nu apariții meteorice, oricît ar fi de mare strălucirea lor de-o clipă, ci creații de durată, contribuind la instaurarea unui climat stimulator din generație în generație. Avem astăzi coruri, echipe de teatru sau de dansuri, care, unind uneori într-o aceeași structură pe părinți, bunici și nepoți, datează de peste 100 de ani. E, dacă vreți, cristalizat aici însuși sensul vital al folclorului nostru, acel „izvor pururea reintineritor al poeziei populare“, cum îl numea Eminescu. Festivalul național „Cîntarea României“ ridică la rangul de politică a culturii întregului popor o asemenea experiență, face din ea o metodă re-

maștrăriei, dar nu e deloc ușor ca, lucrînd după orele de muncă, s-o faci pe o tinără muncitoare dintr-un simplu cor de voci egale să distingă pragul care diferențiază două note muzicale apropiate. Urișă și complexă e munca magistrului, dar deloc ușoară, și mai ales simplă, strădania animatorului — dascăl într-o comună, uneori el însuși nefiind un specialist cu diplomă în domeniul respectiv. Dealtfel, unde se învață cum să organizezi și să îndrumi o brigadă artistică de agitație, un montaj literar-muzical sau un grup folk? Aici partitura însăși lipsește și trebuie s-o scrie tu însuși, adică sufletistul care într-o după-amiază sau într-o seară ai strîns un grup de băieți și fete și le-ai propus să înjghebați o formație artistică de cutare gen. În afară de faptul că respectiva inițiativă a fost înscrisă și într-un plan de muncă, nu dispui de nici un alt reper.

Poate că asemenea dificultăți, unele dintre ele surmontabile, în măsură de a fi depășite, ar trebui avute mai mult în vedere de către factorii organizatori ai activității culturale de masă și aceste două probleme vitale — anima-

Ce mai faci pictore Dan Hatmanu? Încerc să fiu un bun fiu al Iașului. Altceva?

Om aplecat cu precădere spre munca de sevalet și spre inovații, Dan Hatmanu a încercat să ocolească abil curiozitatea reporterului, abătînd discuția de la culori și pensule.

— N-am să vorbesc despre pictură cu toate că asta așteptai probabil, pentru că încerc să fac și altceva, mai precis să mă întrezesc și în alte chipuri în ceea ce se petrece în jurul meu. Iașul se reconstruiește, după cum oricine poate băga de seamă. Acest fenomen a căpătat proporții nebănuite, pentru că, pe lângă suplimentarea masivă a fondului de locuințe și pe lângă industrie, orașul meu, lovit de seismul din 1977, a trebuit să renunțe definitiv la tot ceea ce era vechi și să se decidă la o ruptură sentimentală în favoarea urbanismului actual, reamințindu-și, în fine, că este totuși cel de-al doilea oraș al țării. Acest adevăr este tratat diferit. Pentru artiștii plastici el oferă o ultimă ocazie de a fixa în linii și culori, pentru posteritate, această atmosferă dulce deși (sau poate tocmai de aceea) patriarhală, astfel încît generațiile viitoare să poată medita comparînd. Orașul nostru se alinaiază, de fapt, forței sale industriale, mult avansată față de urbanismul cetății. Mă veți întreba cum mi s-a relevat noua situație și am să vă răspund. Cutremurul m-a aflat la București cu tot cortegiul său nefast de care încercăm să ne desprindem și reușim s-o facem. Tulburarea care m-a cuprins atunci s-a atenuat prin reînțînirea pe care o amînaseam vreme de 15 ani, cu satul natal, Scobinți. Acolo, într-o casă ca cea în care copilărisem alături de părinții mei, învățători, și de fratele meu, mi-am găsit resursele cele mai viguroase ale trezirii la o realitate pe care, poate, o ignorasem, ori de care mă îndepărtasem. Sentimentul perenității dar și cel al datoriei față de această zbuciumată existență s-a tradus în realizarea unui ciclu de pînze în care am infățișat viața satului meu, cu casele lui, cu străzile sale și cu oamenii săi. O poftă de muncă proaspătă ca un șipot de munte m-a învăluit și, iată, o parte a rezultatelor. Îmi dau seama că înregistrați o secretă satisfacție văzînd că ajungem totuși la pictură. Nu vreau să vă strîc bună dispoziție, și voi continua convins fiind că ați înțeles perfect amplitudinea respirației mele artistice, aflîndu-i substratul. Mai nou mi se pare însă altceva. M-am simțit dator față de oamenii din Scobinți cu ceva mai mult și atunci am inițiat, cu un entuziasm de care nu mă știam capabil, realizarea unei fresce, pe

unul din pereții exteriori ai sediului cooperativei agricole de producție. Lucrarea este gata, dar modul în care a fost realizată mi se pare pilduitor și reconfortant. Toți copiii din sat m-au ajutat. Și oameni mai în vîrstă, dar în special copiii în frunte cu fostul meu elev de la Iași, actual profesor de desen, Mihai Stoica. Mi-am turnat în această frescă, de circa 8 m pe 5 m sufletul și mi-am topit în ea sentimentul apartenenței mele la brazda care mi-a hrănit strămoșii și m-a crescut. A fost darul meu, în acele clipe de reculegere, pentru concetățenii din Scobinți.

— Pictore Hatmanu vă revăd cu aproape un an și jumătate în urmă în sălile de la Dalles unde aduceati pentru noi bucureștenii și cei care ne străbat orașul chintesența producției dv. artistice, selecționată la un nod de drumuri, pe a cărei piatră indicatoare era înscrisă cifra unei jumătăți de secol de viață. Vă revăd, deci, în strălucire și îngîndurare, confruntîndu-vă cu dv. înșivă și cu publicul și parcă sint de-atunci cu mult mai mulți ani, ca și cum ați fi depășit nu doar un prag de existență ci cu mult mai mult, aceasta din pricina vitezei cu care v-ați îndreptat spre Orizont.

— Expoziția de atunci circula și acum prin țară. În prezent se află la Oradea. Ultima oară m-am reîntîlnit cu ea la Sibiu. Nu doar din această cauză o privesc de la distanță... ci pentru că, mai ales, o consider o etapă. Acum sînt frămîntat de idei cărora le-aș spune fără teamă dinamice. Cînd retrospectiva va reveni la Iași intenționez să organizez o discuție cu publicul larg, cu concetățenii mei și cu specialiștii, după care o voi zăvorî cu la-cătele inimii. Dar pînă atunci am atîta de făcut. Orașul este încă sărac în opera de artă, în monumente care să marcheze actualitatea stimulatoră și sufocantă, totodată. Vreau ca arta să ajungă și la cei care se cred neînțînși ori au refineri de a accede la ea. Intrucît nu se pot face două feluri de artă, pentru tot atîtea (sau mai multe categorii de oameni) sînt convins că itinerarul cel mai sigur este ridicarea publicului la înțelegerea artei și nu concesiă. În acest spirit, dublat de afecciunea mea pentru Iași, s-au născut aceste lucrări de grafică spațială. Vă arăt un mic ciclu, al miinilor inspirate din Cîntarea omului a meșterului Argezei. Le văd amplasate în ambianța noului oras, definindu-se prin ei și definindu-l. Am lucrat cu studenții mei, chiar cu cei din primul an, cu copii necunoscuți, pe care

Pictorul Dan Hatmanu alături de membri ai Cooperativei agricole de producție din Scobinți și de elevii care l-au ajutat la realizarea frescei, îndată după terminarea acesteia

i-am angrenat într-o activitate profitabilă pentru toți. Expoziția poate fi văzută în aceste zile, în sala „Victoria“, din Iași, sub denumirea de „Design stradal-proiecte“. Semnăturile următorilor studenți Irina Barabas, Grigore Bejenaru, Luiza Bîrb, Adela Coman, Merisor Dominte, Eugen Dornescu, Monica Păiu, Angela Pitariu, Pusa Păslaru și Nicolae Suciuc s-ar putea să intre încă de la o vîrstă fragedă în conștiința orașului nostru odată cu realizarea unora dintre lucrările gîndite azi de ei. Studenții au lucrat pe teme date exagerînd voit unele elemente, chiar portretul, ca tocmai astfel să se poată înscrie în psihologia vîrștelor fragede, apelînd la umor, dar cu evitarea caricaturalului, menținîndu-se în perimetrul sentimentelor și al sensibilității, pe care au încercat să-l îmbogățească cu un sens filosofic, ca o rază. Deși manierele sînt diferite, am constata că stau bine la un loc, împreună. Sîntem preocupati de găsirea de noi forme, supradimensionate, ceea ce duce la sensuri neașteptate pentru privitor, gîndind perseverent nu numai un decor citadin în sine ci mai mult decît atît; folosim pentru obținerea rezultatelor scontate surse de lumină, motoare care să acționeze construcțiile noastre (idee pe care ne-au transmis-o chiar muncitorii de la întreprinderea mecanică locală cu care colaborăm în cadrul unui conaciu ce și-ar merita o publicitate mai largă). Experimente am și stabilit în citeva puncte ale orașului, mai la vale de Palatul Culturii, la biserica Lipovcană, precum și în alte locuri. Deși n-am putut evita pictura,

vreau să cred că v-am convins de propria mea convingere și anume aceea că pictorul nu face doar atît (doși uneori este foarte mult), trebuînd să se înscrie, chiar ca practician, în forumul poeziei, în cel al muzicii, al celorlalte arte, dincolo de orice alte argumente, surori bune.

— Resortul dv. actual pare să fi depășit emoția evocată la începutul confesiunii pe care o consemnez. Mă înșel cumva?

— Este adevărat și nu văd de ce n-aș completa cele deja spuse. Gîndurile și întreprinderile mele au pornit de la niste directive politice și, prin urmare sociale, care mi-au îngăduit să văd orașul crescînd și obligîndu-mă la o colaborare care mă onorează ca artist. Nu peste mult timp veți vedea realizate aceste planșe care reprezintă hălele întreprinderii mecanice „Nicolina“, rozeta aceasta cinetică, curebeele de culoare destinate panourilor reprezentate de ferestre, îi veți privi, sper cu satisfacție artistică pe acești Prometei ai zilelor desenați deocamdată pe proiect, ca o serie din cele 40 de lucrări realizate în cadrul școlii ori altelor datorate artiștilor amatori din uzine. Toate aceste evenimente la care m-am referit pot fi considerate ca angajate și ele exprimă un fapt pe care mă bucur că pot să-l fac public: în viața culturală a Iașului pictura și-a găsit un mediu prielnic.

— Cum să ne încheiem întîlnirea?

— Cu începutul; încerc să fiu un bun fiu al Iașului. Ce altceva mi-aș putea dori?

EMIL LEONARD ■

L-am întrebat unde lucrează și mi-a răspuns:

„Eu fac naveta!”

Din tren, la Titu, cobori pe un fel de bulevard scurt atât cit trebuirea gării împuneau să fie de lung, și lat cu adevărat cât o apă mare. Navetiștii, dimineața, îl măsoară în lățime și dispar prin ușile gării ca abinele într-un fagure. Ies, firește, pe partea cealaltă a clădirii și se împart neîntârziat în cel puțin două direcții pe care mulțimea șiroiește neîncetat, cu cei mai grăbiți în frunte, medicii la stînga, spre spital și policlinică, inginerii în dreapta, către întreprinderea de aparataj electric și „Avicola”, urmați de profesorii celor două licee și ai celor trei școli generale. Orașul, încerca să ne explice scurt și cuprinzător, Nica Cristache, secretarul comitetului orașenesc U.T.C., exportă muncă fizică și importă materie cenușie, lucru vădit de trenurile de pe la orele 4-5 cu care de la Titu la București pleacă vreo două mii de muncitori, și de trenurile de 7 sau 8 cu care sosesc de la București câteva sute de ingineri, profesori, medici. Dacă mai punem la socoteală și alte două cifre pe care le aflăm de la acești interlocutori, și anume că Titu are o populație de aproximativ zece mii de locuitori și că, în același timp, în întreprinderile și instituțiile sale lucrează circa 14.000 de oameni, mare parte dintre aceștia venind de prin satele din jur, Ghergani, Conțești, Lungulețu, Potlogi, Corbiș Mari, Costești e lesne de înțeles că fără navetiști orașul n-ar putea trăi.

Eldorado era la 50 km de-București

— Asta e adevărat, sublinia Nicolae Ion, secretar adjunct al comitetului orașenesc de partid. Fără navetiști, ne-veni greu. Dar și cu navetiști — cu unii dintre ei — ne-a fost greu, și ne mai este și acum. Mulți vin aici să-și facă meseria, atîta tot. Dar nu se leagă de locul acesta, de oameni.

— Economic, navetismul e păgubitor? Vă-ntreb pentru că, aflam, la întreprinderea de aparataj, pe primul trimestru al acestui an s-au înregistrat aproape 8.500 ore întîrzieri. Iar cei ce întîrzii sint, bineînțeles, navetiștii.

— Anul trecut, efectele navetismului au dus, la această întreprindere, la pierderi ce se cifrează cam la 6 milioane lei! Și încă e bine acum, față de ce-a fost.

— Ce-a fost?

— Întreprinderea a luat ființă în 1972. La început veneau din București aproape 800 de oameni. Și buni, dar și șmecheri, iertat să-mi fie cuvîntul.

— Dacă explicați despre ce-i vorba, vi se iartă.

— Mulți dintre aceștia au intrat, ca muștele, la sculărie. Știți, acolo era mai bănos. Se cîștigau retribuții de șapte mii și chiar peste! Ajunseseră Titu un fel de Eldorado, cum să vă spun, dar nu unul ca-n filme, ci mai comod pentru că la el se putea ajunge simplu, cu trenul. Cînd am pus piciorul în prag, cei mai mulți dintre „căutătorii de comori” au plecat. Lăsașeră aici, însă, lucrări neterminate. Dar Bucureștii e și el mic cît un sat atunci cînd știi unde să-l găsești pe om, așa că, pe scurt, le-am imputat toate acele lucrări a căror nerealizare se ridica la vreo trei milioane.

— Și-ati recuperat paguba?

— Păi dacă au venit înapoi ca să-și termine lucrările, sigur că da! Cam asta e povestea. Ar mai fi, de fapt, ceva de adăugat. Aici, cum am spus, se făcuse o întreprindere nouă. Ehei, cîți au dobîndit la noi trepte și categorii, cîți au devenit aici maiștri, să fie sănătoși! În orice caz, acolo, la București, pe unde lucreau, le-ar fi fost mult mai greu să obțină toate aceste avantaje ale meseriei. Au venit aici ca să-și obțină mai repede aceste trepte și categorii, și-au plecat apoi de unde au venit. Noi ne-am fi bucurat să rămînă, bineînțeles. Deși, oricum, chiar și fără ei, întreprinderea a intrat pe un făgaș bun. În 1976, de pildă, încă mai avea vreo două sute de milioane credite restante, imobilizări. În anul trecut s-au obținut 176 milioane beneficii, din care 13 pește plan. Patru, din acestea, au revenit oamenilor, cum e drept. Îmi aduc aminte de un inginer. Cînd a fost greu, a fugit la centrul. Cînd a văzut ce beneficii se iau, a vrut să vină înapoi. Dar n-am mai vrut noi. În privința navetiștilor, poziția noastră a fost clară. Celor ce au vrut să se stabilească la noi le-am dat case. Nu cred să existe măcar un specialist, fie el inginer, medic, profesor care să fi cerut și să nu i se fi dat. Dar celorlalți, care ne-au căutat doar pentru bani sau pentru cine știe ce alte interese personale, a trebuit să le răspundem cu demnitatea care nu înseamnă la Titu mai puțin decît prin alte locuri.

Tinăr inginer, scutit parteneri bridge

— Laurențiu Moldovan?

— Da.

— Navetist?

— Navetist, București. Din 1976, de cînd am terminat facultatea.

— Casă, copii, familie?

— Stau la părinți, pe bulevardul Ho Și Min. Căsătorit, fără copii.

— Prieteni în Titu?

— Nu prea.

— Și-n tren, cum trece timpul?

— Joc, cu prietenii mei, inginerii Lucian Ciachir și Iosif Pulpea, bridge. E un joc permis.

— Nu stați la Titu pentru că n-aveți cu cine juca, poate.

— Ba nu, cam o zi pe săptămînă rămîn aici, pînă seara pe la opt. Avem un prieten, inginerul Gabriel Păpușoiu, care locuiește la cîminul de nefamiliști. Rămînem și jucăm cu el.

— Cîte ore, din cele 24 ale zilei, vă ia naveta?

— 14, de cînd plec de acasă, pînă ajung acasă. Mai trebuie să și mîncînc, să mă spăl. Dorm șase ore. Uneori, recunosc, mă simt cam obosit. Iar timp de-o carte nu mai rămîne.

— Dar de ce vă ia 14 ore naveta? Stați, cum spuneai, destul de aproape de Gara de Nord. Și nici întreprinderea nu e departe de gara din Titu.

— De fapt locuiesc cu soția în Balta Albă, într-o garsonieră cu chirie.

— Am înțeles că stați cu părinții... Și-i scumpă chiria?

— Să nu mai vorbim...

— Cum vreți. Dar știți că aici, la Titu, vi s-ar putea da locuință?

— M-am înscris de curînd la apartament proprietate personală în București.

— Trebuie să aveți un motiv puternic pentru care nu vă despărțiți de București, deși din Gara de Nord la Titu se face o oră, deci cam tot atî cît pînă în Balta Albă.

— Visul meu e să ajung la I.O.R.

— Dînd prioritate cărților de joc decît cărților de învățatură?

Răspunsul, firește, contează în primul rînd pentru inginerul Laurențiu Moldovan, așa că nu am ținut să-l aflăm pe loc. El ar mai conta, se înțelege, și pentru întreprinderea de aparataj electric Titu, al cărei director, inginerul Costea Andrei, de asemenea, e navetist „o dată pe săptămînă”.

Dacă, la Gura Șuții, copiii sub un an ar putea vorbi!

Dr. Adela Teodoru, directoarea Spitalului din Titu:

— În oraș, la spital, la sanepid, la policlinică lucrează vreo 25 de medici. La circumscripții, la dispensare — noi coordonăm un teritoriu cu aproximativ optzeci de mii de oameni — mai sint încă vreo 50.

— Cîți sint navetiști?

— În Titu avem doar doi localnici. Mai adăugăm pe Carmen Hera, medic de întreprindere la „Avicola” și la întreprinderea de aparataj pe Rodica Dimitriu, care a primit apartament și rămîne trei zile pe săptămînă aici. Printre medicii de circumscripții, de asemenea, cei mai mulți sint navetiști.

— O întrebare grea: calitativ, asistența sanitară a celor optzeci de mii de oameni este la înălțimea numărului de medici?

— Să știți că, spre deosebire de ceea ce se crede la nivel de județ, la Direcția sanitară, aici naveta nu se face în detrimentul serviciului, ci al timpului liber și al sănătății oamenilor.

— Nu știu ce se crede la nivel de județ, dar văd că și dumneavoastră sinteți de acord că naveta se face în detrimentul serviciului. Cum ar putea un medic să-și facă bine meseria dacă el însuși e obosit sau bolnav? Cam cîte sancțiuni și penalizări ați dat în acest an?

— Zeci! Pentru plecări fără învoire. Aici nu se întîrzie, să știți. Dar se pleacă, uneori, cu o oră sau două mai devreme.

— Pînă și unele femei de serviciu sint navetiste...

— Avem și cazuri din acestea. Dobre Elena, de exemplu.

— Tovarășă directoare, înțeleg că navetismul unora dintre oamenii dumneavoastră este justificat. Ei au case, familii, și desigur că le este imposibil să mai ia viața de la început. Deși, în măsura în care, cum spuneai, pleacă mai devreme ori vin obosiți și își descarcă nervii pe pacienți, navetismul lor riscă să nu mai găsească bunăvoință și înțelegere. De fapt nu despre ei vorbim în primul rînd, ci despre cei al căror navetism nu se justifică prin nimic. Există oameni care, avînd familie în București, să zicem, fac naveta. Dar există și unii care-și întemeiază o familie în București tocmai pentru a-și legaliza navetismul. E cazul multora dintre asistentele dumneavoastră.

— Sint, într-adevăr, și unii care fac naveta la București fără să fie, de fel, din oraș. Maria Constantinescu, medic la Gura Șuții, de exemplu, și sotul său Dan Constantinescu, stomatolog în comuna Produlștii. Ei merg zilnic la București, iar comunele în care lucrează nu sint nici la zece kilometri una de alta. Și ea este de fel din Conțești, de lingă Titu. Acolo, la părinții ei au lăsat, din cite știu, un copil mic. De ce or fi mergînd zilnic la București, nu-mi dau seama. Cert este că noi le-am pus la dispoziție și locuință, la dispensarul din Gura Șuții, dar văd că pînă acum n-au acceptat. Important însă este că naveta lor a dus la rezultate slabe în aceste circumscripții. Noi, de exemplu, în ședințele de C.O.M. facem analiza deceselor copiilor sub un an, și din aceste analize s-a constatat că Gura Șuții stă, în privința mortalității infantile, între toate cele 14 circumscripții ale noastre, cel mai

slab. Anul trecut au existat la Gura Șuții cinci cazuri în care e problematic să susținem că doctorița a făcut tot ceea ce depindea de ea. A fost sancționată, bineînțeles, și dacă va continua așa, se vor lua probabil și alte măsuri. Pe sotul ei, de asemenea, l-am sancționat pentru neîndeplinirea planului profilactic la stomatologie. A întocmit fișele, situațiile, pur și simplu din birou... Navetismul unora într-adevăr trebuie să ne dea de gîndit.

Țăranii vin la „castel”, adică la dispensar

La dispensarul din Poiana, comună aflată mai jos de Titu, înspre marginea de sud a județului, stau și asteaptă într-un hol, cumintii, fără să-și spună nici o vorbă, vreo zece săteni, bărbați și femei. Judecînd după vîrstele pe care le arată, se cunosc de prea multi amari de ani pentru a mai transforma așteptarea prelungită din această dimineață într-un prilej de a afla lucruri hotărîtoare unul despre altul, și dacă avem în vedere privirile încărcate de suferință, înțelegem că le lipsește cu desăvîrsire, la urma urmei, cheful de-a o mai face. Doctorița e aici? întrebăm. E pe-aci, nu stim pe unde se bagă, ne răspunde cineva. Într-adevăr, în cabinetul ei, doctorița Angela Diaconescu nu este. O găsim într-o încăpere apropiată, stînd la taclale cu asistentă sa, anii celor două — însumati — nedepășînd, cu siguranță, vîrsta celui mai bătrîn dintre cei ce asteaptă dacă nu ajutorul de-a scăpa mai repede de vreo boală cel puțin politetea față de-o vîrstă. Angela Diaconescu, ne spune, are 36 de ani, la început a lucrat la Lucieni, lingă Tirgoviște, de unde făcea naveta cu mașina și trenul, iar la Poiana de unde merge acasă, zilnic, doar cu mașina, este doar de 4 ani, deși naveta rămîne oricum grea și obositoare, fiindcă de cînd doctorița din Poiana pleacă de la ea de acasă, din Drumul Taberei, și pînă se întoarce înapoi, trec exact douăsprezece ore. Acasă sint grijele unei gospodării și ale unei familii alcătuite din doi copii mici, de 6 și 4 ani, și un sot tot medic, dar mai norocos, fiindcă lucrează chiar în București, fiind, dealtfel, cum spune soția sa, un bun chirurg. Cu înțelegerea, asadar, omenească ce se cuvine unei asemenea situații, avem surprinderea să constatăm că tonul discuției se înnoarează tocmai acolo unde ne așteptam mai puțin, și anume în latura activității profesionale a doctoriței navetiste și a comportării sale cu oamenii satului, fiind limpede că, dacă doctoriței Diaconescu îi este imposibil — și nici nu se cuvine — să-și schimbe cine știe cum viața pe care a apucat să și-o cîntărească într-un anume fel, în același timp poienarii n-au nici o vină de a avea un medic care după ce e navetist mai e și comod, după cum arătam mai sus și după cum vom arăta și mai jos, imediat. De pildă, îmi spunea, doctorița Diaconescu, „nefiind spital în comună n-ai cui să lași problemele nerezolvate”, dîndu-ne a înțelegere că, astfel, prin același argument, că nu e spital la Poiana, problemele se și rezolvă, de bună seamă, toate, între ora venirii și plecării sale, deși afirmația e pur teoretică fiindcă viața este continuă, în comună, nu porneste și nu se opreste după programul doctoriței, și la urma urmei nici nu este nevoie să îi fie medic pentru a ști că bolile se agravează noaptea. Dar comoditatea de care aminteam, vădită chiar și în modul de a vorbi al doctoriței Angela Diaconescu, după cum am arătat, apare negru pe alb înscrisă și în registrul de control al dispensarului — notăm: „sterilizarea se face la Poupinel, dar acesta nu are termometru de un an de zile” și ne întrebăm: atunci cum se mai face sterilizarea? — după cum și, mai aflăm, din faptul că, avînd doctorița bunăvoință să facă tuturor elevilor școlii un vaccin și venînd după aceea timpul să le „citească” rezultatele, a preferat să cheme la dispensar zeci de copii cu profesorii după ei, cînd parcă mult mai simplu era să se încumete să călătorească pe jumătatea de kilometru care desparte dispensarul de școală. Altfel prea seamănă dispensarul a „castel” la care vin „țăranii”. În orice caz, din vorbă-n vorbă cu unul din țăranii aceștia, Ion Focaru pe nume, am găsit un gînd frumos și drept pentru ca sate precum Poiana să ajungă să aibă medici localnici: „Eu am fost ingrijitor la zootehnie. Într-o seară, pe la 9, m-a lovit o vacă, cu cornul, în ochi. Dacă nu era Lucreția Brîncuși, asistentă, în sat, nu știu cum aș fi ajuns la ora 11 la Spitalul Colțea în București, unde am și fost operat imediat. Aș fi rămas nenorocit pe toată viața. De doctorița Diaconescu eu aș zice că-i drept să stea aici, în Poiana, dar fiindcă o fi avînd și ea familie, copii, ne-

cazuri, mă gîndesc cum s-o scoatem la capăt ca să fie și ea împăcată și noi. Uite, din cite știu, o fată de la noi din sat, Elena, fata lui Marin Mitroi, a terminat anul trecut medicina și a fost repartizată nu știu în ce comună, înspre Alexandria. De ce să nu vină ea aici, că poate face naveta pe-acolo pe unde e! Dacă fata asta ar veni aici, noi am fi multumiti sufletește că am avea, la orice oră, cui să ne adresăm cu vreun necaz. Să facă schimb între ele, doctorițele, asta bineînțeles și dacă doctorița Diaconescu e de acord. Si de ce să nu fie, că ea tot navetistă ar rămîne, așa cum e și acum, iar dacă o fi să se ducă vreodată, prin concurs, la București, n-are nici o importanță dacă o să plece din Poiana ori din altă comună. Nu? Poate că o să trebuiască să facem noi o cerere, comună, ca să n-o lăsam pe fata lui Mitroi să se zbată să vină singură în-coace, ci s-o ajutăm, că doar ar fi spre folosul nostru”.

Sisif și moștenirea de lingă parcul Chindiei

De cînd a venit, în toamna anului trecut, la Școala generală din Poienita — sat aparținător de comuna Poiana — Alexandru Gheorghe i-a convins pe toți că este un învățător bun, iar ca om unul dintre cei mai cumsecade și cumintii care au intrat vreodată în sat, așa mic de statură și sfielnic ca o fată nedusă la horă, cum arată. Un singur lucru n-au înțeles oamenii, și anume de ce tot vine și pleacă, în fiecare zi, tinărul învățător tocmai la Tirgoviște, deși locul nasterii, declarat de el însuși, este comuna Ghergani, aflată la vreo 12 kilometri de Poienita. De ce n-o fi stînd el aici, la noi, s-au întreat oamenii, sau de ce n-o fi făcînd el naveta la Ghergani, că oricum e aproape și mai bine decît în casa părintilor nu poate fi nicăieri. Azi așa, mîine așa, pînă la urmă misterul s-a lămurit și bărbații au ris în hohote, unii, alții au cîntinat doar din cap, parcă nedumeriți încă și nehotărîți să creadă că în gîndurile învățătorului ar fi o rînduială dreaptă și firească, iar femeile, cele mai în vîrstă, și-au transmis vestea așteptată prin fața porților cu privirile piezise și cu mina la gură. Într-un cuvînt, Alexandru Gheorghe, băiat bun și învățător conștiincios a intrat, la cei 21 de ani ai săi, în „gura satului”.

Merge la Tirgoviște, aflăm, la gazda la care a stat și în timpul liceului pedagogic. Motivul pentru care ia în picioare atîta amar de drum este că, fiind prezent acolo zilnic la datorie, speră să rămînă stăpîn — după ce gazda, o femeie în vîrstă de 75 de ani, nu va mai fi în viață — pe cel puțin un etaj dintr-o casă cu trei etaje aflată pe lingă parcul Chindiei, ce s-ar putea evalua la o sumă pe care tinărul învățător ezită să o spună. După ce am văzut ce obiectiv și-a propus el, deocamdată, în viață, să vedem cum încearcă să-l realizeze.

Cum ne spune singur, se scoală în fiecare dimineață la 5. La ora 6 are trenul cu care sosete la 7 fără 10 la Titu. De aici, din gară, urmează o scurtă cursă de doi kilometri pe care învățătorul îi parcurge pe jos, bineînțeles, pînă la soseaua mare unde de obicei are noroc (dar nu întotdeauna) să fie luat de o mașină de ocazie astfel încît la Lungulețu ajunge pe la 7 și jumătate. De aici iarăși întînd pasul, vreme de vreo jumătate de oră și cale de vreo patru kilometri, pînă în Poienita, la școală. Cum sosete, transpirat și prăfuit, intră la clasă — lecțiile încep la 8 — și-și exercită nobila meserie. E adevărat că uneori mai întîrzie de la ore, dar asta se întîmplă foarte rar, fiindcă e, de felul lui, sprinten, la mers, iar soferii C.A.P.-ului îi mai ajută și ei cînd pot, luîndu-l cu mașinile de la Lunguleț pînă la capătul uliței care dă spre școală. La plecare nu mai parcurge acest drum în zig-zag, avînd la ora 12 și un sfert rată care-l duce pînă la Titu-Gară. Cît timp cîștigă însă mergînd cu mașina, pierde prin faptul că trenul de legătură spre Tirgoviște pleacă abia la orele 13, Alexandru Gheorghe avînd astfel posibilitatea de a măsura în lung și în lat peronul acela mare cit un bulevard, adevărat „Corso” în Titu. La două și un sfert ajunge în Tirgoviște și se deschide un nou și însemnat capitol al zilei de muncă, alergăturile după cumpărături, în casa fostei și actualei gazde, el fiind răspînzător cu „piata”. De culcat se culcă devreme, nu-i vorba, ca a doua zi să fie odihnit și s-o poată lua de la capăt, ca un autentic Sisif de Dimbovita în căutare de moștenire. Sigur, e firesc ca un tinăr de 21 de ani, cu o meserie, să vrea să aibă o casă a lui, să-și poată întemeia o familie. Dar calea aleasă de Alexandru Gheorghe e tristă...

DUMITRU ELIADE

Quetzalcóatl (și arta)

II.

Nu e numai atât. Și mă întreb în acest miez de noapte în ce măsură nu judecăm arta mexicană după prejudecăți; de altfel, formă de cunoaștere care bintuie în lumea modernă, incurajată de o nerăbdare ce confundă uneori viteza cu profunzimea și-și inchipuie că e de ajuns să circule pe autostrăzi pentru a ajunge într-o zi acolo unde alții au ajuns într-o viață. Cine are timp pentru legende cind mașinile din spate claxonează să nu te oprești din cursă? Chiar dacă aceste legende te vor ajuta să nu intri în categoria celor ce cred, de pildă, că piramidele de la Teotihuacan pun probleme de alpinism, nu probleme de filosofie... Zeii ciudați, care ies poate chiar acum din muzee și vor cutreiera străzile din Ciudad de Mexico până dimineața, au fost însă generoși cu noi. Ne-au îngăduit să străbatem drumul pornind de la mitologie la istorie.

Rolul șarpelui în mitologia acestor popoare este imens. În calendarul aztec, un șarpe face incojurul motivului central. Bastonul de foc care asigură victoria zeului Huizilopochtli este un șarpe. Marea care înconjoară pământul este și ea un șarpe. Ploaia care cade. Arborele care înfloresce. Brațul care se ridică. Negustorii azteci nu porneau la drum fără să se asigure că ziua plecării purta semnul șarpelui. Mosca lui Tlaloc, zeul Ploii, este formată din șerpi. Iar un imn care cîntă fecunditatea pământului compară înflorirea tandră a porumbului cu transformarea unui șarpe de foc într-un șarpe cu pene prețioase. Să ne mirăm că unele statui au capetele înlocuite de doi șerpi îngeminați?

Mulți s-au uitat cu rezerve la aceste statui. Sint înfricoșătoare, se spune. Și așa este. Dar asta înseamnă a le judeca după criteriul cu care judecăm arta greacă. Și de ce să căutăm chipul senin al lui Apollo acolo unde artiștii au vrut să spună altceva? Dacă vom veni cu „măsura greacă“ în fața lor, nu vom înțelege nimic din aceste statui. Cu gândul la frumoasa Afrodita vom privi îngroziți „zeița cu fustă de șerpi“. Și în aceeași clipă vom pierde orice șansă de a mai pricepe ceva. Nu numai tentația exotismului e periculoasă într-o țară ca Mexico, ci și tentația de a judeca prin comparație ceea ce nu e de comparat, repetind într-un fel greșeala spaniolilor veniți cu Cortés. Călugări cu experiența Inchiziției și a rugurilor, aventurieri care nu erau slabi de inger se înfiorau în fața statuiilor înfățișând zei impulsivi pe care nici un sacrificiu nu-i impresiona și pentru care singele însemna fecunditate și prețel vieții. Noi care n-am incendiat Tenochtitlanul avem și mai multe motive să ne înfiorăm. Dar în fața „zeiței cu fustă de șerpi“ nu e vorba de a aproba sau nu o mitologie singeroasă, ci de a descifra limbajul sculptorilor, universul lor. Din păcate, oamenii s-au confruntat cu cerul nu numai pentru a fi Michelangelo sau Fidias, ci și pentru a săvârși erori tragice. Nu numai pentru a așeza un suris pe chipul zeilor, ci și pentru a le pune în mână un cuțit de obsidian.

Gânduri care, totuși, mă aduc iar lângă umbra lui Tatle. De ce dacă omul a văzut soarele trebuia să omoare? Și ce i-am putea răspunde acestui Hamlet aproape copil, care în loc de haine de prinț poartă veșmintele toltecilor, care-și tirăște piciorul și povestește despre Quetzalcóatl?

— Trebuia, Tatle, să cioplim statui.

— Dar nu trebuia, seșor, să facem statui zeilor care nu vroiau decit să ne omoare. Trebuia să-i lăsăm fără trup. Noi singuri am născocit-o pe Omacihuatl, cea dintâi zעיță. Ea a dat naștere unui cuțit de obsidian care, cîzind în cîmpie, a dat naștere la 1600 de zei. Și care a fost recunoștința lor, seșor? Ne-au dus în fața butucului de jasp și ne-au șoptit că stelele rămîn în locul lor numai aburite de singe.

— Dar singur ai spus, Tatle, că în spatele lor ne aflam noi. Nu putem arunca vina pe ceea ce am născocit singuri.

— Poate, seșor, poate ai dreptate. Sau poate că trebuia să umplem cu ceva singurătatea din jurul nostru. Dar nu cu singe.

— Și Quetzalcóatl era zeu.

— O, el era altceva, seșor. Quetzalcóatl le vorbea toltecilor despre iubire și soare și se împotriva singelui. El cunoștea dragostea și durerea ca un om, deși era zeu. Și se contopea cu timpul în ciuda faptului că era muritor.

— Vorbești despre șarpele cu pene ca despre ceva care înseamnă în același timp amintire și speranță, Tatle.

— Intocmai, seșor. El e ceea ce ne an. intim și totodată ceea ce așteptăm. Ceea ce am fost și ceea ce vom fi. Am trăit între amintirea lui și așteptare, cum trăim între naștere și moarte. În acest timp arborii se înalță, soarele arde dogorind pământul și ne rugăm să plouă din cerul fierbinte.

— Spui vorbe ciudate, Tatle.

— De ce sint ciudate, seșor? Quetzalcóatl nu era un zeu obișnuit. El a fost totdeauna împotriva cruzimii. Și mai e ceva.

— Ce anume, Tatle?

— Ai uitat, seșor, că șarpele cu pene, Quetzalcóatl, era și zeul artei?

— Atunci, să privim statuile, Tatle. Așa înfricoșătoare cum sint. Quetzalcóatl și-a spus că tinerețea ta numește lucruri pe care el nu îndrăznește să le gîndească. Dar, dacă am înțeles bine, tu nu vrei să accepți că a suferi, a gîndi și a iubi sint toate același lucru.

— Nu vreau, seșor. Și nici să mă tem de întrebări.

— Statuile șiroiesc ziua de soare, cum altădată au șiroit de singe. Ele au ochii orbi, Tatle, nu văd lumina, nici pe noi. Și nici nu ne aud. N-au auzit nici țipetele vulturilor coboriți ca o săgeată pe Piatra Inimilor, n-au auzit nici suspinele victimelor, nici dansul celor strînși în jurul piramidei care saluta strălucirea soarelui plătută cu singe. Ele nu ne aud nici ce spunem acum, Tatle. Putem vorbi orice, dar tu repetă-ți întrebarea chiar dacă zeii n-o aud: de ce, seșor, de ce?

— Quetzalcóatl a auzit-o.

— Dar nu și-a putut răspunde.

— Atunci, la cine se află răspunsul, seșor?

OCTAVIAN PALER ■

Marginalia pe un afiș

Teatrul Mic: un colectiv și, mai ales, un director cu ambiții declarat mari și chiar în curs de realizare; regăsirea clasicii e, fără îndoială, o cale înțeleaptă spre înalțimi.

Cehov: dramaturgul care a relevat că viața cotidiană a oamenilor banali cuprinde adevărate și numeroase lovituri de teatru, că ea este încărcată de micro-conflicte cumplite de măcinătoare.

Unchiul Vană: piesă în care este replica aceea celebră: „La om totul trebuie să fie frumos; și fața și îmbrăcămintea și sufletul și gîndurile“ (aproape la fel de celebră și incomodă ca shakespeareana „A fi sau a nu fi“); piesa în care doctorul Cehov, cu bisturiul ironiei și anestezicul tandreții, face vivisecția cadavrului viu al vieții meschine, trăite înghesuit între idealuri mari și atitudini mici.

Distribuția: un set complet de coplesitoare personalități actoricești care îl silesc pe omulețul spectator la încordate curse de urmărire a lor: ce spun, cum spun, cit spun chiar atunci cînd n-au replică de cuvinte, cînd ascultă vorbele altora, cînd tac; toate îl captează, ar vrea să le vadă concomitent pe toate și, pînă la urmă, e ajutat să se vadă tocmai pe sine — oarecarele, banalul, neînsemnatul — la dimensiuni de uriaș.

Jean Lorin Florescu: pe temelia unei interpretări monolitice își întonează ultima sa replică — „Domnilor, trebuie să lucrăm!“ — în așa fel încît face legătura cu realitatea contemporană: un fel de „Atenție, Serebrenkovi — adică oameni care te pun să muncești în locul lor și pentru aureola lor — mai există!“

Rodica Tapalagă: Elena Andreevna este o personificare, frumoasă și pernicioasă, a lenei, iar acțiunea îi dă personajului nu numai frumusețea chipului său ci și o ambiguitate care o face și mai seducătoare: pînă la urmă însă tot misterul ăsta se dovedește a fi o ciudată strădanie, o neîntreruptă acțiune pentru a ține ascunsă, mascată, neputința de acțiune, boala rușinoasă a inerției.

Leopoldina Bălănuță: într-un rol de fată urîță, face pe mulți din sală să suspine: „Hei, dac-aș fi fost eu Mihail Lvovici Astrov, aș fi știut să-i văd frumusețea, aș fi știut pe cine să aleg!“; are un fel foarte personal de a juca permanent sub tensiune, o tensiune interioră care ar putea fi măsurată în unități — multe! — de dramatism și inteligență. Păcat că în partea întâi a spectacolului plastica mișcărilor sale e frumoasă dar prea afișată, prea de balerină și, din pricina asta, într-un dezacord, de nuanță, cu firescul jocului celorlalți.

Olga Tudorache: c-un accent pus pe un singur cuvînt dintr-acelea puține ale rolului său, cu câteva gesturi foarte precise și cu tinuță, aș spune cu foarte multă tinuță, a creat un portret categoric și cu putere de pătrundere în memoria spectatorilor.

Octavian Cotescu: dintre toți actorii distribuției „s-a reinventat“ — potrivit concepției, interesante, a regizorului — în cea mai mare măsură: mă îndoiesc că spectacolul va rămîne în întregime „de referință“, însă această interpretare dată unchiului Vană, ca personaj,

Octavian Cotescu și Ion Marinescu, adică doi creatori

am credința că va rămîne.

Ion Marinescu: campion al firescului, într-un spectacol în care toată lumea dă o luptă acerbă ca să fie totul ca-n viață, ca să fie totul cit mai firesc.

Nicolae Ibrim: foarte „acasă“ nu numai în rol, ci și acolo, în atmosfera dificilă, exigentă, a înălțimilor.

Tatiana Iekel: compoziție de migală, academism și farmec.

Andi Ștefănescu: doar trece prin scenă, dar tot pune, concret, umărul la crearea imponderabilului ironic al spectacolului.

Ioana August Sturdza și arh. Virgil Luscov: au desenat — cu mină sigură și abilitate — haine și un decor (prin care lemnul este tratat așa cum i se cuvine, adică artisticeste respectuos) care, nefiind obsedate, încărcate de pitorescul rusesc, contribuie la crearea unei lumi în primul rînd de oameni și abia pe urmă de oameni din Rusia sfîrșitului de veac 19. Interesant, cu toate că, și din pricina asta, spectacolul are personaje individuale puternice, dar nu prea are personajul colectiv numit atmosferă: poate e rău sau poate ne-am desprins de-o prejudecată, și-atunci e bine.

Laurențiu Azimioară: regizor tînr dar care a știut ce vrea și-a știut pe cine să-și aleagă; a pus accente pe firesc, luciditate și ironie (un mic cusur concret: privirea Soniei de-a lungul miinii doctorului Astrov îndreptată spre sticla de vodcă e glumă de desene animate și n-are a face cu umorul cehovian); a evitat specificul rusesc, relevîndu-l pe cel general-psihologic-uman; străduindu-se să-l respecte pe Cehov, s-a respectat pe sine. E bine cînd, de la început, poarta artei este deschisă nu numai cu cheile talentului, profesionalismului și muncii, ci și cu acelea ale inteligenței și moralei.

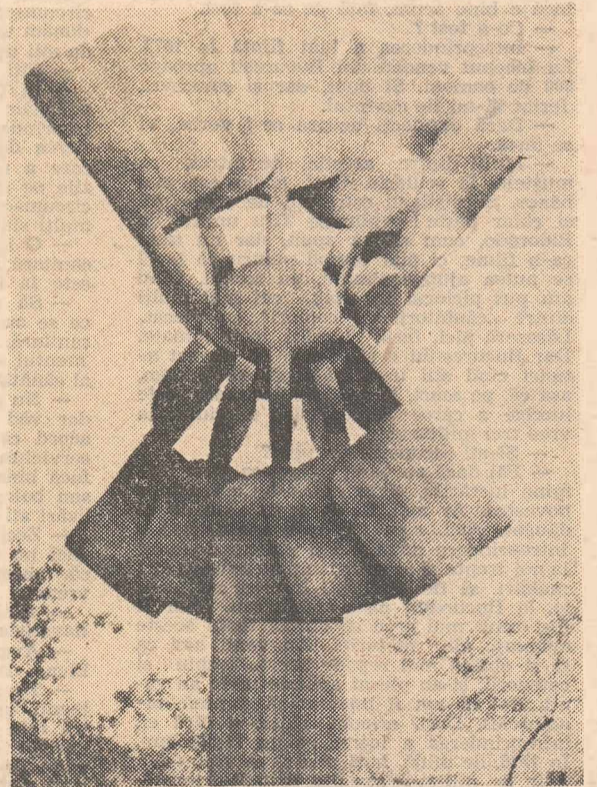
NELU IONESCU ■

CRONICA PLASTICĂ

Octavian Olariu (sculptură) Grigore Vasile (pictură)

La Simeza, **Octavian Olariu** prezintă, în amindouă sălile, monoxile. Acestea sint construcții multiarticulate, deduse, ar trebui să zicem, dintr-un singur lemn fiecare, crescînd în spațiu precum crengile de copac, dar cu măsura unei arte foarte subtile, pline de surpriză. E un chip de a cinetiza materialul, plecînd de la unele ingenozități ale meșteșugului țărănesc al lemnului. Se înțelege că, odată desfăcute, sculpturile lui Octavian Olariu pot fi așezate după voie și tot după voie retrase în trunchiul care le-a născut. Artistul are posibilitatea să arate, cu monoxilele aduse în expoziție, un spectacol pe ceas. El poate să tulbure frumos cel mai pretențios public montînd și demontînd în fața lui construcții cu sămintă de infinit. Odată cunoscut principiul, vedem că plăcerea noastră are unele cauze adînci și care sint ale artisticului. Lemnul e un material cald, cu un ce uman în făptura lui. Proportile și structura oricărei secțiuni de trunchi vorbesc omului sensibil de minunata orînduire a lucrurilor în natură. Sculptorul adevărat umblă să vadă în bucata de lemn statuia. Creația propriu-zisă — invenția — e într-un fel foarte cordial sub controlul materialului. Un exemplu de nobilă vasalitate. Octavian Olariu procedează, înainte de a trece la mulțimea de operațiuni strict tehnice, din care multe cer o abilitate excepțională, întocmai unui arhitect: desenează ideea sculpturii, studiul articulațiilor necesitînd nu numai un înalt har speculativ, dar și talent. Pînă la un punct, e aici munca unui sculptor-arhitect. Cu vremea, cu anii, de fapt, simțindu-se stăpîn pe metodă, artistul ia în seamă rotundul, construcțiile sale spațiale sint mai puțin ademenitoare — ca idee de joc — dar tînd să exprime mai sigur ființa monumentală a oricărui lemn de copac bătrîn. Expoziția de la Simeza, cuprinzînd, practic, tot ce a gîndit Octavian Olariu din momentul în care a intuit miracolul unor sculpturi transformabile în ciuda ispititoare sale originalități, cheamă într-un chip familiar publicul. Avem sentimentul că toate aceste obiecte trebuiau să fie create de cineva, că sculpturile și-au ales artistul. Faptul se explică prin aceea că Octavian Olariu și-a trăit copilăria și adolescența într-o regiune unde arta ciopliturii e vie. Cu simțurile, el se află încă între ai lui. Cîteva din aceste lucrări sint lucrate în sat și oamenii locului, fără să-și pună problema dacă sint sau nu artă, dacă e vorba de abstract ori figurativ, au avut comentarii pline de aleasă înțelepciune. Ei au judecat vigoarea ciopliturii, proporția părților, eleganța desfășurării în spațiu, adică profesionalitatea — semn că legăturile cu lucrul ieșit din miinile lor de țărani erau convingător exprimate. Expoziția lui Octavian Olariu așază numele artistului între primele nume ale generațiilor medii.

La Galeriele de artă ale municipiului București, pictorul **Grigore Vasile** selectează, din lucrul ultimilor ani, o serie de picturi și desene în tuș. Artă lui Grigore Vasile, echilibrată, mărturisind un gust sigur al elementului emblematic, de o picturalitate exemplară, ar putea fi prilejul pentru o discuție asupra ideii de direcție plastică. Artistul, exersînd mult înaintea unor motive tradiționale ale picturii de șevalet postimpresioniste, ajunge la cîteva soluții și interesante și capabile să atragă atenția tinerilor. El știe acum să

OCTAVIAN OLARIU: Monoxil

construiască repede și sugestiv mari suprafețe, direct în culoare, astfel că tabloul se impune ca soluția definitivă a unei probleme de pictură: cum să figurezi un motiv, astfel ca obiectele să-și spună cu mare claritate forma și, în același timp, să n-ai pe pînză decît urme de pensulă ori cuțit sigure, simple, viguroase, so-cante ca niște mostre de scriitura orientală în macro-fotografii. Tabloul e astfel foarte curat, negrul are adesea franchețea din selecția de tușuri care însoțește pictura, albul, oranțul, roșul fac un efect decorativ remarcabil. Grigore Vasile își „semnează“ opera cu un tușeu inconfundabil. El este unul dintre artiștii care au ajuns relativ repede la un răspuns pentru problema vesnic deschisă a re-prezentării celor vizibile, răs-puns cu un anume grad de originalitate și care e în toate privințele stimulative. Lucrul la tablou e o reală plăcere, opera ratată are și ea destulă energie, destulă marcă — încît e mai util pentru înțelegerea operei să considerăm și fiecare imagine, în parte, dar și procesul. Astfel privind chestiunea, procesul picturii lui Grigore Vasile e mai nuanțat modern și românesc decît multe din elementele constitutive. Sigur, tablourile au prea multe merite ca să nu ne bucurăm cunos-cîndu-le, dar dacă manifestări de calitate acestea ar merge la o organizare mai complexă, cu o susținere teoretică mai bogată, am ști mai bine să prețuim schimbarea, faptul artistic nou, mersul întreg al unei opere.

O. TUDOR ■

RUBRICA MEA

Cine este autorul Nibelungilor?

Cine a fost autorul epopeii eroice a germanilor, **Cintecul Nibelungilor** (*Nibelungenlied*)? Așa o numește, pe drept cuvânt, venerabilul meu profesor de la Liceul Traian din Turnu Severin, dr. Virgil Tempeanu, care s-a ocupat de o viață întreagă de ea și ne-a dat o magistrală tălmăcire, în proză ritmată, așa cum ne spune, în prefața la noua ediție românească a capodoperei medievale (versiune după textul epopeii medievale germane, Editura Minerva, București, 1977). Ca multe alte mari opere literare ale evului mediu, și ea și catedralele aceleiași epoci, această epopee ne-a ajuns nesemnificativ și poate ispitit pe cercetători să încerce ipoteze asupra paternității ei, dacă nu sint de acord cu principiul lui Spionza: *hypotheses non fingo* (nu făuresc ipoteze).

Înainte de a divulga cititorilor noștri această ipoteză, voi lămurii ce este proza ritmată de care s-a folosit talentatul tălmăcitor. Sint de fapt, în marea lor majoritate, versuri albe, de cîte șapte și șase silabe, pe care le vom despărți, în citatul nostru ilustrativ, prin cîte o liniuță oblică:

„Vești rele-acum sosiră / În a lui Gunther țară, / prin soli trimiși în grabă / de neamici cu fală, / avind pe celuite / cărți de război la dîșii, / Atunci cînd le citiră, / se turburară foarte / și curtea și curtenii“.

(Episodul al doilea, Cum luptă Siegfried cu saxonii, începutul)

Sint versuri iambice de cîte șapte silabe, cu rima feminină (adică cu accentul tonic pe penultima silabă: „Vești rele-acum sosiră“).

Și acum să vedem care este ipoteza profesorului nostru. După d-șă, autorul foarte probabil al epopeii ar fi celebrul Walther von der Vogelweide, cel mai de seamă „Minnesänger“ (cîntăreț de dragoste) al literaturii germane medievale. Autorul s-ar fi născut în anul 1170 în Austria. Argumentele sint următoarele, în ordinea de mai jos:

1) Poetul era austriac, în Austria a învățat să cînte și să-i zică „a cînta liric — și a povesti epic, „singen und sagen“. Tot în Austria este leagănul epopeii.

2) A trăit în epoca în care a fost făurită epopeea (1170—1230).

3) E dovedit că a trăit în Austria, la Wartburg, Viena

și la Passau, pe lângă episcopul Wolfger, intruchipându-l în episcopul Pilgrim din acel oraș.

4) A trăit la Curtea Babenbergilor din Viena, numind-o „den vonniglichen Hof“ — curtea deliciailor.

5) A fost cavaler sărac și vagant, ca și cîntărețul cavalier Volker din epopee.

6) În figura maregrafului Rüdiger din *Nibelungenlied* ar fi travestit pe protectorul lui și al poezilor din acea vreme, ducele Hermann.

7) La curtea lui Atila e același spirit de toleranță ca acela din momentul veacului de mijloc, al creației epopeii.

8) Poet polițic, Walther luptă și în epopee pentru ideea imperială. În dușmănia dintre Kriemhilde și Hagen, indică dezbinările momentului și urmările lor catastrofale.

9) În *Nibelungi* ca și în opera lui, strălucește ideea universalismului medieval.

10) În epică, întocmai ca și în lirică, Walther cultivă tipicul în elementul individual.

Tălmăcitorul nu crede în gratuitatea epopeii, ci în caracterul ei militant, „în slujba societății feudale“, așadar „urmărea un țel, un «serviciu», era oarecum o poezie socială“.

Cintecul Nibelungilor, așadar, ar exprima idealul social și politic, național și universal, al unui mare poet liric, care ar fi dat și cea mai de seamă epopee a neamului său.

Am redat cam schematic argumentația solid sprijinită istoric și pe temeuri filologice.

Neorogindu-ne nici o competență în această materie, ne mulțumim să expunem ingenioasa ipoteză a fostului nostru profesor, fruct, desigur, al unei cercetări atente și al unor prelungește meditații.

Ne-am putea pune însă întrebarea de ce poetul care a lăsat o operă de atribuție certă, nu și-a revendicat, în cazul că a fost într-adevăr autorul *Nibelungilor*, paternitatea capodoperei sale? Numai dacă ar fi avut un îndoit rol de compilator și stilizator, modestia sa ni s-ar părea explicabilă. Dacă însă *Nibelungi* sint opera unui singur și genial autor, putea acesta, ca poet rînd pe rînd, de curte și vagant, să nu se laude cu ceea ce făcuse mai bun? Anonimatul voluntar al lui Walther von der Vogelweide rămîne o ipoteză tulburătoare, asupra căreia nu s-ar putea pronunța hotărîtor decît medievistii germani și de alte naționalități. Ne-am propus numai să relevăm, odată cu impecabila tălmăcire, atât de interesanta ipoteză a autorului ei.

ȘERBAN CIOCULESCU ■

CRONICA LITERARĂ

Mircea Ciobanu:

„Istorii“ (II)

Cu acest al doilea volum, *Istorii* — romanul lui Mircea Ciobanu — își precizează mai bine structura sa de cadru. Romanierul se afirmă într-adevăr ca un pictor extraordinar de moravuri și medii sociale. Totuși el nu creează în sens balzacian și nu ne vom aștepta nici de aici înainte la o determinare prea riguroasă, în roman, a ideilor și a oamenilor în funcție de poziția lor în

lume. Registrul povestirii e mai mult psihologic, halucinant. Nu vorbesc faptele, întâmplările, ci mai mult Cronicarul — acesta din urmă un artist de mare rafinament. Autorul propune în primul rînd noi convenții despre realitate, pe care apoi le umple cu material epic, inventat de el sau doar colportat de tradiție. Povestiri propriu-zise sint numai legende de extracție populară, care circulau de exemplu pe vremea secetei, destul de febrile și acestea, dar oricum produsul unei istorii colective. Ceea ce lipsește, firește deliberat, «Istorii» lui Mircea Ciobanu credem a fi tocmai sentimentul istoriei. Mai important decît mediul social la care sintem mereu tentați să raportăm personajele (mahalaua negustorească, pînă la un punct) se dovedește locul povestirii, al istorisirii: camera lui Gheorghe Palada, unde el se retrage într-o noapte de veghe, după ce și alungase brutal oaspeții de la ultimul festin al Puterii, poate și al vieții sale — ospățul de Anul nou. La fel procedase și Logofeteasa, izgonindu-i la modul biblic, cu biciul pe neînfrînții petrecăreți din crîșma fiului său, căzut într-o totală uitare de sine. În această cameră aproape ostilă, cea mai bătrînă din toată casa (nu fusese niciodată renovată), zace „marele Palada“, bolnav de singurătate și moarte, răsfoind visător documente de familie și scrisori, rememorîndu-și tot trecutul, pentru a constata că de fapt nu-i aparținuse niciodată nimic, nici casa, nici copiii, nici Maria, nici măcar întâmplările pe care le-a provocat. E limpede că nu perioada anilor '20 sau '40 contează cel mai mult în roman, ci timpul acesta febril al istorisirii (care vrea să fie și o ieșire din timp totodată). Este singura noapte în care eroul nostru se întîlnește cu sine însuși, pînă acum absorbit doar de spectacolul puterii. Ar vrea ca pentru ultima dată să nu-l învingă somnul, să vegheze pînă la ziuă pentru a lua ultima hotărîre, să se rupă de toate iluziile care l-au înlănțuit pînă acum. Nu va reuși. Revine de citeva ori în text parabola generatului care a văzut încă înaintea bătrînii morții, parabola spusă de „domnul Mavrichi“. Acesta o și pune în practică, spre nemulțumirea lui Gheorghe Palada, pe atunci încă puternic, stăpin pe alții și pe sine. Întregul roman pare marcat de starea de criză și agonie a lui Gheorghe Palada. Din carte lipsesc cu desăvîrșire tinerii. Vrem să spunem că și atunci cînd apar sint bolnavi ca Dina sau apatici ca Maria. Numai într-o lume de bătrîni și de oameni singuratici putem descoperi negustorii lipsiți de orice reflex social, ca lancu Dudescu ori Martin Cunt (acesta aflat mereu la discreția intermediarului Sahe). Nimic din vigoarea tipologică a parvenitului clasic nu se vede la acestia. Să nu mai vorbim de iubirea (tot „agonică“) a lui Palada însuși pentru Maria, într-o vară la Mostiștea, în primii ani de căsnicie, iubire de care își aminteste mereu cu rușine, ca de o slăbiciune de neiertat. Pentru ca să o învingă atunci a pus zidarii să dărîne cula Glogovenilor, capodoperă de arhitectură autohtonă (sadism estetic!). Chiar meșterul zidar pare un ins ciudat, bolnav de frumusețe și vrea să transforme dezastrul în sărbătoare. Demolînd clădirea, parcă reface în sens invers etapele zidirii ei, prăbușindu-se cu fiecare bucată de zid doborîtă tot mai mult în neant. Intervenția Cronicarului, marcată și de stil, este aici totală. Dintre personaje, Logofeteasa are cele mai sigure reflexe sociale, ea o trezește la viață pe Maria, după căsătoria eșuată cu Martin Cunt. Moașă sublimă, are și ea totuși citeva momente de reverie, cînd rostește adevărate poeme despre iubire și procreație, dar la ea parabola și ritualul sint tot acțiuni, gesturi primordiale care o apropie de oameni, de lucruri, într-un cuvînt de realitate. Ea veghează oarecum la regenerarea morală și fizică a acestei lumi bolnave și decrepite.

Așadar *Istorii* este romanul lui Gheorghe Palada. Bănuim însă că relația povestitorului cu personajele sale este mult mai complicată, dusă aproape de paradox, la limita gîndirii artistice. Este deci o relație de program estetic nu doar de viață. Scotăm firește pe existența unui povestitor privilegiat și a unui personaj privilegiat, care dau culoare și unitate acestui amply roman de viziune ciclică și fragmentară. De aceea spațiul și timpul istorisirii condiționează în sens creator, demiurgic, și hotărîtor în ultimă instanță, medile reconstituite și nu mai puțin timpul epic: un trecut de-a dreptul fabulos mai mult dramatic decît pitoresc, proiectat parcă în afara timpului. Aceasta nu-l împiedică pe romanier să creeze destule episoade memorabile, de un epic curat, obiectiv. Important e că eroii n-au viață „extrapersonală“. Cînd se dezvăluie prea cînic în fața altora, devin ridicoli ca Anghel Filipescu.

Autorul face eforturi considerabile pentru a stăpîni mecanismul povestirii. A descoperit însă și un filon epic mai puțin explorat. Toată dificultatea constă în a-l pune de acord cu rafinamentul scriiturii și compoziția extrem de ingenioasă. Primele două volume din *Istorii* ne dau speranța unei împliniri de excepție a lui Mircea Ciobanu în contextul prozei noastre contemporane.

CORNEL MORARU ■

INSEMNĂRI DE LECTURĂ

Semnele unei innoiri

Personajele din proza de actualitate trebuie să fie, oare, cu totul diferite de cele care apar în proza scrisă pe alte teme sau reflectînd alte epoci? Iată o întrebare la care răspunsul pare foarte simplu, țînînd seama de faptul că lumea din jurul nostru s-a schimbat și continuă să se schimbe și că literatura care o înfățișează nu poate să ignore această schimbare. Oamenii de azi poartă alte veșminte, învață alte profesii și au alte idei decît cei de ieri. Deci — gîndim noi, încheind sumarul raționament — este inevitabil ca și personajele, care îi reprezintă pe acești oameni în planul ficțiunii, să fie altele decît pînă acum.

Dacă nu judecăm însă după aparențe și luăm, dimpotrivă, în considerare datele esențiale ale existenței umane, ajungem, inevitabil, la o altă concluzie. În fond, ce deosebire poate exista între îndrăgostitul din vremea lui Ovidiu și îndrăgostitul de azi? Că primul își exprima pasiunea în lungi tirade, iar cel de-al doilea preferă să-și ascundă sentimentalismul și să zîmbească ironic? Sau că acum două mii de ani exista obiceiul ca femeii iubite să i se aducă drept trofeu sabia smulsă dușmanului în luptă, în timp ce noi dăm în dar un buchet de flori, și acela cumpărat de la magazin și nu cules de pe cîmp? Dincolo de asemenea deosebiri, sentimentul, în esența lui, a rămas același. Toate nuanțele dragostei, de la jocul inocent la patimă și de la tandrețe la gelozie, au fost descrise încă din antichitate și se reeditează, cu o răbdare infinită, ori de cite ori un nou cuplu, din miliardele de cupluri care se perindă pe pămînt, face primii pași în configurarea unei comunități. La fel de rezistente la timp sint, de fapt, toate tipurile de evenimente psihice care iluminează sau desfigurează ființa umană, de la bucuria creației la spaima de moarte, de la sentimentul de realizare prin solidaritate cu semenii la nevoia de singurătate.

Cineva mai tînăr

Aflat la prima sa carte, tînărul poet vilcean Felix Sima iese surprinzător din rînduri, cu cel puțin un pas, ni se pare nouă, înaintea celor din generația sa. Placheta sa de versuri „Cineva mai tînăr“, cu care a cucerit premiul pentru debut al Editurii Albatros, caște cu file puține, prea scurtă pentru pofta de poezie pe care ne-a incitat-o. e, credem, un eveniment al poeziei tînere, divulgînd un spirit și o formulă extrem de profunde și extrem de originale. Vom spune chiar, fără să ezitam la cuvinte, că ne aflăm în fața unui poet de excepție, care s-a căutat pe sine și s-a găsit.

O impetuoasă febră a cunoașterii, o aspră și robustă tensiune cerebrală, colorate cu surdina unui lirism grav, controlat, conformat unei viziuni și unei metode, din nevoia de a descifra și compune o sintaxă artistică personală, care să ordoneze viguros înțelesurile și tumultul exploziv interior, fac din Felix Sima un poet neliniștit, străbătut violent de toate ardențele vîrstei, de toate convulsiile, de toate căutările ei, dar, în același timp, obținînd, reușind să obțină cristalizarea acestora într-un plan armonic, într-o imagine coerentă, într-un univers rotund și revelator. Este imaginea sau universul unei vîrste, cea a adolescenței, sfîșiată de două porniri polare. Prima, centripetă, e voluptatea, o voluptate devorantă, o stare de fugă perpetuă spre centrul de foc al copilăriei, spre copilărie ca stare pură, cealaltă, o pornire centrifugă, este vocația maturizării, care-l devorează la rîndu-i pe tînăr, expulzîndu-l, în chip fatal, din copilărie. Dualitatea sfîșie, fiindcă ceva nespus de prețios se pierde, iar această neliniște premergătoare pierderii, feroarea cu care o trăiește cel în

întelegem, prin urmare, că datorita unui prozator care se inspiră din imediata realitate este să înfățișeze cum se manifestă în condiții specifice tocmai aceste trăsături esențiale și permanente ale condiției umane. Dacă nu se întîmplă întotdeauna așa este pentru că mulți autori atrași de actualitate consideră că sensul actualității îl constituie exclusiv noutățile de ultimă oră. Din cauza aceasta ei eludează trăirile cele mai profunde în favoarea înregistrării unor „semnalmente“ care să demonstreze neconținut că eroul este, într-adevăr, contemporan cu noi. În viziunea unor asemenea autori, salopeta albastră purtată de constructorul de pe șantier sau argoul folosit cu mai mult sau mai puțin umor de studenți — ca în recenta carte a lui Eugen Zehan — reprezintă suficiente date de identitate. Personajele lor sint, astfel, unilateralizate; ca să nu mai vorbim despre faptul că, din cauza unui optimism superficial înțeles, sint lăsate deoparte toate acele stări sufletești care — pentru a ne exprima ca personajele lui Ion Băieșu — „nu cadreză“.

Acestui schematicism i se opune azi — deși abia schițat — un mod nou și innoitor de a concepe personajele din proza de actualitate. Semnalul a fost dat cu cîțiva ani în urmă de romanul lui Platon Pardău, *Ore de dimineață*, în care se luau în discuție probleme de maxim interes ale vremii noastre, dar, în același timp, erau revelate trăsăturile omului dintotdeauna. Există, în fond, un necesar raport dialectic între constante și circumstanțe, între ceea ce știm și ceea ce inaugurăm. Mutațiile impresionante care se produc în conștiințe nu se produc în afara structurii îndelung verificate de timp a naturii umane. Acest raport este înțeles cu tot mai multă claritate de generația tînără, care cuprinde deja nume cunoscute, de la Dana Dumitriu, Maria Luiza Cristescu, Ioana Orlea și pînă la Marius Tupan, Radu Felix, Vasile Sălăjan și mulți alții. Datorită lor există toate șansele ca în cel mai scurt timp proza de actualitate să-și anexeze noi valori.

ALEX. ȘTEFANESCU ■

cauză, prevestind de asemenea pierderea, apoi anxietatea care urmează, sint surprinse de un condei dintre cele mai avizate, cu o peniță extrem de fină, căruia nu-i scapă nimic din propriile subtilități: „mai mulți copii mergeau prin flori / le vizitau ca la muzeu / acest băiat strîngea culori / această fată nu sint eu / afară-i așteptau părinții / și parcă-aveau ceva de spus / le tremurau în gură dintii / copilul meu este mai sus / mai mulți copii mergeau prin flori / ca fluturii strîngeau mătase / acest băiat strîngea culori / această fată mă uitase / aveau topoare de argint / cu coadă lungă și sculptată / copiii noștri nu ne mint / copiii noștri ne zic tată / și se înțeapă în stamine / li se deschide apoi ușa / privesc la ei — privesc la mine / o fată și-a pierdut păpușa / mai mulți copii mergeau prin flori / le-au vizitat și-au coborît / acest băiat a strîns culori / eu greu l-am mai recunoscut“. Sintem într-o stare a vieții în care basmele sint încă vii, în care ideile sint personaje, ele sint „un domn suav“, „frumosul print“, „regina nefericită“, „mircasa cerului probabil“, „femeia boabelor de rouă“ (antologică această bucată, în care „femeia născută din boabe de rouă“ e spectrul, venit nu din trecut, ci din viitor, al iubirii pierdute înainte de-a fi găsită), sintem într-o stare a vieții dintre cele mai pure, dar totodată dintre cele mai tulburi, sintem în marginea copilăriei, adică a inocenței edenice, din care adolescențul, țînînd, nu se poate desprinde, deși vocația bărbatului s-a organizat devorant în structura lui. Surprinderea acestei stări îi conferă poeziei lui Felix Sima o noutate psihologică. Cea literară i-o asigură scriitura în relief, nu în suprafață, un simț fundamental al cuvîntului, al nuanței, o subsumare elaborată a ornamentului liniilor de forță ale trăirii, o distilare superioară a trăirilor, adică a neliniștilor sau a ardențelor, în cifrul figurărilor delicate, al jocului aerian de reflexe, efectul fiecărei piese în parte fiind pictural, decorativ, dar, în suită, ele transcriind un geamăt surd, ca un efect serial de muzică. Credem că în poezia tînără românească s-a impus, începînd de azi, o contribuție: Felix Sima.

ILIE PURCARU ■

Ip și Treznea — un monument din memorie

Urcăm dealul tintirului conduși de un localnic, un bărbat în toamna vieții cu priviri stinse și obraji cerniți de vreme. Ne însoțesc și doi copii, un băiat și o fetiță, neastâmpărați și puși pe șotii, pe care bătrînul îi ogoiește cu o vorbă grea și aspră și la nevoie și cu virful unei nuieluse. În iurul nostru primăvara se răsfață într-un soare orbitor, într-o exultanță sete de viață, năvalnică și proaspătă printre crucile măcinate de vreme, în florile de prun, în bobota crengilor de merisori, în gîlceava vrăbiilor și în zborul bondarilor aurii. Azi ca întotdeauna, viața și moartea se înfrățesc în dialectica lor eternă.

Mormintul comun al celor peste o sută de martiri ai neamului se află chiar în mijlocul cimitirului, înconjurat de un gard simplu din plasă de sîrmă și străjuit de o cruce de piatră. Insoțitorul nostru îl împodobește cu flori și crengi de brad, apoi se retrage citiva pași pentru a rosti în șoaptă, după datina pămîntului, o rugă spre odihna și iertarea celor dispăruți. Dar tocmai atunci, Măriuca și Ionaș își reiau zbenguiala. Irritat peste măsură, bunicul îi apucă de mîini și-l scutură zdravăn. Copiii înmărmuresc citeva clipe, dar își reiau de îndată vigoarea și neastîmpărul. Bătrînul își întilnește privirile și pe fața lui trudită se ștețe un firicel de zîmbet. „Numai cei care au trăit atunci știu ce a fost și cum a fost”. Și-l lasă în voia lor. E prea multă viață în hirjoana lor dulce, e prea multă candoare în jocul lor nevinovat, e prea devreme pentru a aduce în suflutele lor senine înțelesurile grave ale faptelor petrecute în acest colț de țară în urmă cu patru decenii.

Genocidul de la Ip, una dintre cele mai cutremurătoare crime împotriva umanității săvîrșită în anii opresiunii și teroarei horthyste, rămîne de neînțeles chiar pentru omul judecătii mature de azi, pentru toți cei care caută logică și sensuri în cele mai abjecte și reprobabile manifestări ale spetci umane. De atunci, din septembrie 1940, au trecut aproape patru decenii. S-au născut Măriuca și Ionaș și părinții acestora, două generații de cetățeni ai Ipului și ai țării, crescute în înaltele principii ale umanismului socialist, sub soarele libertății și justiției sociale, înfrățite în muncă și idealuri, într-o țară în care victoria socialismului asigură depline drepturi și libertăți, deopotrivă egale, tuturor cetățenilor țării, indiferent de naționalitate. Două noi generații care și aici, în străvechea vatră a Sălajului, au deprins din înțelepciunea vieții noile atribute ale bineului și răului, ale dreptății și iniștiiții, o altă cauză a faptelor ce pot înălța sau frînge condiția umană.

Și totuși, teribilele zile și nopți din toamna anului 1940 au existat. O dovedesc ne-nu-măratele documente ale timpului, mărturiile puținilor supraviețuitori, mormintele de la Ip și Treznea sau lespedea căroră zac rămășițele pămîntesti ale celor peste 200 de victime ale barbariei horthyste, bărbați și femei, bătrîni și copii, uciși cu o bestialitate și un cinism de care amintesc doar ororile Inchiziției sau camerele de tortură ale Gestapoului.

Cine sînt deci și prin ce fapte cutremurătoare se fac vinovați acești călăi ai omenirii care se încumetă astăzi să vorbească în numele dreptății și justiției internaționale? Să ne întoarcem pe firul timpului în zilele și nopțile tragice ale începutului de septembrie 1940.

După cum se știe, prin odiosul Dictat de la Viena, realizat sub presiunile și amenințările Germaniei și Italiei fasciste, se instituie o nouă reglementare teritorială prin care se răpește României Ardealul de nord, teritoriul locuit de o populație de 2,6 milioane locuitori, din care majoritatea români. La scurtă vreme după încheierea tragicului arbitraj, trupele horthyste își fac intrarea „triumfală” în teritoriul cedat, inaugurînd din prima zi sirul atrocităților și asasinatelor în masă, exterminarea populației românești fiind de altminteri pregătită și anticipată printr-o intensă propagandă fascistă, întretinută de cercurile reacționare și revizioniste ale burgheziei și moșierimii maghiare. Iată, de pildă, aceste citeva rînduri apărute la 15 aprilie 1932 în ziarul budapestan „Pest Hirlap”: „Dacă noi ungurii vom recupera țara (Transilvania — n.n.) naționalitățile vor trebui să se acomodeze și se vor acomoda chiar în primele ore. Nu vom mai repeta slăbiciunile de altădată, daco-românii vor trebui să dispară de pe teritoriu”. „Vom ucide pe orice valah ce se va afla în calea noastră... Vom incendia satele valahe... Vom otrăvi fîntînile și atunci nu va mai exista în Transilvania decît o singură naționalitate, cea maghiară”.

Ororile comise pe teritoriul Ardealului cotropit culminează cu exterminarea în masă a populației românești și evreiești din comunele sălăjene Ip și Treznea. Aici vrednicii discipoli ai nazismului, asasinii horthyști, depășesc prin cruzime și demență chiar și metodele bestiale utilizate de hitleriștii la Oradour și Lidice.

La Ip planul de exterminare a fost pregătît de către baronul Farago Ștefan și învățătorul Uyhely Adalbert cu concursul unei companii de honvezi condusă de locotenentul Vaszvari Zoltan. Aceștia au ucis în noaptea de 13 spre 14 septembrie 157 de țărani, printre care femei gravide, bătrîni, copii în leagăn. Iată cutremurătoarele mărturii ale unuia dintre puținii supraviețuitori, tehnicianul Gavril Butcovan, în prezent încadrat la întreprinderea pentru industrializarea laptelui din Șimleu Silvaniei:

— În 1940 aveam 15 ani și făceam parte dintr-o familie numeroasă alcătuită din

În frumosul parc din centrul comunei Ip, jocurile unei copilării fericite

Fotografii de ION PREDOȘANU

zece membri: tata, mama, patru fete și patru băieți. În noaptea din 13 septembrie, cum e obiceiul la țară, ne-am culcat cu toții devreme. După miezul nopții în comună au început să răsună focuri de armă automată. Ne-am trezit cu toții și am alergat la geam. Atunci am văzut că strada e plină de soldați. Am mai văzut apoi cum unii intră în curtea unui vecin. Au răsunat împușcături și a doua zi am aflat că horthyștii au ucis acolo patru persoane, adică pe toți cei pe care i-au găsit în casă. Apoi o trupă de soldați a intrat într-o altă curte vecină și au început să bată tare la ușă. Le-a deschis, buimacă de somn, o femeie pe care au împușcat-o de de îndată, acolo pe prispă. Atunci ne-am strîns îngroziiți în jurul tatii, care ne-a spus să stăm liniștiți că merge să vorbească afară cu soldații. Dar n-a mai apucat, sârăcul, deoarece aproape imediat ne-am pomenit în casă cu trei militari. Am zărit de asemenea, prin ușa rămasă deschisă, că în curle astea alți soldați horthyști. Apoi tata a fost somat să predea „armele ascunse”. Tata le-a spus că n-are arme ascunse și că nici nu a fost încorporat în armata română, deoarece este invalid de război. Atunci l-au imbrincit în curte și am auzit de îndată focuri de armă. Apoi m-au luat pe mine și m-au scos pe prispă casei. De aici, la lumina felinarelor ce le țineau horthyștii, l-am zărit pe tata prăbuzit în mijlocul ogrăzii cu hainele pline de sînge. M-am oprit lîngă tata și am așteptat. Am auzit răpăit de armă automată, am simțit pe la urechi suieratul gloanțelor și atunci de groază m-am aruncat pe burtă lîngă tata. Asasinii m-au crezut mort și m-au lăsat o vreme în pace. Nemîșcat, cu bărbia sprijinită în prundul curții și cu ochii întredeschiiși, am putut să urmăresc și restul grozăviilor. Horthyștii au scos-o apoi pe sora mea cea mai mare, am tras în ea, rîndind-o la picior și, constatînd că nu e moartă, i-au sfîrtecat pieptul cu gloanțe dum-dum. A sosit apoi rîndul unui frate de 11 ani care, încercînd să fugă spre grădină, a fost ucis pe la spate. Pe urmă bandele de asasini au tîrît în pridvor un alt frate, în vîrstă de 8 ani, pe care l-au împușcat pe prispă casei. Apoi au scos-o pe mama, care ținea în brațe pe sora mea de un an. I-au strigat: „Iasă copilul, scroafă bătrînă, ție-l creștem noi”. I-au smuls copilul din brațe și l-au dus în casă în leagăn. Apoi au tras în mama, dar ca prin minune gloanțele nu au nimerit-o. Mama s-a lăsat pe burtă într-o baltă de sînge lîngă sora mea cea mare. Criminalii s-au apropiat de ea pentru a constata dacă mai trăiește și, văzînd-o plină de sînge, au crezut-o moartă. Din casă a izbucnit apoi, strigînd-o pe mama, sora mea de 5 ani. Au tras în ea și copila a căzut fără viață lîngă mine. De îndată, criminalii s-au apropiat cu felinarele de noi. Unul dintre nemernicii a strigat: „Băiatul trăiește” și în secunde următoare a răsunat o nouă

salvă de armă automată. Dar și de data aceasta — așa se vede că mi-a fost scris — am scăpat cu viață. Gloanțele s-au infipt în pămînt la cîțiva centimetri de capul meu. „Mai trăiește oare cineva?” a strigat atunci unul dintre horthyști. „Să vedem în casă”, a răspuns altul. În prima odaie au dat de copilul din leagăn, cel pe care numai cu citeva minute în urmă îl fînuse mama în brațe. Bestiile l-au împușcat mortal acolo în leagăn! Apoi au trecut în curțile vecine pentru a continua măcelul, împușcînd oameni nevinovați și lipsiți de apărare. Dintr-o familie de zece inși, am mai rămas patru: un frate și o soră care s-au ascuns într-o odaie din spatele casei, scăpînd astfel din ghearele bandiților, mama și cu mine. Mama s-a stins cu ani în urmă, fratele este medic veterinar la Iași, iar sora mea e mărîtată în localitatea Vălenii de Lăpuș.

Aveam pe atunci 32 de ani — ne mărturisește un alt locuitor al comunei, cooperatorul Csepei Balint. Fărădelegile comise de bandele lui Horthy au umplut de groază și de indignare pe toți locuitorii comunei, români și maghiari. Aceste crime îngrozitoare au fost puse la cale, așa cum s-a dovedit, de baronul Farago și alții de teapa lui, reprezentanți ai clasei exploatare, cu scopul de a-i învrăjbi pe maghiari și români, unul împotriva altuia. Niți noi, maghiarii, nu am fost, dealtfel, ocoliți de teroarea horthyștilor și nu sînt deloc puțini cei care au cunoscut lagărele și temnițele în vremea aceea. Și atunci ca întotdeauna, sămînța vrajbei a fost aruncată de cei care n-aveau interes să fim uniți, adică de aceia care se îmbogățeau pe spinarea noastră, a românilor și maghiarilor.

Aceeași dezlănțuire demențială a cunoscut și o altă localitate rurală din Sălaj, comuna românească Treznea, unde bandele horthyste au exterminat în plină zi, cu o barbarie greu de imaginat, 68 de locuitori, bărbați și femei, copii și bătrîni și au maltratrat cu o cruzime greu de imaginat alți 195. Pogromul de la Treznea a fost reconstituit clipă cu clipă de patru cercetători din Zalău, profesorii Valentin Dărăban, Grigore Pop, Ioan Lupa Crișan și pensionarul Ioan Oprîș, supraviețuitor al carnajului din 9 septembrie. Prezenți la fața locului ne-am mai notat mărturiile unor martori oculari, între care Vasile Pușcaș (tatăl celebrului medic Ioan Pușcaș). Am mai beneficiat de informațiile deosebit de prețioase furnizate de un pasionat și erudit colecționar de documente istorice, colonelul Ilie Pușcaș, din cadrul Inspectoratului județean de miliție. E locul să amintim totodată aci că ziarul județean „Năzuința” a publicat două ample relatări consacrate atrocităților comise de horthyști la Ip și Treznea, documente pe care le-am folosit de asemenea la redactarea prezentului articol.

Groznicul asasinat colectiv din Treznea

Doi dintre puținii supraviețuitori: Vasile Pușcaș din Treznea, și Gavril Butcovan din Ip (dreapta)

a cunoscut și el o pregătire prealabilă. Aceasta s-a realizat în casa doctorului Kaizer din Zalău de către baronul Bay din Treznea și căpetenile trupelor de ocupație. Aceștia li s-au mai alăturat citeva elemente declasate locale între care Palagy Francisc, Reini Francisc și alții.

Pentru declanșarea masacrului, călăii au folosit un pretext ridicol, acela că fiica preotului Costea din Treznea ar fi tras din turnul bisericii în trupele de ocupație. Pentru a se dovedi în fața comisiei militare de anchetă autenticitatea motivelor, asasinii au imbrăcat-o pe fiica evreului Bercovits în haine orășenești (deoarece fiica preotului a găsit adăpost și protecție la o familie de maghiari din comună) și au executat-o lîngă biserică. Victima a fost prezentată drept fata preotului Costea, (fiica acestuia trăiește și azi la Brașov).

Și aici, ca și în comuna Ip, ororile comise depășesc puterea de înțelegere a omului de azi. Iată citeva exemple. Nicolae Brumar a fost luat de acasă și, împreună cu soția și cele două fiice ale sale au fost împușcați lîngă o căpîta de fin și apoi sfîrtecați cu baionetele. Preotul Traian Costea a fost ucis în timp ce cobora din podul casei sale, căreia i se dăduse foc. Învățătorii Aurelia, gravidă în luna a opta, și Lazăr Cosma au fost împușcați în cîmp la podul dintre Agriș și Bodia. Vasile Mărgăruș a fost ridicat de acasă, străpuns cu baioneta în mai multe părți ale corpului și apoi împușcat în cap cu gloanțe dum-dum.

„E greu de crezut că în plin secol XX s-au putut întimpla asemenea crime împotriva umanității, dragă Toader — îi scrie evreul Berkovits Mendel din S.U.A. lui T. Birjac din Zalău, str. Republicii nr. 56. Dar totul așa-a fost. Dacă voi vă gîndiți să faceți un monument în memoria martirilor din 9 septembrie 1940, scrieți-mi, doresc să contribuim. Și eu am acolo 6 morți: tata, mama, copii, nepoți... Nu vă uit niciodată prietenii mei trezneni, oameni de omenie, cu care am trăit și la bine și la rău”.

Aceștea sînt faptele. Cine sînt și unde se află făptășii acestor incredibile monstruoziități? O parte dintre ei și-au primit pedeapsa meritată, dar nu puțin, beneficiînd de tutela trupelor naziste și horthyste, au părăsit grantele țării, aciundu-se în Occident, unde au izbutit să găsească protecția și mijloacele de subsistență ale cercurilor ultrareacționare. Transformați peste noapte în cetățeni „pasnici” — inofensivi și anonimi o bucată de vreme — acești cavaleri ai morții s-au încumetat de curînd să păsească din nou în arena politică a lumii, trudindu-se să prejudicieze prin toate mijloacele climatul politic internațional. În realitate, cei ce desfășoară această propagandă denigratoare — a arătat de curînd tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu sînt alții decît responsabilii asasinatelor comise în Ardeal în perioada dominației horthyste, cei care au trimis în lagărele de concentrare peste 200 000 de oameni, români, evrei, și chiar maghiari cu vederi democratice. Izbutind să fugă din țară, ei încearcă acum să promoveze din nou politica sovîniștă iredentistă, care a provocat în trecut atît de multe suferințe oamenilor muncii din Transilvania.

Într-o epocă în care istoria consemnează cea mai amplă și constantă luptă pentru dreptate socială, solidaritate, pentru abolirea absolutismului și lichidarea discriminării naționale și rasiale, reprezentanții ai politicii sovîne și iredentiste se străduiesc să atragă atenția opiniei publice mondiale prin solicitudinea minciunii, samavolniciei și învrăjbirii naționale. Cu asemenea arme dezgropate din arsenalul ruginit al neofascismului, jalnicii discipoli ai propagandei iredentiste își închipuie că vor izbucni să zdruncine frăția și unitatea naționalităților conlocuitoare din România, dezideratele comune ale românilor și maghiarilor, lupta și jertfa lor comună pen-

tru instaurarea unei lumi drepte, pentru binele patriei socialiste.

Cruzimea, calomnia și sămînta vrajbei sînt armele neputinței și ale disperării. Istoria nu se repetă, iar cînd totuși o face, spunea Marx, ea naste caricaturi.

Vom încheia evocarea noastră consacrată dramaticelor zile ale toamnei anului 1940 printr-o recență, și atît de emoționantă pildă de umanism și frăție, și atît de proprie poporului nostru pentru care libertatea, democrația plenară, egalitatea în drepturi pentru toți cetățenii, rațiunea și omnia reprezintă legile sînte ale traiului zilnic. Este vorba de un memoriu

„Noi, locuitorii comunei Ip, județul Sălaj, români, maghiari și slovaci, adine mișcați de actul terorist din 14 septembrie 1940, cînd au fost împușcați de horthyști cei 157 români din satul Ip, fără nici un motiv, ne adresăm conducerii centrale de partid cu rugămintea de a aproba ridicarea în memoria celor masacrați a unui monument în centrul satului Ip. Considerăm că prin aceasta vom aduce un omagiu celor dispăruți care au murit datorită politicii fasciste promovată de cercul reacționar horthyste, care au avut în frunte pe baronul Farago, care își avea conacul în acest sat și urmărea în permanentă învrăbirea dintre populația română și maghiară. Sîntem convinși că aceasta este o acțiune umanitară, de înfierare a actelor samavolnice și că va constitui fără îndoială un puternic mijloc de educație patriotică.

Asigurăm conducerea centrală de partid că noi, locuitorii comunei Ip, români, maghiari și slovaci sîntem înfrățiți pentru totdeauna și sîntem hotărîți să muncim împreună pentru prosperitatea patriei socialiste, sub înțeleptă conducere a Partidului Comunist Român.”

Urmează în original semnăturile a 157 de cetățeni ai comunei, români, maghiari și slovaci.

În luna martie 1945 a avut loc reinstalarea administrației române în cele 11 județe în partea de nord a Transilvaniei răpîite prin Dictatul de la Viena. Cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare sub conducerea Partidului Comunist Român și intrarea ireversibilă a României în evul său socialist au marcat deopotrivă și rezolvarea pe baze raționale și umanitare a problemei naționale, o parte componentă, inseparabilă, a politicii de edificare a noii orînduirii în România. S-a pus capăt pentru totdeauna oricăror inegalități de ordin social și național, a fost asigurată deplina egalitate în drepturi a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate.

Grija permanentă a partidului și statului nostru pentru repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării a adus și județului Sălaj zeci de mii de noi locuri de muncă, pîrgie de esență în rezolvarea concretă a problemei naționale. Niciodată pînă astăzi sălajenii, români, maghiari și de alte naționalități, n-au avut la ei acasă atît de mari posibilități și șanse de afirmare. Dezvoltarea economică a județului într-un ritm accelerat le-a oferit în ultimul deceniu 23 400 noi locuri de muncă și le-a înisuit posibilitățile de opțiune pentru profesii noi, necunoscute pe aceste meleaguri. Adolescenții de acum un deceniu, români sau maghiari, de la orașe și sate, sînt astăzi ingineri, tehnicieni, maiștri, strungari, lăcătuși, turnători, oțelari, trefilatori, emailatori, filatoare, constructori, mecanizatori, profesori, medici etc. Nu puțini alții se pregătesc în prezent să devină laminatori, operatori chimști, să îmbrățișeze alte zeci de profesii noi pe care le vor cere cele aproximativ 50 de noi obiective economice ce se vor edifica în județ în acest cincinal.

În comuna Ip, care cuprinde astăzi 4 700 de locuitori români și maghiari, funcționează o școală de 10 ani cu secții în limba română și maghiară, 2 școli de 8 ani cu secții în limba română și maghiară și 2 școli de 4 ani cu secții în limba română și slovacă. Numărul total al cadrelor didactice este de 60, din care 30 de naționalitate română și 30 de naționalitate maghiară.

Infrățirea sutelor de parcele izolate într-un singur mare ogor a oferit și aici, ca-n toate satele și comunele patriei posibilitatea convertirii științei în practica zilnică și obținerea unor bogate recolte în cadrul celor două cooperative agricole de producție. Creșterea gradului de bunăstare și civilizație poate fi prezentată sumar prin graiul sever și concludent al cifrelor. În ultimii ani în comună au fost ridicate 1 600 de case noi (aproape toți gospodarii Ip-ului locuiesc în case noi). Prin rețeaua comercială au fost vindute 410 televizoare, 650 aparate de radio, 110 frigider, iar 35 dintre săteni merg la oraș cu mașină proprietate personală. La Ip funcționează un dispensar medical cu trei cabinete de specialitate (pediatrie, medicină generală și stomatologie), iar rețeaua comercială cuprinde un restaurant, o alimentară, o cofetărie, o frizerie, o librărie și un magazin de textile.

De nerecunoscut a devenit și comuna Treznea, ambele așezări dobîndind în fiecare zi, asemenea localităților din această parte a țării și din toată țara, prin munca unită și rodnică a locuitorilor lor, noi atribute ale civilizației și bunăstării. Fiindcă, dincolo de limba maternă, oamenii locului, ca toți fiii României, vorbesc în graiul limpede și expresiv al muncii în folosul patriei și al lor înșile.

Aducerea aminte a unor vremuri apuse, a unor triste fapte pretrecute odinioară, constituie pentru virșnici ca și pentru tinerii celor două sate prilej nu doar de pios omagiu, ci temelii unui îndemn la întărirea și păstrarea bunului de preț pe care l-au dobîndit prin politica dreaptă a partidului nostru comunist — unirea în cuget și în fapt, în dragostea pentru pămîntul românesc al cărui fiu sînt.

LIVIU TIMBUS

Festivalul studentesc de muzică și poezie

Primăvara baladelor

În organizarea Consiliului U.A.S.C. din Universitatea din București și în cadrul amplei manifestări CINTAREA ROMÂNIEI, urmărindu-se valorificarea potențialului artistic studentesc de creație și interpretare, s-a desfășurat în Aula Universității cel mai important și mai așteptat festival anual al muzicii folk, treaptă de control înaintea unui alt eveniment de mare anvergură, Festivalul de muzică folk „CINTECELE TINERETII” organizat de C.C. al U.T.C. A cincea ediție a Primăverii a urcat la rampă „recolta” ultimilor doi ani studentești, din care trebuiau desemnați cei ce continuau o listă prestigioasă de laureați: Doru Stănculescu, Valeriu Sterian (1973), Mircea Vintilă și Dan Chebac (74), Evandro Rossetti și Promusica (75), Adrian Auseh și Mircea Bodolan (76). O sarcină nobilă și dificilă pentru cei 38 de concurenți, din 7 centre universitare, o sarcină mai ușoară pentru juriu datorită faptului că aproape jumătate dintre concurenți nu s-au înscris, destul de vizibil, în lupta pentru premii. Mă refer mai întii la acest aspect (nedorit dar... real), din mai multe motive. Cele două serii de concurs au părut lungi tocmai prin diluția calității. Nu voi repropoza acest lucru organizatorilor; am considerat totdeauna acest festival ca un moment de lucru, în care se învață, în care se călește și se clarifică personalitatea. Și organizatorii au „dat” o masă rotundă concurenților, o întîlnire cu juriul și o selecție în care (și la care) s-a muncit mult, cîntîndu-se multe piese și alegîndu-se doar două. Apoi, să nu uităm că aproape 75% dintre concurenți sînt studenți în anul I și II, relativ tineri deci, și de ce să nu amintim, cam în acelaș procent, studiază în profil... tehnic. Festivalul ar fi cîștigat în valoare dacă selecția ar fi urmărit o diversificare mai largă (și mai profundă) a tematicii prezentate, inclinînd spre alegerea celor mai „lucrate” cîntece din repertoriul fiecăruia, aducîndu-se totodată pe scenă și viața studentescă, așa cum este ea, suferbă, cu bune și cu rele. A lipsit cîntecul de dragoste (total!), aproape că nu au existat cîntece cu tentă umoristică sau ironică, nici măcar o dată nu s-a pomenit cuvîntul „student” sau „chiul” sau „iubire”, de parcă n-ar fi fost festival... studentesc. Selecția a riscat de asemenea ca multe cîntece patriotice să „intre” fără a fi pe deplin finisate sau realizate, dintr-o dorință excesivă de angajare. Să fim bine înțeleși, festivalul a fost politic și au fost excelente cîntece politice, drept pentru care juriul a și acordat un exaeque la această categorie. În plus, poate mi s-a părut mie, selecția a optat deseori pentru poezia consacrată (fapt lăudabil, dar transpunerea cere talent și responsabilitate și pregătire și nu „iese” la oricine), fugînd de textul autorului student, uneori mai puțin poetic, dar „simțit” folk. Dar, cum spunea un concurent, acest lucru nu se întîmplă numai la P.B. ci și la t.v...

Odată acestea spuse, sînt multe altele bune de spus. Festivalul a confirmat largă

De la PREȘEDINTELE JURIIULUI — între ultimul cîntec al Galei și recitalul grupului SFINX :

Este tonică și reconfortantă această Primăvară a baladelor. Din fotoliul juriului am aplaudat aproape la unison cu publicul tînar și în acelaș timp, pe acești tineri care apar (te întreb, cum ?), ilustrînd o dată mai mult vorba veche după care românul s-a născut poet (cîtește muzicant). Chiar atunci cînd constai, cu o anumită amărăciune, că unii tineri par complet lipsiți de sprijin și îndrumare profesională (o spun și autocritice, deoarece această îndrumare revine muzicienilor avizați, școlii), chiar atunci cînd constai că tinerețea lor sună disonant pe o muzică veche, minoră (în ambele sensuri), ajungîndu-se uneori la o anumită monotonicitate, chiar și atunci nu poți nega talentul, sensibilitatea lor și faptul minunat de a fi îndrăgostiți de muzică și poezie.

Dar, spre bucuria mea, ediția aceasta a adus semne de înnoire, de învingere a șabloanelor, iar cei premiați pot fi felicitați tocmai pentru faptul că nu s-au mulțumit cu formule, ci, au făcut demonstrația fan-teziei lor creatoare, unii chiar la modul superior, rafinat (aș cita doar Pămîntul nostru).

Un sincer bravo organizatorilor și o revedere așteptată cu interes în viitorul festival „CINTECELE TINERETII”.

LAURENȚIU PROFETA

Marius Toader, Gabriela Dobru (sus), Elena Lepădatu, Eugenia Chiorean, Romeo Dragomir (jos)

circulație a muzicii folk și apariția unor noi centre studentești folk (Pitești, Constanța, Bacău și cu rezultate deosebite, Galați). Folkul studentesc a crescut, au apărut „virfuri” individuale de personalitate, precum și grupuri foarte bine lucrate. S-au relevat foarte frumoase voci folk (cele trei laureați, Cristina Benyó și Monica Chifor), tehnică instrumentală adecvată și în cîteva cazuri, o fuziune absolut remarcabilă între muzică, text și interpretare: Pămîntul nostru, Bradule, Lumină albă, Gînduri de pe cîmpul de luptă, Pămîntul acesta, inima noastră etc.

În aceste condiții juriul condus de compozitorul Laurențiu Profeta s-a „bătut” strasnic de cinstii și democrație și a reușit un palmares care a mulțumit publicul și care, sînt sigur, va fi reconfirmat în timp. Față de acest palmares ar putea obiecta doar grupul bucureștean Interludiu, considerat cel mai „ne-folk” grup și poate că totuși, cel mai interesant, aflat pe un drum care duce spre... corală. Și au mai fost aproape de „top” Violet Simionescu și constanțenii grupului Euxin. Spre celălalt capăt, adică pentru Marele premiu, au luptat cu mari șanse primii patru clasați; diferențe de un vot au stabilit „căderea” OPINIEI și a lui Vasile Ioan, care și-au luat apoi și meritele premiilor pentru cele mai bune lucrări angajate. Cum muzica grupurilor a fost apropiată (stilul... Iași, început și lansat de Flacăra Folk cu ani în urmă), doar cîteva cuvinte despre candidații soliști. VASILE IOAN, dur și totuși cald, caustic uneori și totdeauna profund, cîntă apăsător și „rău” texte directe, fără floricele, chiar fără poezie. Are multe de spus, le și spune bărbătește pe scenă, spontan, cu forță, minuind cu excelentă profesionalitate vocea și chitara, unelte de lucru, nu de visare (vezi și cea de a doua lucrare prezentată „Cîntec pentru brigada artistică”). MIHAI POCORSKI, mai cald, interpret de atmosferă, fără dulcagărie însă și cu surprize posibile, este interpretul cu folk fluid, pe versuri frumoase, dar nu ale lui, cu voce plăcută și bună tehnică de chitară, cu posibilități pe care va trebui să le împlinescă, obligat de calitățile native și de... Marele premiu. Atîta doar...

Radioul și televiziunea au „tras” aproape totul și cred că la Clubul T din 6 mai (Betty Mondanos) se va uita toată suflarea folk din țara noastră. Să ne gîndim atunci și la organizatori, la Adriana Stoichițoiu, la Ani Lazăr, la toți cei din echipele de protocol și organizare, stu-

denți și ei pe apucate, într-o săptămîină de primăvară folk, ale cărei roade se vor coace cu siguranță, mai încolo, dacă vom ști fiecare, și în special interpreții muzicii tinere, să muncim mai mult.

AUREL GHERGHEL și EMANUEL TANJALA

O voce din Harghita

Árpád Domokos are 18 ani și este elev în anul III al Liceului industrial din Miercurea-Ciuc. Deși apare frecvent alături de cîntăreții folk Maria Nagy, el nu este numai un bun chitarist de acompaniament, ci se dovedește a fi un cîntăreț complet, avînd compoziții proprii cu texte în limba maternă, limba maghiară, cît și în limba română din creația poetică actuală. Compoziția sa preferată și de succes: „Olteneii lui Tudor”.

OCHII ȘI URECHILE LUMII

Fotbal — asociații

Meciul de fotbal dintre cele mai puternice echipe ale lumii — actuala campioană mondială, R.F. Germania, și fosta campioană mondială, Brazilia — s-a disputat, zilele trecute în mijlocul unui interes cum nu se poate mai înalt și mai adinc. Numeroși oameni politici vest-germani, în frunte cu președintele Walter Scheel, au asistat la această întâlnire, socotită „eveniment de pagină I” ; deputații brazilieni au lăsat orice alte preocupări pentru a urmări partida. Cu o zi înainte, sau două, unul dintre ei ceruse demiterea antrenorului Coutinho, în urma eșecului de la Paris (0-1, cu echipa ambițioasă, dar nu grozavă a Franței). Nu mai trebuie relatat pe larg cum a privit Coutinho partida... Ca să fim exacti, concși, Coutinho își juca — nici mai mult, nici mai puțin — destinul. Meciul era, dealtfel, amical, fără miză, cum se spune. Miza s-a dovedit însă enormă. În modul cel mai amical — s-a pus în discuție înțietatea mondială în fotbal-asociație. Din această miză, nemărturisită, dar copleșitoare, au decurs o tensiune extraordinară și un joc prost.

Caracteristicile meciului (rezultatul pur sportiv este prea binecunoscut : 1-0 pentru Brazilia) credem că interesează pe toți cei care obișnuiesc să citească atent, foarte atent, paginile externe ale ziarelor nesportive : în primul rând, cele mai puternice echipe de pe glob nu s-au înțeles, adică jocul uneia nu s-a potrivit cu jocul celeilalte și dialogul — acel dialog necesar nu numai la teatru între personaje chiar opuse, dar și în fotbal între doi adversari cu aceeași mentalitate în luptă — nu s-a legat, lipsind de logică acțiunea de pe teren. Se vorbeau două limbaje atît de diferite încît nu s-a putut asigura nici măcar cea ciocnire dramatică numită, indeobște, conflict. În ce au constat aceste limbaje care, în neconvergența lor, au dat naștere unui spectacol straniu și mai întîi de toate plicticos ? Plătind parcă tribut aceluia teatru absurd care a făcut ravagii în secolul nostru, cele mai puternice echipe de fotbal-asociație ale lumii au lucrat cu o încăpăținare extremă la despersonalizarea lor, hotărîte fiecare să-și însușească personalitatea celeilalte, ca și cum această „metafizică” — și nu marcarea golurilor — ar fi fericirea unui joc de fotbal. Fiecare a renunțat la trăsăturile proprii pentru a dovedi că posedă trăsăturile rivalului. Brazilia a renunțat la sistemul ei de pase care permitea o maximă fantezie și veselie a jocului și individului, la atacul supranumeric care-i asigura întotdeauna înscrierea unui număr de goluri superior celor permise, țelul oricărui sistem fotbalistic. Ea a uimit prin folosirea — chiar judicioasă ! — a pressing-ului, a marcajului strict, pînă la duritatea cinice, incredibile pentru cei care au adorat cîndva jocul brazilian. Brazilia nu mai e Brazilia, ci o foarte bună echipă europeană — cum au dovedit-o, ulterior, cu englezii — ceea ce e foarte mult, dar e altceva... La rîndul lor, vest-germanii au abandonat jocul lor „tare”, plin de vigoare și geniu organizatoric, sacrificîndu-l unui joc mărunț, de pase meschine și obosite, care-și visa modelul în tehnica braziliană, deloc potrivită temperamentului lor serios și aplicat. Aceste nepotriviri au mărit caracterul dizgrațios al întîlnirii. Trebuie să subliniem că în urmă cu cinci ani cele două echipe s-au mai întîlnit într-un meci, cu același rezultat sportiv, cu exact aceleași trăsături psihologice, oferind același spectacol posac și tern, criticat de toată lumea largă și mică a fotbalului-asociație care ar fi vrut să vadă în jocul marilor echipe un, mă înțelegi, exemplu... Dar cele mai puternice echipe ale lumii se pare că n-au fost zguduite de aceste critici ale „iubitorilor sportului cu balonul rotund” (minunată expresie !), ele au continuat să-și vadă de interesele lor înguste și personale, „ceea ce este de prost augur pentru viitorul fotbalului”, vorba unui ziarist luxemburghez, care, cit o fi ei de mic, Luxemburgul, pe hartă, știe ce spune... Pe scurt — realizarea majoră a acestui meci cum nu se poate mai amical a fost demonstrarea că azi fotbalul nu mai are haz. Fotbalul, azi, e mohorit, sever, încruntat și neferice ca toate crizele pe care le străbate omenirea.

Fotbalul — expresie, și el, a omului și a dramelor sale ? Dar dacă aici e tot hazul, atît cit mai este, al problemei ?

RADU COSAȘU ■

BLOC NOTES

Datorii... Indatoriri...

În lumea economică sînt probleme care sînt tratate cu o frecvență uimitoare, cu lux de amănunte, care lasă rece totuși necunosătorii și mai ales neinteresății. Cotele acțiunilor diferitelor societăți, evoluția parităților monetare, piața materiilor prime se înscriu în rîndul unor asemenea subiecte. Cum totul este schimbător și pe acest tărîm — în funcție de alternanța perioadelor de creștere — tot mai rare — și a celor de recesiune — tot mai dese — ochiul avizat al analiștilor începe să se îndrepte și în unghere pînă nu demult cu totul și cu totul ignorate sau uitate. Iată, spre exemplu, datoriile externe ale statelor în curs de dezvoltare. Deși dosarul în sine este vechi și cunoscut, strategii ai economiei capitaliste apreciau că maladia cu pricina trebuie să se vindece numai și numai pe seama contractanților — a se citi țări recent independente, sau cu independență cucerită cu decenii în urmă, însă furnizoare de materii prime. O schemă susținută și apărată cu un interes vădit. Lucrurile au evoluat și, de mai mulți ani, inclusiv printre economiștii occidentali, a început să ciștige teren necesitatea unei schimbări radicale și în domeniul activităților economice internaționale, al comerțului. E un domeniu major al vieții contemporane în care sînt legi nescrie și în care — vrei, nu vrei — te simți implicat.

Schimburile de valori materiale se dezvoltă și diversifică, cunosc direcții și domenii tot mai vaste, angrenînd practic întreaga lume. Aici apar ungherele mai luminate — sau întunecate — ale problemei. Unii, în virtutea unor privilegii, și-au tot rotunjit profiturile. Alții, mai săraci, au tras

ponoasele. Unii, cei bogați, au acumulat beneficii — desigur legale — pe cînd alții datorii. Potrivit unor estimări, suma totală a datoriilor țărilor în curs de dezvoltare ar fi de 210 miliarde dolari ; potrivit altora, ea s-ar apropia de 300 miliarde dolari. Numai dobinzile scadente anual la aceste debite se ridică la 20 miliarde dolari. Sînt sume impresionante care în condițiile actualei conjuncturi economice mondiale, în cazul multor țări, par de neplătît. Pentru unii observatori, actuala criză economică cu implicații internaționale ar putea fi soluționată și prin reducerea datoriilor sau amînarea lor, ceea ce ar crea, după opinia lor, premise de lansare a unor mari comenzi provenind din țările în curs de dezvoltare către țările industriale. Consecințele ? Posibilități de folosire a capacităților de producție neutilizate, iar pe plan social, noi locuri de muncă pentru armata apăsătoare a șomerilor. Ar fi desigur o „soluție”. Însă cît de durabilă și justă ? S-ar debloca cîteva canale, în rest...

O adevărată reglementare nu poate interveni decît în măsura în care au loc transformări de structură în acest domeniu, în care, așa cum spuneam, sînt interesate, au drepturi și îndatoriri toate statele. Este vorba de instaurarea în practică a principiilor decurgînd din noua ordine economică internațională. Orice alte încercări nu fac decît să prelungească o situație de natură să contribuie la adîncirea decalajelor, să perpetueze împărțirea anacronică a lumii în bogați și săraci. La o analiză mai atentă ni se înfățișează aceeași marfă, potrivit aceluiași reguli, în alt ambalaj, chiar dacă e ceva mai poleit...

Dar oamenii acestor vremuri, mai conștienți de cursul istoriei, de mutațiile ce au loc, revendică cu totul altceva, o lume mai justă și mai dreaptă și în lumea zeului Mercur, cu atît mai mult cu cît ceasul „neguțătorilor de mărgelă din sticlă și alte mărfuri scilpitoare” a sunat...

I. TIMOFTE ■

Accesul neîngrădit al tuturor popoarelor la cuceririle științei și tehnicii

Trăim o epocă în care revoluția tehnico-științifică înregistrează o dezvoltare nemaiîntîlnită. Adevăr incontestabil, dar nu general, deoarece în actuala structură a contemporaneității efectele științei nu sînt pretutindeni aceleași. În modul cel mai trînt, cuceririle științei, tot ce a ajuns să descifreze și să stăpînească spiritul uman în acest plan, poate servi, deopotrivă, sau cel puțin în măsură egală, atît pentru binele, cit și împotriva intereselor umanității. „Omul de știință contemporan nu poate fi un ucenic vrăjitor care pierde controlul propriei născociri minunate — scrie un reputat om de cultură român —, ci măstru care să știe să dirijeze, într-o simfonie a civilizației viitoare, a destinului noului mileniu, suma izbînzilor geniului uman, să găsească neîntîrziat căile de armonizare între valorile științei și cele politice, să facă din universalitatea revoluției științifico-tehnice un mod de realizare deplină a omului, a umanității și reumanizării ei”.

Dincolo de această delimitare, care ține de natura actului științific, de finalitatea sa, se mai impune însă una : o serie de descoperiri și cuceriri științifice au o arie foarte îngustă de răspîndire, fac obiectul unei politici de monopol, sînt considerate chiar secrete intangibile. Or, așa cum sintetiza într-o formulare de mare adevăr și concizie tovarășul Nicolae Ceaușescu, „prin însăși natura ei, știința este guvernată de principii generoase, amăniste ; ea trebuie să-și propună ca țel suprem ridicarea condiției de viață materiale, sociale și spirituale a întregii umanități.” Implicațiile revoluției tehnico-științifice în epoca noastră, ale „furtunoasei revoluții tehnico-științifice” — cum o numește secretarul general al partidului — sînt multiple și complexe. Niciodată pînă acum în istoria omenirii nu s-a vorbit despre știință ca despre o forță de producție atît de importantă pentru dezvoltarea economico-socială. Ca despre un element esențial al organizării moderne, raționale a societății. Ca despre un factor care să constituie în asemenea măsură cheia bunăstării și fericirii omului, dar care, prin antiteză, să reprezinte un atît de uriaș pericol pentru civilizația lumii, prin deturnarea rezultatelor cercetării în scopuri distructive. Tabloul întreșut de aceste două cursuri opuse este extrem de mozaicat, cu elemente în totală dezarmonie. În lume se investesc anual pentru cercetare aproximativ 65 miliarde dolari. Din acest total, țărilor în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină le revin numai 3 miliarde dolari. 90 la sută din cercetarea științifică și tehnologică ce se desfășoară în lume are loc în țările industrializate ; 86 la sută din totalul omenilor de știință lucrează în aceste țări. Din totalul celor 3,5 milioane de brevete în diverse domenii științifico-tehnice existente în lume în 1972 — arată experții U.N.C.T.A.D. — numai 6 la sută, adică 20 de mii au fost create în țările în curs de dezvoltare. Și, în fine, un alt fapt, la fel de semnificativ, cercetările efectuate în domeniul militar în șase țări dezvoltate absorb de zece ori mai multe forțe științifice și tehnologice decît întregul disponibil din acest domeniu al tuturor țărilor în curs de dezvoltare. Acestea, se știe, alcătuiesc majoritatea omenirii.

Analizînd în mod științific relația între știință și dezvoltare, întelegînd limpede că decalajele economice între țări reflectă în mare măsură decalajele tehnico-științifice existente și că cerința asigurării accesului larg liber de orice bariere și discriminări al tuturor națiunilor la cuceririle revoluției tehnico-științifice trebuie să fie dublată de efortul intens pentru dezvoltarea unui potențial științific propriu, România socialistă acționează în mod consecvent pentru

transpunerea în viață a acestor direcții esențiale. Marea atenție acordată activității de cercetare în toate domeniile de activitate reprezintă o constantă a politicii partidului și statului nostru. Atenția acordată activității de cooperare cu celelalte popoare pe tărîm științific și tehnologic se constituie de asemenea într-un punct de referință. Aceste preocupări sistematice, de durată, cu o perspectivă amplă, sint concretizate în acțiuni pe măsura forței gîndului, într-o dialectică întrepătrundere. Actualul plan cincinal — parte integrantă a programului de fărîre a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră — a fost elaborat și se desfășoară sub semnul revoluției tehnico-științifice, al afirmării cu putere a celor mai noi cuceriri ale cunoașterii umane în toate ramurile economiei. În domeniul activității internaționale, România a promovat și dezvoltă pe larg legăturile directe dintre organizații de cercetări științifico-tehnice din țara noastră și organizații similare din alte țări. Astfel, pentru perioada 1976-1980 au fost perfecționate peste 300 de acțiuni de cooperare pe bază de contract. România dezvoltă dealtfel relații de colaborare bilaterală științifică și tehnică cu peste 30 de țări în curs de dezvoltare și este prezentă în sectoarele de activitate științifică a 40 de organizații internaționale cu caracter guvernamental și neguvernamental.

Încă din anul 1970, la sesiunea jubiliară a Adunării Generale a O.N.U., țara noastră a propus înscrierea pe ordinea de zi a punctului intitulat „Rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor”. Această inițiativă a fost înscrisă în documentul final al sesiunii extraordinare a O.N.U. din septembrie 1975, pentru ca, anul trecut, propunerea României de a se organiza o reuniune mondială pe această temă să fie sprijinită de peste 30 de state membre ale O.N.U. Însemnătatea și oportunitatea organizării unei asemenea reuniuni este probată în modul cel mai elocvent de hotărîrea de a se convoca în anul 1979, în cadrul ultimei sesiuni a Adunării Generale, „Conferința Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării”. În concepția țării noastre, viitoarea conferință mondială pentru știință și tehnologie nu poate fi privită ca o simplă tribună de schimburi de experiență între specialiști, de simple informări privind stadiul dezvoltării științei și tehnologiei într-o țară sau alta. Reuniunea va trebui să se constituie într-un larg for de dezbateri a metodelor de acțiune și de stabilire a măsurilor adecvate — la nivel național, regional și mondial, pentru dezvoltarea potențialului tehnic al țărilor mai puțin dezvoltate, în vederea rezolvării problemelor subdezvoltării, asigurînd cadrul și mijloacele necesare desfășurării cooperării internaționale pe baze echitabile. Modalitățile acestei cooperări urmează să fie, desigur, în afara acelor incidente care ar afecta în vreun fel suveranitatea sau dreptul de decizie independentă ale vreunui stat.

Politica de acțiune permanent pentru o pace trinitică izvorăște din însăși ființa poporului nostru. Vastul program de dezvoltare în care sîntem angajați solicită eforturi intense, mobilizează mari resurse, cere dăruire oamenilor și, mai ales, cere pace lumii. Între valorile civilizației umane ce se afirmă plenar în cadrul acestui efort constructiv, știința, accesul la cuceririle geniului uman reprezintă pe fundalul aspirațiilor proiecția tot mai puternică a unei lumi noi, întemeiate în mod neclintit pe pace și pe respectul demnității fiecărui popor, reprezintă datoria noastră față de lumea viitorului.

DOINA IOVANEL

Muncitorii italieni spun „Nu !” violenței și terorismului. Fotografia surprinde unul dintre momentele în care oameni ai muncii italieni, din numeroase întreprinderi industriale ale țării, au suspendat lucrul pentru a organiza manifestări spontane, adunări și dezbateri în cursul cărora au condamnat cu indignare actele de terorism

Dar ei nu-l găsesc

La începutul lunii aprilie, Direcția de statistică a C.E.E. anunța că în țările Pieței comune erau înregistrați 6,04 milioane șomeri. Cifra reprezintă procentual 5,7 la sută din totalul populației apte de muncă. Publicații din aceste țări subliniază tot mai frecvent implicațiile profunde ale creșterii șomajului, fenomen de esență aparținând crizei sistemului capitalist în ansamblul său. Astfel, ziarul „La Libre Belgique” semnală de curând că reducerea locurilor de muncă se extinde, devenind cronică, și în mediul rural. Un element în plus care demonstrează gravitatea problemei șomajului în țările industrializate, încă un argument al faptului că repercusiunile crizei și efectele sale asupra pieței muncii se resimt într-o măsură sensibilă în toate straturile sociale. La rândul său, într-un articol intitulat „Generația inutilă”, ziarul „Morning Star” notează că, anul acesta, 900 000 de tineri vest-germani — eu 50 000 mai mult decât în anul 1977 — vor încheia școala pentru a căuta un loc de muncă sau o instruire superioară. În condițiile în care, însă, există 300 000 de șomeri sub 25 de ani — continuă ziarul — tinerii acceptă ceea ce li se oferă, devenind adesea „muncă ieftină”, adică primind ocupații respinse de alții și salarii modeste, renunțând deci la proiectele de calificare superioară.

Sînt însă și tineri, iar numărul acestora este de ordinul sutelor de mii, care reacționează în alt mod la situația dificilă cu care sînt confrunțați, organizînd acțiuni de protest, demonstrînd sau participînd la manifestații în care revendică dreptul la muncă și instruire.

Existența, în țările lumii capitaliste,

a 17 000 000 șomeri constituie o necesitate a drepturilor omului — aprecia recent cancelarul federal al Austriei, într-un interviu acordat ziarului francez „Le Figaro”. „Noi nu sîntem capabili să menținem deplina ocupare a forței de muncă”, spunea Bruno Kreisky.

Și, publicația „Giorni” atrage atenția asupra unui alt aspect legat de asigurarea unui loc de muncă. „Lipsa de ocupație a intelectualilor atinge un punct dramatic: a găsi ceva de lucru pentru această masă de tineri — consemnează revista italiană — apare în prezent ca deosebit de problematic”.

Din presa străină

Goana după smaralde

Teșind din mină, Joaquim i-a arătat cu mîndrie colegului său prada: două bucăți de piatră verzui — smaralde. Era prima lui „descoperire”, după mai multe săptămîni de căutări într-o hrubă, la 25 metri sub pămînt. Un negustor i-a plătit apoi bani gheață pe ele, sub privirile invidioase ale celorlalți „garimpeiros” (căutători de pietre prețioase). Sărbătorirea evenimentului a avut loc într-o circumămbră obscură, în care o sticlă de bere costă de două ori mai mult decât în localurile de lux din marile orașe.

Mina de smaralde Carnaiba, din nord-vestul statului brazilian Bahia, situată la 500 kilometri distanță de capitala statului Salvador, este considerată cea mai mare mină de acest gen din lume, cu toate că pietrele de aici nu sînt de cea mai bună calitate. Din zăcămintul de smaralde, întins pe o suprafață de 7 500 hectare, provine și cel mai mare smarald găsit vreodată, care cîntărește 7,6 kilograme.

Spiritul de aventură al celor pe care societatea i-a eliminat din rîndurile ei și-a pus amprenta asupra atmosferei care domnește în așezarea „minieră” situată la peste 700 metri altitudine, unde nu

există nici un medic și unde canalizarea nu este cunoscută.

Bărbații caută aici cu înfrigurare, în condițiile cele mai primitive și periculoase, miraculoasa „piatră verde”. În baza unei licențe, fiecare își sapă propria mină în solul pe care a luat naștere așezarea. Oficial, orice căutător de smaralde își poate vinde liber pietrele găsite. Dar zvonuri cărora trebuie să le dăm crezare afirmă că în mină s-a creat deja un fel de mafie, care controlează comercializarea pietrelor. Rarii străini care reușesc să ajungă la mină pot achiziționa smaralde șlefuite, în funcție de calitate, la preț de 60 pînă la 300 de dolari caratul, dar negustorii locali plătesc în cel mai bun caz numai jumătate din preț.

Se estimează că la Carnaiba trăiesc vreo 5 000 de oameni, dar cifre precise nu există. Nimeni n-ar putea spune cam ce cantități de smaralde se găsesc în pîntecele muntelui, deoarece, din cauza metodelor de exploatare care sînt la nivelul evului mediu, nici o prospecțiune nu este posibilă. Anual se scot din mină smaralde în valoare totală de peste 500 000 de dolari.

Neîncrederea domnește în atmosfera așezării, în care bărbații formează marea majoritate. Cînd se ivesc neînțelegeri, oamenii apelează cu multă ușurință la cuțit. În ultimul timp, au început să se facă auzite focuri de armă, iar cînd poliția a efectuat o descindere a descoperit un adevărat arsenal. Dacă cineva dispăre, nimeni nu se întreabă ce i s-a întimplat. Cele mai cumplite acte de violență pot avea drept mobil lipsa de bani pentru băutura sau răfuiala pentru vreo femeie.

Pînă acum, nimeni n-a reușit să plece definitiv din mină, chiar dacă a cîștigat ceva bani. Cu banii, oamenii pleacă la Salvador sau chiar la Rio de Janeiro, îi cheltuiesc acolo, apoi se întorc, în vechia speranță că muntele le va dărui marea comoară.

Pe singura cale de acces din lumea civilizată spre mină, care, din cauza nenumăratelor accidente produse este supranumită „șoseaua morții”, nu circulă nici un mijloc de transport în comun. Uneori, la mină vin părinții tinerilor sau alteori ai fetelor care au fost furate sau ademenite de „garimpeiros” și silite să se prostitueze în orașelul smaraldelor. Tradiția le refuză acestor fete orice șansă de întoarcere. Ele rămîn la marginea societății, asemenea bărbaților care caută cu disperare în adîncurile muntelui marea comoară pe care, probabil, n-o vor descoperi niciodată...

Paris — Londra, în patru ore ?

Tunelul de sub Canalul Minecii din nou în actualitate

Ideea construirii unui tunel pe sub Canalul Minecii, prin care s-ar fi pus capăt izolării Angliei de continent, a apărut, în anul 1802, și aparține inginerului francez Albert Mathieu. La 23 ianuarie 1875 a fost semnată prima convenție franco-britanică pentru construirea unui astfel de tunel. După aproape un secol, în 1971, a fost semnat un nou acord ce prevedea realizarea practică a legăturii pe sub mare între Anglia și Franța. Locul de plecare a construcției era prevăzut într-o zonă situată între localitățile Folkestone și Ashford, de pe tîrmul sudic al Angliei. După o traversare de 37 km, pe sub mare, acesta urma să atingă tîrmul francez, la Sangatte. În 1973, guvernul britanic anunța că tunelul „prezintă interes național”, pentru că în ianuarie 1975 construcția lui să fie abandonată ca urmare a înrăutățirii situației economice a partenerilor ce și-au propus să o înfăptuiască. Lucrările începute în 1973 s-au păstrat într-o stare corespunzătoare. La locul construcției se află încă, bine protejată, o instalație de foraj de 750 tone, capabilă să foreze șase metri de tunel pe oră. Se pare că această instalație își va putea continua în viitorii ani acti-

vită, deoarece, după cum anunța cotidianul britanic „Times”, companiile feroviare britanice și franceze intenționează să reia activitatea. Cele două companii studiază, în prezent, un proiect simplificat de tunel pe sub Canalul Minecii și, ca atare, mult mai economic decât cel avut în vedere anterior. Proiectul urmează să fie înaintat anul acesta guvernelor englez și francez.

Tunelul va avea, conform cotidianului citat, o singură cale ferată al cărei sens de circulație va fi schimbat din oră în oră, fapt ce ar permite circulația zilnică între cele două țări a 120 de trenuri. Vechiul proiect prevedea săparea a trei galerii, situate la 30 metri una de alta, fiecare cu un diametru de 6,58 metri, dintre care două pentru transportul feroviar și una pentru serviciul de întreținere. Soluția forajului continuu a fost, se pare, preferată aceluia de depuneri unu așa-zis „tub”, cu un diametru care să permită instalarea unei linii ferate pe fundul Canalului Minecii. Costul noului proiect a fost estimat la circa 500 milioane lire sterline (aproape 4,3 miliarde franci), adică de circa patru ori mai puțin decât

proiectul abandonat la începutul anului 1975.

Guvernul britanic ar fi dispus să redeschidă acest vechi dosar, asigurînd acoperirea unei părți a cheltuielilor, relatează ziarul citat, dacă C.E.E. va susține, la rîndul său, noul proiect, suportînd, totodată, o parte mai substanțială din suma necesară. În acest context, poate fi remarcată recenta aprobare de către C.E.E. a propunerii privind crearea în principiu a unui fond de investiții pentru dezvoltarea transporturilor între țările vest-europene.

Dacă Parisul, Londra și Piața comună își vor da anul viitor consimțămîntul pentru trecerea la realizarea noului proiect, lucrările ar putea începe în 1980, iar primele trenuri ar putea circula, în acest caz, prin el, în 1985, precizează „Times”. Călătoria Paris — Londra ar dura patru ore dintre care 40 de minute pentru străbaterea tunelului.

Importanța înfăptuirii acestui proiect constă în asigurarea unei legături mai rapide și mai eficiente între Marea Britanie și continent, reducînd, totodată, aglomerările în ce privește traficul de mărfuri pe această rută. Numărul mare de coliziuni maritime în Canalul Minecii (circa 60 pe an) și investițiile mari necesare asigurării transportului aerian și pe apă sînt alte argumente care pledează în favoarea construirii tunelului. Realizarea lui ar permite, de asemenea, crearea de noi locuri de muncă, ar încuraja investițiile și, în consecință, ar permite dezvoltarea industrială a sud-estului Angliei.

TUDOR PRELIPCEANU ■

„Inodor, incolor și insipid”

S-a vorbit mai întii de Cinecittă, mai precis de criza acută ce se instalase în aceste faimoase studouri. La puțin timp după asta s-a spus același lucru și despre nu mai puțin faimoasele studouri de la Hollywood. Cînd, în urmă cu două săptămîni, a avut loc ait de așteptata înminare a premiilor Oscar, seara „istorică” a beneficiat de un ceremonial de o simplitate desăvîrșită. Cauza? Ceremonia respectivă a fost adesea taxată ca fiind de prost gust și o modalitate de auto-satisfacție. Cu toate acestea, după corecturile impuse indeosebi de eșecul comercial de anul trecut (apreciază „France Presse”) seara „istorică” a fost urmărită (în S.U.A.) de un număr record de telespectatori: 70 de milioane, adică 68 la sută din totalul acestora. Succes? Dacă da, pentru cine: pentru actori, pentru rolurile lor? pentru producători? pentru realizatori?

Totuși pe acest fundal de oarecare efervescență Annie Coppermann și Patrick Lamm vorbesc, în „Les Echos”, despre criza cinematografiei franceze. Articolul lui Lamm începe tranșant, afirmația fiind susținută de statistici incontestabile: „Cinematograful francez își pierde clienții. În douăzeci de ani — din 1957 pînă în 1977 — numărul spectatorilor a scăzut de la 411 milioane la 168 milioane”. Cei în cauză arată că la situația respectivă s-a ajuns din cauza televiziunii — „un exploator exagerat”, cum o califică purtătorul de cuvînt al distribuitorilor de filme. „În afara citorva succese răzlete („Cousin, cousine” în S.U.A., Alain Delon în Japonia, filmele cu Charlot în India care, toate, au atins 420 de milioane de spectatori!), filmele franceze nu realizează decît 25 la sută din încasări la export”.

Sînt abordate numeroase aspecte ale acestei alarmante stări de lucruri. Astfel, despre finanțarea unui film se arată că „a devenit o operațiune extrem de periculoasă, bazată pe anticiparea încasărilor”. Apoi că cel mai bun mod de a atrage capitalurile spre cinematografie este de a avea concursul unei „stele” intrucît o asemenea prezență pe genericul filmului determină implicit ampoloarea angajamentelor distribuitorilor și, de aici, volumul creditelor bancare. Dar, evident, „stelele” costă mult: astfel, Louis de Funès cere de regulă 4—5 milioane franci, așa încît filmul „este grevat de datorii încă înaintea realizării lui, iar amortizarea cere un asemenea succes încît, cu toată contribuția mării vedete, acesta rămîne problematic”. Cinematografia franceză, conchide Lamm, este în criză și arată iarăși cauzele: „televiziunea, cu concurența ei, dar și statul care a impus o împărțire aberantă a încasărilor și a reglementat prețul locurilor astfel încît toate săile s-au aliniat la prețuri mari. Dar, cu toată criza, se trăiește încă bine la cinematografia franceză. Nu numai dl. Funès, ci și «pornocrații» care fac filme ce costă 300 000 franci...”

Mult mai nuanțată este analiza făcută de Annie Coppermann pentru care, „în goană după profituri mari, se lansează pe piață «produse» ce nu mai au ca obiectiv stimularea reflecției sau visării, ci și dea cit mai mult posibil și cit mai repede. Bineînțeles, cu prețul totalei depersonalizări a autorului...” Mai concret, după cum afirmă un realizator ca Alain Resnais, de exemplu, astăzi n-ar mai putea fi făcut filmul „Hiroshima, dragostea mea”. Realizatorii și producătorii preferînd facitul, „s-a ajuns la acest cinema de consum inodor, incolor și insipid care nu mai găsește nici un ecou în afara frontierelor și de care, în final, s-a săturat și publicul francez...” Și, mai departe, „cîci dacă cinematografia își pierde publicul, nu se întimplă oare aceasta pentru că ea este foarte adesea total străină de adevăratele lui preocupări?”

Firește, sînt citate marile reușite de ieri dar și elemente incurajatoare de azi: preocupări de a aborda mari teme culturale și probleme contemporane reale. Dar ele sînt puse în ecuație cu un răspuns bazat pe discernămint și analiză lucidă a ceea ce se numește „pseudocerere manipulată de structuri devenite incontrollabile”. Cu alte cuvinte (ale lui André Bazin), așa încît această „artă industrială” să nu sfîrșescă prin a se contopi trup și suflet cu profiturile industriale.

PETRE NICOLAE ■

La Deva, Bela Karolyi pornește din nou la drum

Intr-o altă primăvară, acum zece ani, Bela Karolyi posesive împreună cu soția într-un orașel de pe malul Casinului. Încercător în ideea sa că viitorul gimnasticii aparține copiilor, cutreiera școli și grădinițe cu ochiul său scrutător, în căutarea micuțelor grațioase, apte și dornice să facă gimnastică. La fel și acum, după exact zece ani, tot tânăr și cu multă experiență acumulată în acest timp, l-am găsit împreună cu Marta, soția sa, dar lor li s-a alăturat micuța Andreea, ajunsă la vârsta de cinci ani, și maestrul de balet Geza Pojar. Cu toții s-au stabilit la Deva, încă din 15 aprilie, și locuiesc în apropierea săli de gimnastică a Liceului de construcții din localitate. La numai o săptămână i-am văzut la lucru în sala special amenajată a sporturilor din Deva. Era aproape ora 11. Se anunțase o selecție la care urmau să participe cele mai mici eleve ale școlilor generale nr. 1 și 2. Zece de fetițe, însoțite, firește, de învățători, dar și de citiva părinți, au pășit cu sfială și cu emoție, poate pentru întâia oară, pe parchetul sălii de sport. Au urmat prima aliniere, apoi „proba” eliminatorie, examinarea constituției fizice, bine cîntărită din priviri de Bela și Marta, selecționeri cu perspicacitate recunoscută. Cele care au trecut cu bine examenul au continuat testele privind alergarea de viteză, mersul în echilibru la birnă, pentru curaj, mișcările de coordonare, tracțiunea în brațe și exercițiul din poziția atîrnat, pentru verificarea forței abdominale. S-au mai încercat elemente acrobatiche foarte simple, pentru verifi-

carea îndemnării. Printre fetițele din clasa întâi s-au amestecat repede Gabi Gheorghiu, Emilia Eberle, Marilena Vlădăraș, Simona Noja și Viorela Guito, primele trei, de acum, gimnaste cunoscute, iar ultimele două, deși numai de nouă ani și jumătate, gimnaste de perspectivă, totuși, cunoscute doar în lumea specialiștilor. Să precizăm că numele notate pînă acum fac parte din nucleul de bază al lotului olimpic, acestuia urmînd să i se alature viitoarele talente ce vor proveni și din alte centre din țară. Altfel spus, locul de pregătire al lotului olimpic de perspectivă a devenit orașul Deva, în vreme ce lotul de senioare se va pregăti mai departe la București. După antrenamentul de dimineață, cele cinci gimnaste și-au însoțit profesorii la selecție și s-au gândit să le dea o mină de ajutor, supraveghind micuțele candidate la glorie în proba de la bara fixă unde le ajutau să urce, încurajindu-le, de parcă ar fi fost propriile lor păpuși. Deodată Gabi Gheorghiu a țîșnit spre profesorul său să-i spună că Liliana Tibeanu a reușit zece tracțiuni. Nu cred, i-a răspuns profesorul, vreau să văd chiar eu. A venit spre Liliana, i-a spus că nu crede că ea ar fi reușit să se ridice în brațe de 10 ori, iar fetița a mai reușit, spre neazul ei, doar opt tracțiuni, în timp ce lui Bela îi sclipeau ochii de bucurie și vorbea mai mult pentru sine: „Corect, are control fetița, bine, foarte bine, bravo, Liliana”. Oare va mai repeta Bela Karolyi, într-un viitor concurs, cine știe unde, aceleași cuvinte pentru micuța și necunoscuta, deocamdată, Liliana? O

altă atracție a fost apariția unei micuțe blonde, puțin mai răsărită decît o păpușă, care, la întrebarea Martei, — cum te cheamă, fetiță? — a reușit să-și aducă aminte ambele nume, acestea fiind Ioana Beldeanu. După ce ne-a surprins cu mersul ei lejer și sigur pe birnă, a mai spus că are trei ani și jumătate dar, după chiar afirmația ei, „sînt bună pentru gimnastică”.

Din experiența ultimelor zile, soții Karolyi ne-au mărturisit că în medie, la 25 de fetițe examinate, selecționează 5-6. Am mai aflat că aici, la Deva, din inițiativa Ministerului Educației și Învățămîntului, s Federationii de gimnastică și cu sprijinul total al organelor locale, ia ființă un nou centru al gimnasticii de performanță. Va fi una din cele mai reușite forme existente în țară, atît ca organizare, cit și ca bază materială. Așa cum se profilează acum, tînde să le depășească pe toate. Fără îndoială, soții Karolyi știu prea bine că îi așteaptă o muncă grea, dar ei sînt pregătiți, chiar și sufletește, să ducă cu bine pînă la capăt, așa cum au mai făcut-o de atîtea ori pînă acum. Cît despre sprijinul organelor locale, acestea, și în primul rînd CJEFȘ-ul, le acordă tot sprijinul și fac din acest sprijin o chestiune de orgoliu și prestigiu. Din toamnă se va înființa o școală specializată în gimnastică și atletism, o școală care va reuni toți școlarii selecționați din județul Hunedoara. În cîteva luni vor beneficia de o modernă și cochetă sală de gimnastică, lungă de 50 de metri și lată de 21, dotată cu anexele corespunzătoare: vestiare, cabinete de refacere medicală, saună, cabinete pentru antrenor, magazine de materiale și grup sanitar. În apropierea școlii există deja un cămin modernizat cu o capacitate de 200 de locuri, o cantină care poate servi tot efectivul școlii, atît pentru elevii căminului, internistii, cit și pentru copiii din Deva, semînternistii, de unde se vede că s-a pornit o treabă serioasă bine gîndită, bine organizată, asigurîndu-se absolut toate condițiile pentru învățatură, masă, odihnă, antrenament și rezultatele de performanță, sperăm noi, nu vor întîrzi să apară. La 1 septembrie vor păși pragul școlii peste 250 de copii, aleși din ampla activitate de selecție ce se desfășoară în aceste zile și va continua în cămine, grădinițe și școli. De exemplu, joi, 20 aprilie, au trecut prin filtrul selecției 80 de copii din căminele din Deva, iar vineri, în două reprize, la orele 11 și 15, au fost testate 126 de eleve. Simbătă a venit rîndul căminelor cu copiii care nu au participat, din diferite motive, la prima selecție. Luni a venit rîndul grădinițelor, cu peste 200 de fetițe. Procesul de selecție continuă în orașele Hunedoara, Orăștie, Hateg, Brad, în Valca Jiului și chiar în comuncle mai mari din județ. Activitatea de selecție primară va fi continuată în timpul vacanței de vară, în tabere de sport special organizate. Cei

Marta și Bela Karolyi, doi selecționeri cu perspicacitate recunoscută

Flori și felicitări pentru luptătorii noștri de greco-romane, întorși de la campionatele Europei cu 4 medalii de aur, 2 de argint și 2 de bronz! Urcînd pe podium 8 din cei 10 sportivi deplasăți la Oslo, reprezentativa României s-a clasat pe locul 1 pe națiuni, întrecînd selecționarele a 21 de țări. Fotografie de Aurel NEAGU

selecționați acum vor fi împărțiți în scrii de cite 40-50 de copii, si pe o durată de 20 de zile vor fi inițiați în tainele gimnasticii sportive și de performanță, în vederea selecției definitive pentru organizarea claselor primare din cadrul școlii specializate în gimnastică și atletism.

Gîndul mărturisit al lui Bela Karolyi este acela de a intra în doi-trei ani cu gimnastele din Deva în circuitul național și apoi, de ce nu, chiar și mai departe. El, care cu ani în urmă nota în jurnalul său: „Sînt convins că în gimnastică viitorul este al copiilor”, ne spune și care sînt motivele acestei afirmații. „Cum ar putea fi altfel? Copilul înțelege cel mai ușor. Este intuitiv și prinde totul imediat. Copilul are mai mult timp la dispoziție. Copilul are mai mult curaj”. După cum se vede, Bela are aceeași mare încredere în copii și lor li se dedică, la fel de pasionat, acum, aici, la Deva, unde, ca martori oculari, am consemnat aceste gînduri și acest reportaj.

ION PREDOȘANU
Fotografia autorului

Fotbal

DIVIZIA A

BUCEUREȘTI: Steaua — Sportul studențesc 2-1 (0-1). Prima parte a meciului a scos în evidență mai buna așezare în teren a Sportului studențesc, siguranța sa, uneori impresionantă, în pase, în demarșuri și în marșajul în apărare — totul, deci toată această evoluție, transformîndu-se în impresia unui calm colectiv și a unei încrederi absolute în forțele proprii. Steaua însă s-a grăbit, ca mai întotdeauna în ultima vreme, a arătat mari „găuri” în sistemul defensiv dar și în faza de construcție a jocului, în care Dumitru a forțat mai mult decît îi permite capacitatea fizică, iar ceilalți jucători s-au mulțumit să-l privească. După pauză însă, jocul s-a transformat radical, după părerea noastră din trei motive: 1. enorma gafă a lui Răducanu (care rămîne înainte de toate o greșeală tehnică, de apreciere a înălțimii balonului, la fel de gravă ca un luft de fundaș în careul propriu), moment de care a știut să profite cu abilitate Dumitru, egalînd; 2. schimbările petrecute în linia defensivă a studenților (la accidentarea lui Manea), care au dereglat sistemul de apărare, tocmai în momentele cînd devenise tot mai solicitat; 3. avîntul ofensiv al Stelei, din ce în ce mai tranșant, mai greu de oprit, acum desfășurat sub impulsurile mult mai disciplinate (în joc) Dumitru și Iordănescu, cei doi jucători care aveau să-și pună amprenta decisivă asupra rezultatului, într-un moment de excepție (min. 87). Steaua, ca să spunem lucrurilor pe nume, nu este formația în fața căreia să poți rezista grupîndu-te în apărare, chiar și pentru numai 45 de minute, mai ales desfășurate în arena din Ghencea! Asta a fost o eroare tactică gravă, după părerea noastră, n-a putut să plece de la conducerea tehnică a „Sportului”. Cîtă vreme jucătorii din Regie s-au menținut în jumătatea adversă de teren, impunîndu-și cu exactitate jocul de pase, șansa victoriei le-a aparținut — mai cu seamă după golul înscris de Chihaia. Atunci cînd însă studenții s-au retras în defensivă, atunci cînd Rădulescu n-a mai izbutit să tragă după el toată echipa spre atac, Steaua a început să joace din ce în ce mai bine, disciplinat și cu ambiție mult sporită față de alte meciuri din această primăvară, reușind o dominare netă și o victorie logică, care ar fi putut fi obținută la un scor și mai concludent. A fost dealtfel suficientă o atenție de-o clipă a lui O. Ionescu (numai o secundă dintr-un meci) impecabil timp de 45 de minute! pentru ca Iordănescu să primească o minge perfectă, magistral executată de Dumitru, și să înscrisie al doilea gol în poarta nefericitului Răducanu. Una peste alta, meciul a avut momente frumoase, a rămas în limitele sportivității, în ciuda celor cîteva cartonașe galbene și s-a încheiat cu victoria meritată a grupării care a dominat întreaga repriză a doua. A arbitrat uneori in-

gal, dar bine, C. Dinulescu, ajutat de C. Jurja și V. Roșu — toți din București (Dumitru Graur).

PLOIEȘTI: Petrolul — Corvinul Hunedoara 0-0. Intimplarea face ca echipa Dinamo să devină arbitru luptei pentru evitarea retrogradării, întîlnind, în trei etape consecutive, pe F.C. Constanța, Petrolul și F.C. Bihor, după înfrîngerea de la Tirgoviște. Duminică, la Ploiești, tribunele ni s-au părut marcate de rezultatul (cunoscut la acea oră) dintre constănțeni și dinamoviști, au amuțit pur și simplu, renunțînd a-și mai încuraja idoli ca altădată, așa că petroliștii, nesușințiți de public, au abordat întîlnirea fără elan și fără hotărîre. Ba am putea zice, chiar cu teamă. Deocamdată iubitorii fotbalului prahovean se bucură doar de buna comportare a divizionarei B Metalul Plopieni, echipă în care își pun mari speranțe în eventualitatea promovării ei în „A”. Meciul a fost o frumoasă și dramatică încheiere, în urma căreia se aștepta, parcă, un răspuns la dilema „a rămîne sau a nu rămîne”. De fapt, pentru ploieșteni toate cele 25 de meciuri de pînă acum au făcut parte dintr-o campanie prelungită, care se pare că i-a obosit într-atît încît echipei i-a pierit

luciditatea în momentele finalizării. Ase-diul la poarta adversarilor, cum a fost — pe bună dreptate — supranumit meciul cu Hunedoara, s-a dovedit fără urmări, tocmai datorită incredibilelor ratări din situații în care omul cu mingea gîndea probabil: „acum, ori niciodată...”. La Corvinul, s-a văzut o apropiere de „stilul Luculescu”, adică echipa s-a arătat a fi harnică și egală cu ea însăși 90 de minute, calmă și echilibrată, apărarea la care s-a supus cu bună știință nefiind nici un moment disperată. Despre hunedoreni, observatorul federal Ion Marinescu spunea că „elevii tînrului antrenor Remus Vlad s-au apărut corect, cu un efort admirabil, iar Gălan și Merliă, cei doi fundași centrali, alături de portarul Bologan, au jucat practic fără greșeală”. Cu toată miza mare a întrecerii, remarcăm jocul curat al ambelor echipe (n-a faultat nici măcar aprigul Miculescu), precum și arbitrajul foarte bun al tirgureșeanului I. Rus (bine ajutat de concidantii A. Szilaghi și F. Kerestes), aflat la al 100-lea meci la centru, în prima divizie. (Ion Predoșanu)

TIRGOVIȘTE: C.S. — F.C.M. Reșița 1-0 (0-0), după un meci urit, în care fazele

de fotbal au fost puține, dar în care au abundat faulturile, simulările și... greșeliile de arbitraj! Reșița, în jocul căreia s-ar putea vorbi de o oarecare înviorare și, în orice caz, de o ambiție fără margini, paul de care se agață orice inecat, n-a evoluat rău și, deși dominată, ar fi meritat — după rîvna cu care s-a apărut — un meci egal. Dar arbitru craiovean V. Ciocîlteu a fost de altă părere, tîind parte zdrăvănă gazdelor! După ce, la începutul partidei, el a oferit cadou tirgoviștenilor un penalty, ratat de Furnică, și-a făcut datoria pînă la capăt, validînd, cu 8 minute înainte de sfîrșitul final, un gol fraudulos înscris de fundasul Ene, cu capul. În faza premergătoare, portarul reșițean Windt fusese clar obstructionat! În rest, Tirgoviște a dominat teritorial, dar ofensiva gazdelor n-a avut nici șansa și nici piperul din ultimele partide disputate pe teren propriu, tactic, jocul fiind purtat sub semnul superiorității oaspeților, mai voluntari și mai calmi. Lamentabil, cu contribuție directă la stabilirea rezultatului, arbitrajul lui V. Ciocîlteu, ajutat de V. Grigorescu și V. Gheorghie, cu toții din Craiova. (Gheorghe Amuza).

Luptînd cap la cap pentru un loc sub soarele primei divizii

F. C. BAIJA MARE

Două echipe de facturi diferite, Baia Mare cu un lot mai experimentat și mai valoros, Universitatea avînd de partea ei argumentul tinereții și al dorinței de afirmare, ocupă în ordine primele locuri ale seriei a III-a a diviziei secunde,

„U” CLUJ-NAPOCA

anunțînd pentru duminică, pe terenul celei dintîi, un derby de zile mari, care poate hotărî soarta promovării. După calculele hirtiei, gazdele dețin prima șansă, dar de cite ori buturuga mică n-a răsturnat carul mare? Partida va fi televizată.

Spionaj și electronică

Pe la începutul anilor '60 dincolo de Ocean folosirea mijloacelor electronice părea să fi atins culmea. Vreo 22 firme și companii mai mari sau mai mici se concentraseră asupra producției aparatului electronic de ascultare pentru beneficiarii particulari, mai ales pentru detectivii angajați să protejeze secretele unor mari întreprinderi industriale. Publicația „BUSINESS WEEK” aprecia că acești particulari cumpără microfoane și emițătoare în valoare de patru milioane de dolari pe an. Numai într-o singură lună din anul 1965 au fost vândute în orașul Los Angeles 250 de emițătoare miniaturizate.

Către sfârșitul decadelor, epidemia ascultării secrete a convorbirilor s-a extins și asupra Europei occidentale, astfel încât în R.F.G. s-au vândut într-un singur an particularilor 20.000 de microfoane miniaturizate prevăzute cu emițătoare.

Cu timpul, folosirea de către particulari a mijloacelor electronice de ascultare și înregistrare secrete a convorbirilor a mai scăzut din intensitate, mai ales în legătură cu faptul că, în majoritatea cazurilor, justiția refuză să ia în considerație probele obținute pe această cale. Un anumit rol au jucat în același sens și unele încercări timide de a împiedica prin lege vânzarea și folosirea unor asemenea ustensile. Din vreme în vreme, mai apare în presă câte un articol de senzație privind folosirea mijloacelor electronice de ascultare. Un asemenea reportaj se referea cu câțiva ani în urmă la starea unei minăstiri din Bavaria care instalase aparate de ascultare în chiliile călugărilor de sub conducerea ei.

Apariția unor legi ce tind să limiteze practica ascultării și înregistrării secrete a convorbirilor pot crea impresia falsă că aceste metode au fost practic abandonate în Occident. Evenimentele dovedesc însă contrariul și anume faptul că negocul cu aparatura electronică de ascultare și înregistrare a devenit internațional, iar operațiile au ceva din clandestinitatea și amploarea traficului de stupefianți. Furnizorii își schimbă adresele mai des decât lenjeria, firmele apar și dispar ca iepurii din jobenul unui scamator. Firmele noi au aceiași proprietari vechi și vind aceeași marfă bine cunoscută și de încredere, recomandată călduros de pliante și broșuri, executate la cea mai înaltă ținută grafică. Immediat ce unele firme devin prea compromise emblema comercială este schimbată din nou.

Metodele de contrabandă se dovedesc necesare deoarece nu toate guvernele sînt dispuse să admită în limitele granițelor naționale asemenea marfă. Unul din punctele importante de distribuție a aparatului electronic de

ascultare secretă în Europa părea să fie, în ultima vreme, portul olandez Rotterdam. Marfurile destinate diferitelor state europene păreau să treacă în portbagajele unora din automobilele zecilor de mii de turiști ce vizitau anual țara lălelelor. Într-un singur sfârșit de săptămână din aprilie 1970, sezonul lălelelor, vameșii de la punctul de frontieră Eiten au sesizat un automobil vest german cu număr de Düsseldorf care a trecut granița în ambele sensuri de optsprezece ori. De fiecare dată când trecea în R.F.G. el era încărcat cu rădăcini de lălele. Un examen superficial a descoperit că în fiecare rădăcină de floare era camuflat un microfon-emisător.

Traficul de aparatură electronică pentru ascultat convorbirile spre Marea Britanie are loc tot pe căi ocolite folosind diferite puncte de sprijin. Pe ambalajele aparatului figurează mențiunea „piese de rezervă radio”. „Ce putem face?” — a exclamat neputincios un vameș englez. „Dacă marfa este compusă într-adevăr din piese radio noi nu putem decât să le numărăm eventual dar nu sîntem experți în electronică pentru a ne da seama la ce pot folosi. Un circuit imprimat arată întotdeauna la fel cu celelalte”. În Anglia materialul electronic destinat acțiunilor de spionaj este plasat amatorilor de mai multe firme între care cea mai prosperă părea a fi „Allen International”, o firmă foarte puțin cunoscută marelui public. O știau mai bine agențiile de pază, firmele de detectivi particulari, diversele servicii de informații și de poliție. Era normal să fie așa, dacă avem în vedere faptul că această instituție se specializase în comerțul de echipament electronic „special”, adică microfoane și aparate de foto miniaturizate cu performanțe deosebite. Directorul firmei era un „om de meserie”. El se numea Lee Tracey, lucrase în trecut în serviciul de informații al aviației britanice și socotea comerțul cu care se ocupa nu numai normal dar și moral. Unul din argumentele sale în legătură cu acest punct de vedere era acela că, de când polițiștii britanici au început să înregistreze pe bandă de magnetofon conversațiile lor cu publicul, reclamațiile unor indivizi privind comportarea abuzivă a unora din sus-ziiși polițiști s-au împuținat considerabil. Dar aparatele pe care le vindea Mr. Tracey erau mult prea complicate pentru a servi doar unor simple înregistrări ale convorbirilor purtate de polițiști pe căile publice. În prăvălia sa putea fi cumpărat, de pildă, o instalație electronică ce permitea luarea de imagini fotografice în timpul nopții fie sub clar de lună, fie în condițiile lipsei totale a luminii. O variantă a acestei instalații era și așa-numitul „combativiewer”, un fel de lunetă mare ce putea să fie fixată pe țeava unei arme. Era vorba, de fapt, de un amplificator electronic de lumină, prin care se putea ținti pe întinerie asupra unui obiectiv, în condiții tot atât de

bune ca și ziua. Tot printre aparatele sale optice, Mr. Tracey propunea clienților o piesă de care era deosebit de mîndru și pe care o numea „Super Nod”. Grație unui teleobiectiv de 600 mm cu deschiderea f/1,8 și a sistemului de amplificare electronică a luminii ce-i era adaptat, aparatul permitea reperarea unui om la o distanță de 2 km în condițiile nopților cu lună și la 1700 m în nopțile luminate doar pe stele. Numai că acest „Super Nod” costa în jurul a 10.000 dolari S.U.A. „Allen International” oferea și o altă ustensilă despre care afirma că ar fi fost cel mai mic aparat de fotografiat din lume. Acest model de miniaturizare se prezenta sub forma unui cilindru lung de 170 mm, cu un diametru de 16 mm, ceva mai mare decât un stilou. Patronul recunoștea că lipsa unor obiective corespunzătoare împiedică întrebunțarea aparatului respectiv la valoarea performanțelor ce se așteptau de la el, dar își asigura clientela ca specialiștii lucrează de zor la înlăturarea acestui inconvenient.

Conștient de faptul că în majoritatea cazurilor nu este suficient să vezi dar trebuie să și auzi Mr. Tracey oferea, de asemenea, clienților săi o adevărată panoplie de mijloace electronice miniaturizate de ascultare. Aceste aparate erau suficiente de sensibile pentru a capta și a transmite spre înregistrare pină și șoapte rostite la cîteva metri distanță. Una din piesele de rezistență ale colecției din galantarele firmei „Allen International” era microfonul zis „cu cavitare pneumatică”. Instalat într-un locaș ascuns în interiorul unui perete, al unei uși sau al unei cutii, microfonul respectiv folosea rezonanța mediului înconjurător ca pe un amplificator natural. Aparatul era, de asemenea, capabil să separe zgomotele și să facă audibil un sunet structurat, ca de exemplu vocea umană, chiar în cazurile în care acest sunet era acoperit de un zgomot de fond superior în intensitate care l-ar fi făcut de neperceptibil auzului nostru. În pofida afirmațiilor patronilor, aparatura sofisticată pusă în vânzare de firma „Allen International” nu servea luptei împotriva serviciilor de spionaj. Atît aceste servicii cit și adversarele lor, serviciile de contrainformații, obișnuiesc să se dozeze prin surse proprii din asemenea aparatură. Echipamentul oferit de firma citată devenea, în unele cazuri, un mijloc de supraveghere a ghișeelor marilor bănci și al marilor magazine sau și mai banal încă, o posibilitate de a proba infidelitatea unui consort rătăcit pe căile adulterului. De cele mai multe ori însă mărfurile lui Mr. Tracey deveneau un auxiliar al spionierii tocmii de marile firme industriale pentru a fura secretele concurenților lor.

I. MOCANU ■

(Va urma)

Moartea boxerului

...Tăcură un timp. Apoi în parbrizul mașinii se văzu de departe clădirea Gării de Est. Arcadele afumate, cenușii ale vechii ei arhitecturii care de mult făceau obiectul ilustrațiilor din Bucureștii de altădată.

Căpitanul Plaur aprecia că e cazul să oprească micul turism și să-l parcheze între blocuri. Atît șoferul cit și ofițerii erau îmbrăcați civili.

Căpitanul Plaur și sublocotenentul Covaliu coborîră, pe urmă lungiră pașii către marele portal al stației C.F.R. Era o oră de aglomerație, o oră a diminețelor cu trafic intens. Pătrunseră în hol. Un subofițer din miliția de transporturi șopti celor doi următorii că „suspecții” și-au supt bagajele în trenul de Oltenița, care pleca peste 10 minute, iar unul dintre ei se afla în fața ghișeului și cumpăra bilete. Prin urmare, planul era foarte simplu. Subofițerul de la miliția căii ferate trebuia să-l țină sub observație pe cel care cumpăra bilete, iar ofițerii să pătrundă în tren, căutîndu-și locul lângă ceilalți infractori, care, se pare, ocupaseră un compartiment de clasa I dintre cele existente în trenurile de pe liniile locale, mototolit și prăfuit, cu geamurile raroare scoase la lumină. Plaur și Covaliu se așezară unul în dreptul geamului, celălalt — în dreptul ușii, făcără un tur de orizont asupra bagajelor, se uită la ce sînt destul de voluminoase și căpitanul simțiră că vrea să îndepărteze una din valize și s-o pună în plasa de vizavi. Deodată, un tinăr cu o mustață în formă de potcoavă se ridică să-i oprească manevra, rugîndu-l să nu-i clintască bagajul.

Cu logica și calmul care-l caracterizau, căpitanul spuse aproape șoptit:

— Nu vedeți că se dezechilibrează? Vreți să ne cadă în cap sau peste picioare? Eu încerc să vă fac un bine și dumneavoastră...

Tinărul roși, scrișind din dinți și nu-și dădu seama că în felul acesta se autodemascase ca „proprietar” al valizei. Ceilalți doi încercară să iasă pe culoar, dar Covaliu le tăie drumul și le zimbi minzește.

— Ce-ar fi să stați pe loc pînă vine și prietenul dv. cu biletele?

— Adică ce vreți să spuneți, tovarășe?

— Că vrem să vă scutim de un transport ilegal de mărfuri și valori care nu vă aparțin. Nimic altceva.

— Vreți să insinuați cum că noi...

— Cum că voi, așa și pe dincolo? Nu înțeleg, zise căpitanul Plaur. Nu vă mirați. Da, tocmai voi ați umblat astă-noapte ca motanii și ați dat cu botul prin borcanele apicoale de pe Polonă. Și, nu de alta, dar stricați reputația celui magazin tradițional, unde odinioară a fost primul sediu al crescătorilor de albine din România.

— Sau poate băieții vor să se inițieze în tainele meseriei de apicultor și e cazul să apreciem strădania lor, intră în vorbă Covaliu. De la roșeața de odinioară, obrații lor păliră bruce și indivizii își dădură seama că n-au voie să mai facă absolut nici o mișcare și că cei doi, așa-zisi pasageri, nu erau decît milițieni. Căpitanul Plaur îi înștiință că n-au voie să se clintască pînă cînd nu sosește și „prietenul”. Peste alte trei minute, ușa se deschise și căzu în capcană și cel de-al patrulea hoț. Din spate îl escorta neobservat subofițerul de la miliția TF. Plin de dezinvoltură, ultimul intrat în compartiment anunță că mai sînt cinci minute și trenul pornește. Văzîndu-i incremeniti pe bancă sub privirile de oțel ale lui Plaur și cele întunecate ale lui Covaliu, înțelese că și el căzuse în aceeași ambuscadă.

— Luați-vă bagajele și urmați-ne, rosti cu hotărîre căpitanul Plaur, indicînd calea pe care o aveau de urmat. Pentru voi trenul nu mai pornește în direcția obișnuită. Să gustăm împreună din mielea unui interogatoriu pe cînte. Din clipa asta sînteți arestați și vă interzic să vorbiți între voi. Clar?

Alte „escapade” bucureștene se adăugau la cronică scrisă în dosarul judiciarului, iar Covaliu stringea simpatia colegilor și calificativele bune și foarte bune date de superiori.

Se împrieteni frățeste cu Liviu Mateescu, „altă comoară” a judiciarilor din centrală, un bărbat roșovan, îndesat și puternic, cu o minte mobilă și o privire hazoasă. Era un bonom, își însușise vocabularul mediului în care acționa și dispunea de un limbaj atît de pitoresc, încît atunci cînd Covaliu stătea de vorbă cu el se distra de minute, dar se instruia în mod secret, luînd exemplul acestui specialist care știa totdeauna de unde să apuce lanțul slăbișunilor infracționale. Liviu Mateescu era și un excelent istoric al propriilor întîmplări sau ale colegilor de breaslă. Nu pierdea nici o ocazie să spună cum și în ce fel un judiciarist vestit din orice colț al țării a soluționat cutare sau cutare caz. Și se pomenea istorisînd, de exemplu, despre Fane Munteanu, un fel de „șerif” lucid, dintr-un port dunărean. Într-una din nopțile de pomină ale activității lui, o grupare de infractori, pilotată isteț către bucătăriile — mai ales ale vechilor mahalale, unde lumea neglija să închidă ușile în timpul nopții — operase nestînjinită. Cînd Fane luă cunoștință despre loviturile date în diverse puncte ale orașului, aduse la miliție către ziua trei foști pușcăriși, îi interogă pe rînd, puse să fie întrebate concubinele la ce oră le-au sosit bărbații din oraș, nici una n-a știut să fixeze cu precizie ora, iar acei „modus operandi” la care se referise Fane, pentru a desluși incităta afacere a dat peste cap urzeala pușcărișilor de aragazuri. Cînd se făcu ora 10, în arest se afla pletora complicilor, și aragazurile strînse din trei ascunzători, în hol. La sediul miliției a fost un adevărat pelerinaj, iar „șeriful” primi răsplata bucuriei păgubașilor, care nu știa cum să-i mulțumească.

EUGEN TEODORU ■

(Va urma)

„L-ați văzut cumva pe Zdreanță?”

Sîmbătă și duminică (22—23 aprilie 1978) la Timișoara, în cadrul natural oferit de „Pădurea verde”, a avut loc o interesantă expoziție internațională canină — CACIB '78 — organizată de Asociația chinologică română și Uniunea kinologică iugoslavă. 1111 participanți din 11 țări, cuprinzînd aproape toate rasele cunoscute de Federația Canină internațională, au putut fi urmăriți de cei peste 25.000 de spectatori, care au făcut neîncăpătoare suprafața de 24 de hectare pe care a fost organizată expoziția. În ciuda faptului că este cea mai tînără membră a F.C.I., România își face simțită tot mai mult prezența, pe plan internațional, determinîndu-i pe colegii iugoslavi să afirme că, la ora actuală, chinologii români constituie „un competitor serios” în acest domeniu, aceștia referindu-se la dezvoltarea acestor preocupări în țara noastră pe toate planurile: chinologice, tehnico-chinologice și a modului de organizare. Din dorința de a demonstra necesitatea selecției riguroase, ce se poate face numai prin expoziții, este vorba de selecționarea cii-

nilor în mod rațional, coordonarea reproducterii și excluderea modului haotic de selecție, prin care rase de valoare s-au degenerat, Asociația chinologică română a făcut mult mai mult decît unele țări cu o chinologie avansată, să notăm astfel cîteva surprize

de la această expoziție: introducerea sistemului de arbitraj sonor, numărul mare de spectatori, inițiativa „ciinele și copilul”, în care spectatorii au admirat demonstrația celor 154 de perechi copil-ciine într-un interesant concurs, precum și prezențele românești cu

unele rase mai puțin cunoscute: dalmațian, setter irlandez, cocker spaniol, ciobănesc german. Remarcăm în încheiere splendida demonstrație de dresură oferită de chinologii iugoslavi.

GEORGE BOIERU ■

Fotografii: OVIDIU CORDUNEANU ■

— Chiar 20 de ani ați lucrat la *Istoria artei feudale din Țările Române*?

— Da, 20 de ani și încă mai lucrez la ea. Pregătesc o receditare pentru a elimina câteva inadvertențe...

— Inadvertențe?

— Vă miră? Noi vehiculăm o imensă cantitate de informații. În mod normal, ar trebui să le verificăm pe toate la fața locului, să citim toate documentele în original, în limba în care sînt scrise ele. Dar, uneori, sintem nevoiți, din diferite motive, să le preluăm din alte surse.

— Asta presupune un efort cu totul deosebit...

— Mi s-a spus adesea că muncesc mult. Eu susțin că nu. Pentru că tot ceea ce fac, fac din plăcere. Omul de știință care lucrează cu simțul că este obligat s-o facă, acela mai întâi nu e om de știință! Omul de știință e acela care lucrează din pasiune.

— Nu pot fi și pasiuni... efemere?

— Când eram tînr student la Viena, prin anii 1921—1922, au apărut cuvintele încrucișate. Era începutul acestei categorii de ghicitori. M-a pasionat... o săptămînă. Pe urmă mi-am zis: ce rost are să-mi bat capul să rezolv șarade pe care cel ce le-a făcut le știe? Nu e mai amuzant să rezolv șarade în specialitatea mea, evident, pe care încă nu le-a rezolvat nimeni? Și iată ce fac: încerc să rezolv probleme încă nerezolvate!

— Din ce ați rezolvat pînă azi, ce iubiți mai mult?

— Fără nici o îndoială *Istoria artei feudale din Țările Române*. E în cea mai mare măsură rezultatul contribuției mele personale. Adică, nu e o carte de compilație...

— Se scriu și cărți de compilație?

— Cele mai multe, cred, sînt cărți de compilație. Am scris și eu, de pildă, *Istoria artei europene*. Am scris-o la solicitarea ministerului. Înființîndu-se cu ani în urmă o catedră de specializare în istoria artelor la Universitatea din Cluj-Napoca, se ivise și necesitatea unui curs. În limba română nu aveam un curs corespunzător. Fiecare își avea neajunsurile lui. Meritul meu — dacă e un merit! — este legat de alegerea ce am făcut-o, expunerea și selecția materialului. Altfel formulat e o lucrare în care n-am „strecurat” decît foarte puține probleme de opinie personală. Firește, cercetările originale îmi aduc satisfacții incomparabile...

— Care e prima urgență în *Istoria artei românești*?

— Să se publice un repertoriu al tuturor monumentelor de pe teritoriul României. Eu am încercat asta în *Istoria artei feudale din Țările Române* și posed peste 25 000 de fișe. E o condiție obligatorie pentru a putea elabora lucrări cu adevărat științifice...

— Sinteti printre primii români care au primit Premiul Herder...

— Mai înainte primisem Premiul de stat. A-nsemnat un moment de referință în viața mea. Mi-a adus un contact mai strîns cu editurile, mi-a deschis perspective noi. Premiul Herder mi-a deschis noi porți în lume. Am călătorit mult și am cercetat multe biblioteci. Primul lucru a fost să clarific chestiunea *Codicelui din Lorsch*.

— Adică, ce probleme erau în jurul acestui Codice?

— În '65 s-a organizat la Aachen *Expoziția Carol cel Mare*. A fost adus acolo și... reintregit pentru câteva zile, Codicele din Lorsch. Mi s-a spus că va trebui să colaborez și eu cu un articol, cu un studiu la publicarea acestui codice. Am spus că nu pot să-mi asum o astfel de responsabilitate, motivînd că nu m-am ocupat niciodată în mod deosebit de arta carolingiană. Nici chiar datarea codicelui, așa cum era propusă, nu mă convingea...

— De ce?

— De 100 de ani, foarte mulți savanți s-au ocupat de cercetarea grupului manuscriselor Ada. Eu le spuneam studenților la curs că acest codice e considerat în grupul Ada ca ultimul din serie, ceea ce ar corespunde aproximativ anului 810. Asta e însă părerea specialiștilor. Când am ajuns la Aachen, atunci, în anul 1965, ca să duc partea din Codicele din Lorsch aflată în țara noastră, la Alba Iulia, a-nceput să mă persecute ideea aceasta a datării codicelui. Am răsfoit din nou materialul, ilustrațiile codicelui și ale celorlalte manuscrise Ada și n-am ajuns la nici o idee. A venit însă vara și m-am dus la mare. Și cum se-ntimplă citeodată — mi s-au mai întimplat asemenea momente fericite! — stînd cu capul la umbră, întins pe nisip, mi-a revenit în minte problema codicelui și a grupului Ada. Și mi-am zis: ce-ar fi să inversez complet cronologia? Să pun Codicele din Lorsch la început și pe celelalte să le consider ca o derivare! Adică, acest codice a fost pro-

„Orice sondaj în timp, în istoria noastră, descoperă, ca o certitudine, continuitatea”

● Acad. Virgil Vătășianu s-a născut la 21 martie 1902 la Sibiu. A făcut studii de istoria artei la Cluj, Praga și Viena, și de drept la București. Carieră universitară la Cluj-Napoca. Doctor în istoria artei (Viena, 1927), iar docent din 1961. A obținut Premiul de Stat (1962) și Premiul Herder (1972). Timp de 10 ani a fost secretar la Academia de Romania din Roma. A publicat peste 100 de lucrări științifice și zece cărți între care: *Istoria artei feudale din Țările Române* (1959), *Istoria artei europene* (vol. I, 1967; vol. II, 1972), *Tratatul de metodică a cercetării în istoria artei* (1974) și *Pictura murală din nordul Moldovei* (1974).

totipul pe care ceilalți nu l-au înțeles decît trepat. Și am găsit că ideea aceasta ar merge. Abia am așteptat apoi să mă reintorc la Cluj ca s-o verific. Am constatat că principalul e corect, ar merge așa, dar sînt totuși anumite inconveniente. Am revenit. Am experimentat-o apoi o dată, de două ori, de 5 ori și m-am decis s-o public. Era pe deplin verificată, restabilind prin aceasta un adevăr științific...

— Cum era studenția la început de veac, la Viena?

— Romantică. Încă nu se stinseseră ecourile veacului trecut. Era încă puternic spiritul eminescian, pe străzi îl mai vedeam parcă pe Slavici. Dar nu trăiam numai din amintiri. La cîțiva ani după Unire era încă destul de puternică spiritualitatea românească.

— Ați fost vreodată cercetător și în această lume mirifică?

— Eu zic că asta am făcut-o toată viața. Și o mai fac și azi...

— S-au vînturat și ieri și din păcate se mai vîntură și azi pe aiurea niște idei străni relative la istoria poporului nostru, la imigrarea poporului român pe teritoriul pe care trăiește azi...

— Sincer vorbind, problema și mai ales scopurile pe care le urmăresc cei ce ne mistifică istoria mi se pare naive, lipsite de sens, neputînd să fie calificate de la bun început altfel decît drept *anacronice* în totală contradicție cu poziția științifică.

— Cred că e momentul să discutăm și despre arheologie...

— Sarcina arheologilor de a descoperi, între altele, și dovezi concrete despre permanența noastră pe teritoriul României, nu e deloc ușoară, fiindcă ceea ce s-a păstrat din secolele IV—X pe teritoriul Patriei sînt urmele unor culturi materiale relativ uniforme și modeste. Toate popoarele ce au trecut pe aici și nu au fost „nomade” în sensul strict al cuvîntului, s-au mulțumit cu locuințele în bordeci. Asemenea locuințe nu dezvăluie însă particularitățile etnice specifice, după cum nici produsele de utilitate practică, ca de pildă ceramica uzuală, necesară, indispensabilă. Ceramica derivată din cea a culturii antice, înregistrînd însă o continuă degradare, se întîlnește de-a lungul veacurilor nu numai pe teritoriul țării noastre, ci pînă departe, în Moravia. Se poate oare pretinde atunci că cei ce au produs-o și au folosit-o au fost toți de origine latină sau elenă?

— În acest context apar însă și forme ceramice deosebite, etichetate ca... sarmatice, slave, avare ș.a.m.d.

— Da. Și atunci se poate afirma că asemenea forme nu au fost preluate ocazional de la unii la alții și că acolo unde apare un ciob considerat drept „cuman” sau „pečeneg”, tot contextul aparține și el neapărat acestora? Nu a existat o circulație a formelor, apreciate eventual pentru anumite avantaje practice? Foarte adeseori servesc pentru etichetarea etnică a unui ansamblu arheologic obiecte din categoria podoaabelor (înele, brățări, cercei, inele de buclă, fibule, coliere, aplici etc.) sau a armelor. Oare nu s-a făcut niciodată comert, respectiv troc, cu podoaabe? Nu s-a întîmplat ca ele să fi fost luate ca pradă și să apară apoi într-un context arheologic impropriu? Nu se poate ca obiecte ceramice, podoaabe neprețioase (ca cele din sticlă), arme simple cum sînt de pildă săgețile, fiind vorba de mărfuri ce necesitau resurse tehnice relativ modeste să fi fost produse și de un meșteșugar călător, eventual chiar de un imitator localnic mai dibaci?

— Sînt deci destule... „capcane”!

— Evident. Conștienți însă de aceste „capcane”, arheologii studiază și azi și anumite ogîndiri ale formelor de conviețuire socială, de pildă și în cimitire, înregistrînd nu numai calitatea de morminte „păgine” și „creștine”, ci și particularități ce ar putea destăinui dacă e vorba de grupări ale mormintelor după criterii familiale sau tribale.

— Și atunci cum apreciați aceste ciudate și străni interpretări la care ne referim?

— După părerea mea, *continuitatea dezvoltării poporului român pe aceste meleaguri e indiscutabilă*, oricît s-ar discuta în contradictoriu argumentele arheologice, căci, gîndiți-vă: avem știri documentare originale sau transcrieri și referiri numeroase despre așezarea citorva familii de mineri străini la Rodna, Baia Mare, de spre „hospites”, oaspeți invitați și înzestrați cu privilegiul la Rodna, Bistrița, Dej, Cluj, fără să mai vorbesc despre colonizarea masivă a sașilor pe așa-zisul „pămînt regesc”, sau a seculilor în actuala secuime. Despre mișcările ocazionale ale acestor populații, care au avut loc în veacurile XII—XIII, fie că e vorba de unități mici, fie despre altele cu componență mai numeroasă, dispunem iarăși de informații scrise. Și culmea! Numai despre pretinsa imigrare a valahilor, cea mai „extinsă”, cea mai „cuprinzătoare”, cea care a „împinzit” literalmente întreaga țară, trecînd prin Maramureș pînă în Moldova — și în raport cu care toate celelalte colonizări și imigrări luăte la un loc au fost doar evenimente minore! — nu se păstrează nici cea mai obscură aluzie, nici cea mai mică urmă. Și nu există nici o singură referire ulterioară! Au venit oare acești imigranți cu învoiala regală, fără să se refere totuși vreodată la patenta, la autorizația respectivă, cum au făcut-o de nenumărate ori toți ceilalți imigranți? Sau au venit fără voia regală, și totuși nu s-a găsit nimeni să protesteze? Nu s-a întentat nici un proces (și se păstrează atîtea mii de documente procesuale!) împotriva acestor imigranți indezirabili? Sau au intrat cu forța, cu arma în mînă? Cum e posibil atunci că nici o cronică n-a înregistrat această „năvală” cumplită, mai cumplită decît a... tătarilor, care au venit și s-au dus, în timp ce valahii au pătruns și au rămas?

— Totul e mai mult decît clar, limpede...

— Mai există și alte variante posibile, identice însă în *absurditatea lor*!

— Ce vă mai spun azi anii trăiți la Roma?

— Roma a fost pentru mine un mare laborator. Vara mă-ntorceam acasă, în țară, făceam cercetări pe teren, studiam materialul documentar ce-l aveam. Pe vremea aceea nu dispuneam în țară decît de o istorie a artei românești, cea a lui Iorga-Bals. Iorga pusese accentul pe cîțitorii și nu pe meșteșugul artistic. N-aveam un fir roșu care să-mi arate evoluția morfologică artistică în arta românească. Ca să-mi creez această țesătură în care să pot încadra pe urmă o cercetare locală a unui monument izolat, a trebuit să-nccerc eu să găsesc firul roșu. A fost preocuparea mea de ani de zile, chiar de decenii! Și unul din rezultate a fost *Istoria artei feudale din Țările Române*, vol. I, pe care am publicat-o în 1959. Și am satisfacția că această carte a fost un stimulent pentru cercetările ulterioare, chiar dacă unele lucruri au fost infirmate. Azi, cînd timpul îmi îngăduie mai multe răgazuri, mă gîndesc așa cum vă spuneam, la o nouă ediție în care să cuprind ce s-a descoperit

între timp, să aduc rectificările de rigoare și să dezvolt ipotezele care s-au confirmat.

— Dar anii de la catedră?

— Am avut această bucurie abia în ultima perioadă a activității mele. Pot spune însă că am participat cu tot sufletul la pregătirea a 8 serii de studenți, fiind în același timp partaș la numeroase cercetări întreprinse în țara noastră în Istoria artelor. În anul despărțirii de catedră, am trăit o satisfacție deosebită. La insistența studenților am ținut și în semestrul II un curs de metodică a cercetării în Istoria artelor. Eforturile mele au trezit un oarecare interes și chiar un sacrificiu din partea studenților. Eu țineam cu ei un curs care de fapt nu era programat în nici un orar. A fost o despărțire care mi-a lăsat sentimentul că eforturile pe care le-am depus eu, cîndva poate solitar, au fost îmbrățișate de mulți tîneri și vor fi continuate...

— Acum, la 76 ani, care sînt preocupările dumneavoastră?

— Editura unui lexicon de artă germană din Leipzig și Berlin m-a rugat să dau o mînă de ajutor la editarea celui de-al IV-lea volum. În primele două au apărut o serie de articole privind problemele de artă din România, care au fost găsite nesatisfăcătoare. Evident, asta mi-a tulburat ritmul lucrărilor mele, dar trebuie să o fac, considerînd că ar fi păcat să las să apară anumite insuficiențe în documentarea enciclopediei în legătură cu România. Am publicat un tratat de cercetare, de metodică cercetării Istoriei artei și un album despre picturile moldovenești din veacul al XV-lea și al XVI-lea, destinat unui cerc foarte larg de iubitori ai artei... În ultimul timp am elaborat și am prezentat două studii la Academie: unul privind datarea Mănăstirii Vodița și altul referitor la Biserica Sf. Nicolae din Bălnesti. În prezent se elaborează *Tratatul de Istorie a României*. Eu am fost solicitat să redactez capitolele de Istoria artei. De asemenea am fost solicitat să scriu o lucrare de largă informare intitulată „*Kunstdenkmäler in Rumänien*” (Monumente de artă din România).

— Ce vă reproșază?

— V-am spus: faptul că am preluat și informații pe care nu le-am urmărit la fața locului. E adevărat, am citat sursele de informație, dar, evident, ar fi trebuit să fiu mult mai mult pe teren.

— Ce v-a adus arheologia?

— Destule confirmări și noi perspective pentru ipotezele făcute. La cercetările arheologice de la Dinogetia, de pildă, am avut norocul să găsesc un bordci al unui negustor în care erau 32 de oale intacte. La Suceava, am descoperit fundația de piatră a unei biserici de lemn care mi-a permis apoi reconstituirea unui plan de biserică de lemn din veacul al XVI-lea, lucru destul de rar...

— Dumneavoastră ce vă spun cîtitorile din Moldova?

— Ele poartă o pecete unică. Sînt un gen de artă fără echivalent pe plan mondial. Sînt uimitoare ca realizare tehnică și mesaj emotiv. Tratarea coloristică, nu plastică, e de asemenea uimitoare, iar fațadele intră într-o armonie cu totul particulară cu anotimpurile.

— Dar monumentele Clujului?

— Eu mi-am spus recent părerea și într-un ziarul „Făclă”: Clujul a fost sîrac în monumente, dar în ultimul timp s-a îmbogățit. Și nu oricum. *Statuia lui Mihai Viteazul*, creație a lui Marius Butunoiu, e o reușită deplină și din punct de vedere artistic și urbanistic și educativ. Aceeași impresie mi-a creat-o și compoziția calmă, monumentală a *Școlii Ardeleni*, opera lui Romul Ladca și *statuia Baba Novac*, a lui Virgil Fulica, cu volume geometrice forme, dar cu trăsături profund umane. În schimb, e nefericit amplasat *monumentul Horea, Cloșca și Crișan*. Și nu din vina autorului, ci probabil a edililor clujeni.

— Ați luptat mult pentru dezvoltarea unei puternice Școli românești de Istoria artelor...

— A fost una din marile dorințe ale vieții mele și-mi pare rău că nu s-a realizat așa cum am insistat întotdeauna: ca specializarea să nu se facă în școlile de artă, acolo unde învață artiștii, deoarece atmosfera de acolo nu e prielnică cercetării științifice riguroase. Artiștilor li se cer inspirație, independență în gîndire, fantezie creatoare, iar omului de știință fantezie analitică, descriptivă. Altfel, omul de știință e împins, ca și artistul, să creeze o serie de concepții, de idei, să lanseze idei, care nu au o fundamentare științifică serioasă. Istoria artei, după părerea mea, trebuie făcută la Universitate, într-o atmosferă de concepție riguroasă științifică, analitică, cu responsabilitate pentru fiecare afirmație, pentru fiecare constatare...

CONSTANTIN MUSTAȚA

FLACARA. Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33, cod 71 341. Telefone: 17 60 10, 17 60 20, interioare: publicistică social-politică (L. Timbus, I. Purcaru, L. Nițescu - 16 17); cultură știință, învățămînt, sport (T. Octavian, N. Ionescu - 16 19, 16 06); scrisori, anchete cetățenești (M. Nedelea, E. Seceleanu - 16 18, 17 87); fotoreportaj (15 95); documentare (16 23); cenoalu, administrație (17 78 82 și interior 17 83); secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Cornel Cotonă - 17 82, 16 21); secretor responsabil de redacție (Nicolae Arsenie - 17 63 16 și interior 17 86); redactor șef - 18 22 96 și interior 18 22. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cîtitorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la: ILEXIM - Departamentul Export-import presă, PO Box 136-137, telex: 1 12 26, București str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU